

ΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΧΕΣΘΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΣΣΙΚΟΥ
ΠΕΖΙΚΟΥ.

Μελετῶν τις τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τὸν αὐ-
στροπρωστικὸν πόλεμον τοῦ 1866, συνάγει τὰς ἐξῆς παρα-
τηρήσεις εἰς τὸν τρόπον τοῦ μάχεσθαι τοῦ πρωσσικοῦ πεζι-
κοῦ, ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀναδιοργανισμοῦ τῶν κανονισμῶν
ἀσκήσεως τοῦ πεζικοῦ τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν, κατὰ τὸ μᾶλ-
λον ἢ ἦττον παραδεχομένων τὰς ὑπὸ τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ
διατυπωθείσας ἀρχάς.

Ἡ νέα τακτικὴ τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ συγκεφαλαιοῦται
ἐπὶ τῶν ἐξῆς.

A. Ὁ ἐν παρατάξει ἀγών.

Σῶμα στρατιωτικὸν πρωσσικόν, οἷαδῆποτε καὶ ἂν ἦ ἡ δύ-
ναμις αὐτοῦ, παρουσιάζεται πάντοτε πρὸς τὸν ἐχθρὸν κατὰ
τὴν αὐτὴν τάξιν· διότι εἶναι διηρημένον ἀμεταβλήτως εἰς κρία
τμήματα, τὴν πρωτοπορείαν, τὸ κύριον ἢ τὸ μέγα τοῦ σώ-
ματος καὶ τὴν ἐφεδρείαν (*l' avantgarde, le gros et la
reserve*). Διὰ τῆς λέξεως πρωτοπορείας ἢ ἐμπροσθοφυλα-
κῆς οἱ Πρῶστοι δὲν ἐννοοῦσι τὸ μικρὸν σῶμα, ὅπερ ὀφείλει νὰ
ἦναι ὁ πρόοπτος τῆς πορείας (καθόσον, ἐννοητέον καὶ τοῦτο,
ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *vorhut* ἢ *vortrupp*),
ἀλλὰ τὰ στρατεύματα, ἅτινα ὀφείλουσι ν' ἀρχίσωσι τὸν ἀγῶνα
καὶ ὑποστῶσι τὰς πρώτας αὐτοῦ συνεπείας. Ἐκαστον τῶν
τμημάτων τούτων εἶναι συνήθως τεταγμένον εἰς δύο γραμμάς,
συνεπῶς πρὸς ἀρχὴν τινα γενικὴν παρ' αὐτοῖς παραδεδεγμέ-
νην, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶν στρατεῦμα μικρὸν ἢ μέγα, ἐν σύν-

ταγμα, παραδείγματος χάριν, λαμβάνει διὰ τὴν ἐν μάχῃ παράταξιν διάταξιν τοῦλάχιστον ἐπὶ δύο γραμμῶν, καὶ εἰ δυνατόν ἐπὶ τριῶν, ὧν ἡ τρίτη γραμμὴ ἐνίοτε ἐκπροσωπεῖται ὑφ' ἑνὸς τάγματος ἢ καὶ μέρους τινὸς τάγματος. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐφαρμόζεται διαρκῶς καὶ εἰς αὐτὰς τῆς εἰρήνης τὰς ἀσκήσεις.

Εἰς μίαν μεραρχίαν πεζικοῦ ἢ πρωτοπορεία συνήθως συγκροτεῖται ὑπὸ 3 ἢ 4 ταγμάτων, λαμβανομένων συχνότατα ἐκ διαφόρων συνταγμάτων, ὑπὸ μιᾶς ἢ δύο κανονστοιχιῶν, καὶ ὑπὸ ἐνὸς συντάγματος ἢ μέρους συντάγματος τοῦ ἵππικοῦ. Διοικεῖται δὲ ὑφ' ἑνὸς στρατηγοῦ ἢ καὶ ἀπλῶς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὠρισμένου. Τὸ αὐτὸ ὑπάρχει καὶ διὰ τὴν ἐφεδρείαν, συνήθως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καταρτιζομένην, μόνον δὲ τὸ κύριον τοῦ σώματος μένει ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς μεραρχίας. Ἐκ τούτου ἐπεταί, ὅτι ἡ φυσικὴ σύνθεσις τῆς μεραρχίας (ἢ τοῦ σώματος στρατοῦ) καταστρέφεται, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν διοικητῶν ἐξέρχονται τῶν φυσικῶν αὐτῶν διοικήσεων· πολλάκις μάλιστα συμβαίνει ὁ εἶς τῶν στρατηγῶν, τῶν διοικούντων τὰς ταξιαρχίας, νὰ μὴ ἔχη διοίκησιν ἀπ' εὐθείας. Τὸ τοιοῦτον φαίνεται λίαν παράδοξον, πρὸ πάντων προκειμένου περὶ ἀνθρώπων τόσον μεθοδικῶν, οἷοι οἱ Πρῶσοι.

Ἡ πρωτοπορεία, κατὰ τὸ πρῶσσικὸν σύστημα, ὑφίσταται τοὺς μεγαλητέρους ἀγῶνας τῆς ἡμέρας, καὶ ἐπομένως συνεπάγεται εἰς ἑαυτὴν καὶ τὰς μεγαλητέρας καταστροφάς. Ἐπομένως, ὅπως διανεμῶνται ἐξ ἴσου αἱ καταστροφαὶ αὗται καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ συμμετέχειν τοῦ πυρός, χορηγοῦσιν αὐτῇ τὸ ἀναλογοῦν αὐτοῖς μέρος τὰ συντάγματα; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ζήτημα δικαιοσύνης ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς φιλοτιμίας καὶ ἰσότητος, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως τῶν σωμάτων. Ἡ μὴ εἶναι μᾶλλον λόγος κοινωνικὸς ἢ πολιτικὸς καὶ

οὐχὶ στρατιωτικὸς; Τῶντι γινώσκομεν, ὅτι ἐν Πρῶσσίᾳ ἕκαστον σῶμα στρατολογεῖται διαρκῶς εἰς τὴν αὐτὴν τοπικὴν περιφέρειαν, καὶ ἐννοεῖ τις ὅτι καταστροφαὶ μεγάλαι, ἄς ὑφίσταται ἐν μόνον σύνταγμα, δύνανται νὰ γείνωσιν ἐπαισθηταὶ κατὰ σκληρὸν τρόπον, καθόσον προσβάλλουσιν ἰδίως μίαν καὶ μόνην ἐπαρχίαν.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα περὶ τῶν ἀσυνήθων τούτων μορφώσεων τῆς πρωτοπορείας, ἐν γεγονόσι προκύπτει σταθερῶς, εἶναι δὲ, τοῦλάχιστον κατ' ἀρχὴν, ὁ σκοπὸς, ὅπως δυνῆται αὕτη νὰ ἐργασθῇ ἰδίᾳ, καὶ ἐντελῶς διαφέρει τοῦ προορισμοῦ τῆς τῶν Γάλλων ἐμπροσθοφυλακῆς. Ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς συνίσταται τῶντι οὐχὶ μόνον ὅπως κάμη ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ ὅπως τὸν συντηρήσῃ ὅσον περισσότερο χρόνον τῇ ἐπιτρέπουσιν αἱ προσπάθειαι αὐτῆς, ἔστω καὶ μέχρι τελευταίου ὁρίου, ἐὰν ᾧσιν ὑπερβολικαί. Διότι οἱ Πρῶσοι ἔχουν ὡς κανόνα γενικὸν τὸ φέρειν εἰς συμπλοκὴν ταυτοχρόνως ὅσον οἷόν τε ὀλιγωτέρας δυνάμεις, ζητοῦντες παρ' ἑκάστης τὸ μέγιστον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν.

Λοιπὸν, προκειμένης πάλης πρὸς σῶμα πρῶσσικόν, θέλει τὸ εὔρει τις διηρημένον εἰς τρία τμήματα διακεκριμένα, ὧν ἕκαστον δύναται νὰ πολεμήσῃ μεμονωμένως· εἶναι δὲ ἐσχηματισμένον ἕκαστον ἰδίᾳ μᾶλλον κατὰ βάθος ἢ κατὰ πλάτος, καθόσον πρόκειται νὰ ἐργασθῇ μᾶλλον κατὰ διαδοχὴν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ταυτόχρονον τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ. Ἡ ὑποδιαιρέσις αὕτη εἶναι συνέπεια συστήματος κατ' ἀρχὴν παραδεδομένου, ὅπερ καθιστᾷ τὴν κάθετον τάξιν.

Οὕτως ἐσχηματισμένων τῶν φαλάγγων, βλέπομεν τοὺς Πρῶσσοις συνήθως ἀναλαμβάνοντας τὴν ἐπίθεσιν. Ἡ πρώτη γραμμὴ τῆς πρωτοπορείας, πάντοτε ἐσχηματισμένη εἰς φαλάγγας κατὰ λόχους, βαίνει πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἔχουσα τοὺς

ἀκροβολιστὰς αὐτῆς ἔμπροσθεν τοῦ μετώπου, εἰς τὰ διάμεσα ἢ καὶ φαλαγγιδὸν ὀπισθεν τῶν περυγῶν. Ἐν πάσῃ περιπίπτωσι ἢ γραμμῇ αὕτη πρέπει νὰ σταματήσῃ, ἅμα φθάσῃ εἰς καλὴν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀπόστασιν καὶ ἀφήσῃ ἐν πρώτοις νὰ ἐργασθῶσιν οἱ ἀκροβολισταί. Οὗτοι φέρονται 400 βήματα ἔμπροσθεν τῶν ταγμάτων, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ λόγων ἢ διμοιριῶν μὲ στίχους συνεπτυγμένους, χρησιμευόντων ὡς σήριγμα, καὶ καλυπτόμενοι ὅσον κάλλιον δύναται ὑπὸ τῶν ἐδαφικῶν ἀνωμαλιῶν ἄρχονται τοῦ πυρός. Ὀφείλουσι πρῶτον νὰ κατορθώσωσι τὴν υποχώρησιν τῶν ἐχθρικῶν ἀκροβολιστῶν, εἴτα δὲ διὰ πρώτης ἐφόδου νὰ ζητήσωσι νὰ ἐκδιώξωσι τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ γραμμῆς. Ἐὰν δὲν τὸ κατορθώσωσιν, ἢ φροντίς αὕτη μεταβαίνει εἰς τοὺς λόγους μὲ τοὺς συνεπτυγμένους στοίχους· οὗτοι δὲ ἀνακαλοῦσι τοὺς ἀκροβολιστὰς εἰς τὰ διάμεσα, φέρονται μετ' αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἔμπρὸς, σταματῶσιν, ὅταν φθάσωσιν εἰς 300—400 βήματα ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐκτελοῦσι ἐν ἢ καὶ πλείονα ἀθρόα πυρὰ, εἰς τὰ ὁποῖα συμμετέχουσι καὶ οἱ ἀκροβολισταί. Ἐὰν τὰ πυρὰ ταῦτα θέσωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς φυγὴν, μόνοι οἱ ἀκροβολισταί καταδιώκουσιν αὐτόν· ἐὰν ὅμως ἀνίσταται, ἢ ἐὰν αὐτὸς ὁ ἐχθρὸς βαίῃ κατ' αὐτῶν, οἱ λόγοι ἐκτελοῦσι τὸ κατὰ θέλησιν πῦρ, ὅπερ τὴν σήμερον εἶναι τὸ ταχύ πῦρ (Schnell-feuer), ἢ καὶ ἐφορμῶσι κατ' αὐτοῦ διὰ τῆς λόγχης, φωνοῦντες τὸ πολεμικὸν οὐρρά, μέχρις οὗ δοθῇ τὸ παράγγελμα ἄλτ. Ἐὰν ἡ προσβολὴ ἀπωθισθῇ, οἱ ἀκροβολισταί φέρονται δρομαίως ἐπὶ τὰ ἔμπρὸς, καὶ φροντίζουσι νὰ καλύψωσι τὴν υποχώρησιν τῶν λόγων, οἵτινες μεταβαίνουσι καὶ λαμβάνουσι θέσιν πολὺ ὀπισθεν, προσδιωρισμένην προηγουμένως. Ἡ δευτέρα γραμμῇ, ἐσχηματισμένη ἐκ ταγμάτων εἰς διπλὴν φάλαγγα, βαίνει τότε ἐπὶ τὰ ἔμπρὸς καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν προσβολήν, κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχάς.

Τοιαύτη εἶναι ἡ θεωρία τῆς μάχης τοῦ πεζικοῦ τῶν Πρωσσῶν, ἔννοεῖται ὅμως, ὅτι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τὰ πράγματα δὲν συμβαίνουσιν πάντοτε οὕτως.

Τὰ ἐπιθετικὰ κινήματα τῆς πρωτοπορείας ἐκτελοῦνται γενικῶς μετὰ μεγάλης ζωηρότητος, ἀλλὰ ταυτοχρόνως οὐδὲν μέσον παραμελεῖται πρὸς φύλαξιν τῶν πλευρῶν καὶ τῶν συγκοινωνιῶν συνήθως περὶ τούτου μεριμνᾷ τὸ κύριον σῶμα διὰ ταγμάτων ἢ λόγων ἐπὶ τούτῳ ἀπεσπασμένων ἐπὶ θέσεων καταλλήλων. Οἱ Πρωσσοὶ στρατηγοὶ εὐχαριστοῦνται εἰς τὰς κατὰ τῶν περυγῶν τοῦ ἐχθροῦ προσβολάς, καὶ εἶναι ἐνθέρμοι θιασῶται τῶν ὑπερφαλαγγιστικῶν κινήσεων, σπανίως δὲ φαίνονται προσβάλλοντες τὸ κέντρον. Ἐν γένει δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἅπαντες οἱ Πρωσσοὶ ἀξιωματικοὶ πειοῦνται λίαν κατάλληλον χρῆσιν τῶν δυνάμεων αὐτῶν, καὶ ὅτι ἔννοοῦσι λίαν καλῶς τὸ ἔδαφος. Αἱ δύο αὗται ιδιότητες πλεον ἢ ἅπαξ ἀνεπλήρωσαν παρ' αὐτοῖς τὴν κατ' ἀριθμοὺς σχετικὴν σμικρότητα. Αἱ προσβολαὶ συχνότατα ἐνεργοῦνται κατὰ φάλαγγας λόγων μὲ ἀκροβολιστὰς εἰς τὰ διάμεσα· ἀλλ' ὅταν ὁ ἐχθρὸς ᾖ δυνατὸς καὶ φαίνεται σταθερὸς, καὶ παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη μεγάλου κτυπήματος, ἕκαστον τάγμα σχηματίζεται εἰς φάλαγγα προσβολῆς, καὶ ἡ γραμμῇ δλόκληρος βαίνει οὕτω κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, μὲ σημαίας ἀναπεπταμένας εἰς τὸν ἦχον τῆς μουσικῆς καὶ τῶν τυμπάνων. Οἱ Πρωσσοὶ ἀξιωματικοὶ κατορθοῦσιν, ὡς φαίνεται, νὰ πείθωσι τοὺς στρατιώτας αὐτῶν νὰ μὴ πυροβολῶσιν οὐδ' ἅπαξ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δρόμου τῶν, ὅπερ ἀναμφιβόλως ἀφίνει εἰς τὴν προσβολὴν ἔλκν τὴν ἰσχύν τῆς καὶ ἔλκν τὴν ἐνότητα τῆς ὠθήσεως.

Προκειμένου περὶ ἀμύνης, οἱ Πρωσσοὶ ἀφίνουσι τὸν ἐχθρὸν πάντοτε νὰ πλησιάζῃ βήματα 300 μέχρι 400, ὅπως τὸν δεχθῶσι δι' ἑνὸς ἢ δύο γενικῶν καὶ ἐπὶ παραγγέλματι πυρῶν, εἰς

τὰ ὁποῖα παρακολουθεῖ, ἐὰν καθίξεται ἀναγκαῖον, τὸ ταχὺ πῦρ, οὕτινος τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι καταστρεπτικόν. Θέσεις ἐκλεγόμεναι μετὰ φροντίδος, μεγάλη τῶν ἀνδρῶν προσοχὴ εἰς τὴν φωνὴν τῶν προϊστάμενων αὐτῶν, καὶ μεγίστη ἀταραξία εἰς τὸ πῦρ, συντελεῖ σφόδρα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἀμύνης. Εὐρίσκομεν μάλιστα τρεῖς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Πρῶσσοι, ὅπως δώσωσιν εἰς τὸ πῦρ αὐτῶν τὸ μέγιστον τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἐτέθησαν εἰς τέσσαρας ζυγούς, ὧν οἱ δύο πρῶτοι γονατιστοί, οἱ δύο ὀπίσθιοι ὀρθοί, καὶ οἱ τέσσαρες ταυτοχρόνως πυροβολοῦντες.

Οἱ Πρῶσσοι σπανίως κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν θέσεων ἐγκαθιστῶνται ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Διανέμουσιν ἐν αὐταῖς ἐπιδεξίους τινὰς εἰς τὸ πῦρ, οἵτινες, τιθέμενοι εἰς τὰ παράθυρα, ἔχουσι παραγγελίαν νὰ σκοπεύωσι κυρίως τοὺς προϊσταμένους τῶν ἐχθρῶν, τὸ δὲ κύριον σῶμα τῶν ὑπερασπιστῶν συγκεντροῦται εἰς τὰ ἄκρα τοῦ χωρίου, εἰς τοὺς κήπους, ὀπισθεν τῶν φρακτῶν καὶ τῶν τοίχων, ἔχοντες λόχους τινὰς κατὰ φάλαγγα εἰς τὰ πλευρά, καὶ ἐφεδρείαν τινὰ εἰς τὸ κέντρον τῆς θέσεως, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν πλατείαν, ἐὰν ὑπάρχη τοιαύτη ἀρκούντως μεγάλη. Τὸ σύστημα τοῦτο φαίνεται προτιμότερον τοῦ τῶν Αὐστριακῶν, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν προφύλαξιν τῶν ὑπερασπιστῶν ἐντὸς τῶν κτιρίων· οὕτω συσσωρεύονται οἱ ἄνδρες ἐν αὐτοῖς, στενοχωροῦνται ἀμοιβαίως, διαφεύγουσι τὴν ἐπιτήρησιν καὶ διεύθυνσιν τῶν ἀρχηγῶν, εἰς δὲ τὴν ἀποτυχίαν συνήθως περικυκλοῦνται καὶ αἰχμαλωτίζονται. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐκστρατεία τοῦ 1859 εἰς Ἰταλίαν παρουσιάζει πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα.

Κατὰ τοὺς ἐντὸς δάσους ἀγῶνας οἱ Πρῶσσοι εἰσέρχονται ἐν αὐτῷ συνήθως κατὰ φάλαγγας λόχων, ἀλλ' ἐὰν οἱ κυματισμοὶ τοῦ ἐδάφους διαλύωσι τὴν τακτικὴν διάταξιν, μάχονται διε-

σκορπισμένοι καὶ ἄνευ διακρίσεως σώματος. Ὁ ἀγὼν οὗτος εἶναι οὐχὶ ἀγὼν γραμμῆς, ἀλλ' ἐνέργεια ἀκροβολιστῶν διηρημένων εἰς μεγάλας συμμορίας. Εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα παρατηρεῖ τις ὅτι οἱ Πρῶσσοι φροντίζουσι νὰ ἐξοικονομῶσι μικρὰς ἐφεδρείας. Ἐὰν τμημά τι ὑποφέρῃ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ δύναται ν' ἀντιτάξῃ ἀντίστασιν τελεσφόρον, τὸ ἀποσύρωσι τοῦ πυρός· ἐκ πολλῶν δὲ τοιούτων λειψάνων συναθροισμένων σχηματίζουσι οὐλαμούς συμμιγεῖς, φυλασσομένους εἰς μέρος προφυλαγμένον, ἔπειτα δὲ τοὺς εἰσάγουσιν ἐκ νέου εἰς τὸ δάσος, ὁπότεν, ἀπωθισθέντων ἄλλων στρατευμάτων, κρίνεται ἀναγκαία νέα τις προσπάθεια.

Φάλαγγες λόχων (Colonnes de Compagnie).

Πᾶσα διοίκησις, ἐκτεταμένη ἢ καὶ περιωρισμένη, ἔχει εἰς τὰ ὅμματα τῶν Πρῶσσων μεγάλην ἠθικὴν σημασίαν· ὁ δὲ ἐξασκῶν αὐτὴν εἶναι διατεθειμένος νὰ μεγαλοποιῇ καθ' ἑαυτὸν οὐχὶ δὲ καὶ νὰ σμικρύνῃ τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς· θεωρεῖ δὲ ὡς τὸ πρῶτον τῶν χρεῶν αὐτοῦ τὸ νὰ φανῇ ἄξιος τῆς ἀποστολῆς του. Αἱ ἰδέαι τῆς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας ἄλλως τε καὶ τῆς ὑπακοῆς ἐνυπάρχουσι εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ ἔθνους καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς γοητείας, ἣν ἐξασκοῦσιν οἱ προϊστάμενοι ἐπὶ τῶν ὑποδεεστέρων αὐτῶν. Ἐπειτα αἱ παραδόσεις τοῦ μεγάλου Φριδερίκου εἶναι πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ ἕκαστος Πρῶσσος ἀξιωματικὸς ἀποβλέπῃ ἰδίως εἰς τὸ νὰ δειχθῇ ἄξιος κληρονόμος παρελθόντος τόσον ἐνδόξου. Τὰ δὲ σπουδαῖα ἀποτελέσματα, πλέον ἢ ἅπαξ ἀποκτηθέντα διὰ μέσων σχετικῶς ἀνισχύρων, δὲν διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ. Εἶδον οὗτοι εἰς ταῦτα νέαν καθιέρωσιν τῆς ἀληθείας ταύτης, ὅτι δηλ. εἰς τὸν πόλεμον ἡ τόλμη καὶ τὸ ἔγκαιρον συγνάκις νικῶσι τὸν ἀριθμὸν, καὶ οὐδενὸς ἐφείσθησαν τρόπου, ὅπως πληρῶσι τῆς

ιδέας ταύτης τὸ πνεῦμα τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν· οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ Πρώσσοι φαίνεται ὅτι ἐντελῶς κατενόησαν αὐτήν, καὶ εἰδείξαν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τελευταίας ἐκστρατείας, μεγάλην ἀπόφασιν καὶ ἀπεριόριστον εἰς ἑαυτοὺς πεποίθησιν.

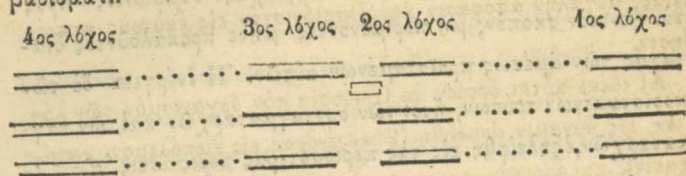
Αἱ ιδέαι αὗται ἔφερον ἐν Πρωσσία τὸν ὀργανισμόν τῶν λόγων εἰς δύναμιν ἀσυνήθη (250 ἄνδρας εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν), καὶ ἔδωκαν γέννησιν εἰς τὰς φάλαγγας τῶν λόγων, δοκιμασθείσας τῷ 1843, καὶ δριστηκῶς εἰσαχθείσας εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῷ 1847.

Τὸ Πρωσσικὸν τάγμα συγκροτεῖται ἐκ 4 λόγων, ὧν ἕκαστος διαιρεῖται εἰς δύο οὐλαμούς. Ὁ λόχος λοιπὸν παρουσιάζει τὸ τέταρτον τοῦ τάγματος καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διλοχίαν (division) τοῦ Γαλλικοῦ τάγματος. Ἐφ' ὅλον τὸ τάγμα οἱ ἄνδρες διατίθενται εἰς τρεῖς ζυγοὺς, ὧν ὁ τρίτος προώρισταὶ νὰ ἐκτελῇ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀκροβολιστῶν.

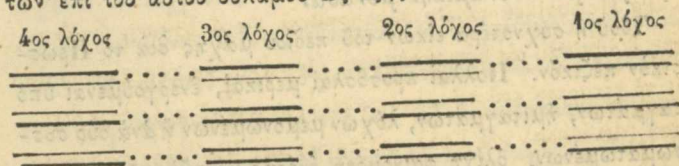
Διὰ τὸν σχηματισμὸν εἰς φάλαγγας τῶν λόγων ἕκαστος λόχος διατίθεται εἰς φάλαγγα κατ' οὐλαμούς οὕτως· ὁ 1ος καὶ ὁ 2ος λόχος ἐπὶ τῶν 2ων αὐτῶν οὐλαμῶν, ὁ δὲ 3ος καὶ ὁ 4ος ἐπὶ τῶν 1ων. Εἰς ἕκαστον δὲ λόχον οἱ 3οι ζυγοὶ τῶν δύο οὐλαμῶν ἐνοῦνται καὶ συγκροτοῦσιν ἓνα 3ον οὐλαμὸν, ὅστις τοποθετεῖται εἰς τὴν οὐρὰν τῆς φάλαγγος, τῆς ἐκ τοῦ λόχου προκυπτούσης.

Ὅλοι οἱ οὐλαμοὶ εὐρίσκονται οὕτως ἐσχηματισμένοι εἰς δύο ζυγοὺς, καὶ τὸ τάγμα παρουσιάζει τὴν τάξιν, ἧτις ἐμφαίνεται διὰ τοῦ κάτωθεν σχήματος, τουτέστιν εἰς τὸ κέντρον δύο λόγοι συγκεκολλημένοι, σχηματίζοντες διπλὴν φάλαγγα, εἰς δὲ τὰς πτέρυγας ἀνὰ εἷς λόχος εἰς φάλαγγα κατ' οὐλαμούς. Τὰ διαστήματα μεταξὺ τῆς κεντρικῆς διπλῆς φάλαγγος καὶ τῶν εἰς τὰς πτέρυγας φάλαγγων μεταβάλλονται κατὰ τὰς ἀνάγ-

κας τῆς ὥρας· δὲν ὑπερβαίνουνσι δὲ κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ 80—100 βήματα. Τὰ διαστήματα ταῦτα λαμβάνονται ἐν τῷ βαδίσματι.

Ἐνίστε, προκειμένου νὰ λάβῃ τὸ τάγμα διάταξιν κλιμακίων αἱ φάλαγγες τῶν λόγων σχηματίζονται εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ οὐλαμοῦ ὡς ἑξῆς·

Ἡ τελευταία αὕτη διάταξις εἶναι ἐν χρήσει ὀλιγώτερον τῆς πρώτης, ἧτις εἶναι καὶ ἡ τῆς μάχης διάταξις.

Αἱ φάλαγγες τῶν λόγων εἶναι οὐχὶ μετασχηματισμὸς πρὸς ἐλιγμὸν, ἀλλὰ ἐγκαινιάζουσι σύστημα ὀλόκληρον τακτικῆς, χαρακτηρὸς ἐντελῶς διακεκριμένου, οὗτινος ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ εἶναι ἡ ἐπομένη· «ὅτι λόχος 250 Πρώσσων, διοικούμενος ὑπὸ Πρώσσου λοχαγοῦ, πρέπει νὰ παράγῃ ἀποτελέσματα ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν παραγόμενον παρ' ἄλλοις στρατοῖς ὑπὸ τάγματος». Τὸ θέμα τοῦτο, καὶ περ πατριωτικόν, εἶναι ὅμως συζητήσιμον καθ' ὅλας τὰς ἄλλας ἐπόψεις. Εἶναι ἀληθές ὅτι πολλάκις ἐπέτυχεν εἰς τὴν τελευταίαν ἐκστρατείαν, δὲν ἐπιταί ὅμως καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑποστηρίξηται καθ' ὀλοκληρίαν ὡς ἀληθές.

Οἱ Πρώσσοι ἔχουσι λοιπὸν δύο τακτικὰς μονάδας, ἧτοι τὸ τάγμα, ὅπερ καὶ εἶναι πάντοτε κατ' ἀρχήν, καὶ τὸν λόχον, ὅστις κατέστη πράγματι μονὰς τακτικῆς. Συνεπεῖς εἰς ἑαυτοὺς,

ἔδωκαν εἰς τοὺς λοχαγοὺς (1) μεγίστην ἀνεξαρτησίαν ἐνεργείας· οὗτοι δὲ ἐδέχθησαν τὴν εὐθύνην μετὰ τῆς ἐξουσίας καὶ εἰργάσθησαν πανταχοῦ εἰς τὰς μάχας συμφώνως πρὸς τὸν γενικὸν σκοπὸν, μὴ περιμένοντες μήτε προκαλοῦντες διαταγὰς τῶν ἀμέσως προϊσταμένων αὐτῶν. Ἡ ἐνέργεια δὲ τῶν προϊσταμένων τούτων, ἦτοι τῶν συνταγματαρχῶν καὶ τῶν ταγματαρχῶν, ἐξηλείφθη εἰς τὰς περισσότερας περιπτώσεις. *Er ä. l. lais Mémoires, eis τὸν Πρωσικὸν στρατὸν ΕΞΑΤΟΜΙΣΑΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ, χορηγοῦντες αὐτῷ ὡς κύριον μοχλὸν τὴν σμικροτέραν δυναμικὴν μονάδα.*

Ἴδου ἡ συχνότερα εἰκὼν τοῦ πεδίου μάχης διὰ τὸ Πρωσικὸν πεζικόν. Πολλαὶ προσβολαὶ μερικαί, ἐνεργούμεναι ὑπὸ ταγμάτων, ἡμιταγμάτων, λόχων μεμονωμένων ἢ ἀνὰ δύο συσσωματωμένων, ὀλίγη φαινομένη ἐνότης μεταξὺ τῶν κινήματων τούτων ὡς πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸ διάστημα, σπανίως εἰς ἐλιγμός, περιλαμβάνων πλέον τῶν δύο ταγμάτων, ἰδοῦ, καθ' ἡμᾶς, ὁ γενικὸς χαρακτήρ τῶν ἐνεργειῶν τούτων ἐκ μέρους τῶν Πρώσων. Ὅταν τὸ σχέδιον τῆς προσβολῆς αὐτῶν διαγράφηται καθαρώτερον, στηρίζεται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς τὸν σχηματισμὸν πλείων φαλαγγῶν διεστηκυῶν, μεμονωμένων πρὸς ἀλλήλας, ἀναχωρουσῶν πολὺ μακρόθεν, καὶ πορευομένων κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ διάφορα σημεῖα τῶν ἐχθρικῶν θέσεων, χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ οὐδεμίᾳ προγενεστέρα συγκεντρωτικῆ διατάξις, εἰς ἣν νὰ λάβωσι μέρος.

Ὅσον ἐπικίνδυνος καὶ ἂν δύναται νὰ καταστῇ εἰς πλείστας περιστάσεις ὁ τρόπος οὗτος τοῦ μάχεσθαι, οἱ Πρώσοι ἐκθειάζουσιν αὐτὸν ὑπερβαλλόντως, καὶ ἔχουσι σχεδὸν ἀπόλυ-

(1) Εἰς τὴν Πρωσικὴν ὁ βαθμὸς τοῦ λοχαγοῦ περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων αξιωματικῶν.

τον ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς φάλαγγας τῶν λόχων, ὧν εἶναι ἡ συνέπεια.

Αἱ φάλαγγες τῶν λόχων, λέγουσιν οἱ Πρώσοι, προσφέρονται θαυμασίως εἰς τὸ σύστημα τῶν νεωτέρων μαχῶν, αἵτινες συχνότατα λαμβάνουσι χώραν περίξ θέσεων, ἐνθα ἐν τάγμα εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ διασκορπισθῇ καὶ διαφύγη οὕτω τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, ἐνῶ τὰ τμήματα ταῦτα τῶν 200—250 ἀνδρῶν εἶναι εὐκίνητότερα, ταυτοχρόνως δὲ καὶ ἀρκούντως ἰσχυρὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν ἐντολῆς δεδομένης. Μετέχουσι ταυτοχρόνως τῶν πλεονεκτημάτων τῆς φάλαγγος καὶ τῆς ἀνεπτυγμένης τάξεως· δύνανται—αὐξανομένων κατὰ βούλησιν τῶν μεταξὺ τῶν λόχων διαστημάτων—νὰ παρουσιάσωσι μεγαλητέραν ἔκτασιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἐν παρατάξει τάγματος καταλαμβομένης καὶ ἀναπτύσσονται ταχέως, διότι ἡ ἀνάπτυξις γίνεται ταυτοχρόνως καὶ ὑπὸ τῶν τεσσάρων λόχων. Προσφέρουσι ἐλάσσονα πρὸς βολὴν σκοπὸν εἰς τὸ πυροβολικόν ἢ ἐν τάγμα συμπαγές. Αἱ φάλαγγες τῶν λόχων δύνανται, ἐκάστη ἰδίᾳ, νὰ σχηματίσωσιν ἐν τάχει μικρὸν τετράγωνον· συμμορφοῦνται δὲ εὐκόλως πρὸς ὅλας τὰς ἐδαφικὰς μορφὰς καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἔχει ἀκροβολιστὰς ὅλως ἐτοίμους, χωρὶς νὰ ἐνοχληθῇ ὁ ὀργανισμὸς τοῦ τάγματος· τέλος εὐκολύνουσι τ' ἀποσπάσματα τὸν μεμονωμένον ἀγῶνα καὶ τὸν σχηματισμὸν μικρῶν ἐφεδρειῶν. Ἡ ὑπὸ τῶν Πρώσων ἐκθειάσις τῶν πλεονεκτημάτων καὶ ἰδιοτήτων τοῦ σχηματισμοῦ τούτου εἶναι μεγάλη, οἱ Γάλλοι ὅμως φρονοῦσι (ἀνευ δοκιμασίας), ὅτι τὰ τάγματα, διατιθέμενα εἰς φάλαγγας μὲ διαστήματα ἀναπτύξεως, διάρκως ἤδη παρ' αὐτοῖς συσταίνόμενα, κατέχουσι τὸ πλεῖστον τῶν ἄνω ἐκτεθέντων πλεονεκτημάτων, καὶ ἀφ' ἐτέρου δὲν φέρουσι τὸ μέγα ἐλάττωμα τῆς μέχρι ὑπερβολῆς ἄθουμένης παρὰ τοῖς Πρώσοις ὑποδιαίρεσεως.

Ἄλλ' ἐὰν ταῦτα φρονῶσιν οἱ Γάλλοι, οἱ Πρωῦσσοι ὅμως θεωροῦσι τὰς φάλαγγας τῶν λόχων ὡς οὐσας τελευταίον τῆς τακτικῆς λόγον. Ἐπιμένουσι λοιπὸν ὅτι «ἡ ἰκανότης αὕτη, τὸ ἕνα γινώσκουσι νὰ καθιστῶσι τὴν μάχην σειρὰν μικρῶν ἀγῶνων μερικῶν καὶ τοπικῶν, χορηγεῖ αὐτοῖς ἀγαθὴν ὑπεροχὴν, καὶ ὅτι εἰς ταύτην ὀφείλουσι κατὰ μέγα μέρος τὰς νίκας αὐτῶν» — Προσθέτουσι δὲ ὅτι «ἡ τακτικὴ αὕτη ἀπαιτεῖ προηγουμένην ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν, γενικὴν τε καὶ στρατιωτικὴν, ἣτις ἐξοικεῖοι τὸν ἀξιωματικὸν μὲ τὰς μεγάλας τοῦ πολέμου καταστάσεις, καὶ χορηγεῖ αὐτῷ μετὰ ταῦτα τὴν ταχῆαν καὶ στιγμιαίαν ἀπόφασιν. Οἱ διοικηταὶ τῶν λόχων εἶναι οὐσιωδῶς γυμνασμένοι καὶ συνειθισμένοι εἰς τὸ λαμβάνειν μέρος εἰς τὰ σχέδια τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, καὶ ἄνευ διαταγῆς, ἅμα ἀφικόμενοι εἰς τὸ θέατρον τῆς πάλης.— Διὰ τοὺς Πρωῦσσους, ἕδαφος κεκομμένον καὶ κεκαλυμμένον δὲν θεωρεῖται ὡς κακόν, τὸ ὁποῖον ὀφείλει τις ν' ἀποφεύγῃ — ἐξ ἐναντίας ἀναζητεῖται τὸ τοιοῦτον ἕδαφος, καὶ δὲν μάχεται κατὰ Πρωσσικὸν πεζικὸν εἰς ἀνοικτὸν ἕδαφος, εἰμὴ ὅτε δὲν δύναται ἄλλως νὰ πράξῃ. Ἐντεῦθεν προκύπτουσι ἀγῶνες θέσεων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐντελῶς προσφέρεται ἡ κάθετος Πρωσσικὴ διάταξις.

Ἡ κάθετος τακτικὴ καὶ τὸ σύστημα τῶν κατὰ θέσεις ἀγῶνων δὲν ἀπαιτοῦσιν ἀπολύτως τὴν ὑποδιαίρεσιν εἰς φάλαγγας λόχων· μάλιστα ὁμολογητέον ὅτι ἡ μεγάλη ὑποδιαίρεσις αὕτη, ὅταν αἱ περιστάσεις καταντῶσι μὴ εὐνοϊκαὶ καὶ ἂν ὑπάρχωσι πλέον ἐφεδρεῖαι, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ὁπίων δύναται οἱ ἄνδρες νὰ συγκεντρωθῶσι, δυνατόν νὰ ἔχωσι πρὸς μᾶλλον δυσχερέτους συνεπειάς· ἀλλ' αἱ Πρωσσικαὶ τακτικαὶ τάξεις τὰς παρήγαγον, ἐν γένει δὲ εὖρον οἱ Πρωῦσσοι εἰς τὴν ὑποδιαίρεσιν ταύτην πολλὰς ὠφελείας». (Ἀπάντησις εἰς τὸν

συνταγματάρχην Κ. Πισάνην.— Ἄρθρον τῆς στρατιωτικῆς τοῦ Βερολίνου ἐφημερίδος, Νοέμβριος 1868)

Πραγματικῶς, ἐξαιρέσει ὀλιγίστων περιστάσεων πορείας ὑπὸ γραμμῶν ταγμάτων πλήρων, εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς περιστάσεις ὁ μερικὸς ἀγὼν ὑπερίσχυσεν. Ἐκαστος λόχος ἐμάχεται κατὰ τὸ 1866 δι' ἑαυτὸν, «πάντοτε τείνων πρὸς τὸν αὐτὸν τακτικὸν σκοπὸν καὶ μὴ περιμένων διαταγὰς ἀνωτέρως.»

Ἴδου τί γράφει περὶ τούτου στρατιωτικὸς Πρωῦσσοσ· «Ἐξετάζων τις τὰς μάχας τοῦ 1866, ὅπως συναγάγῃ ἓνα κοινὸν ἡ χαρακτῆρα, προσβάλλεται ὑπὸ φαινομένου, ὅπερ παρουσιάζεται εἰς ὅλας αὐτάς, εἶναι δὲ τοῦτο ἡ ἑκτακτος ἀνάπτυξις τοῦ μετώπου πρὸς βλάβην τοῦ βάθους. Τῶντι, ὅλον τὸ στράτευμα συνεχωνεῦτο εἰς μίαν γραμμὴν μακρὰν καὶ λεπτήν, ἢ ἄλλως διεχωρίζετο εἰς τμήματα μεμονωμένα, μακρόμενον ἕκαστον ἰδίᾳ. Πανταχοῦ καταδεικνύεται ἡ τάσις τοῦ ἐκτείνειν τὰς πτέρυγας πρὸς ὑπερφαλάγγισιν τοῦ ἐχθροῦ. Οὐδεὶς πλέον λόχος περὶ διατηρήσεως τῆς ἀρχικῆς τῆς μάχης παρατάξεως. Τὰ διάφορα τμήματα ἀναμιγνύονται ἀφ' ἑαυτῶν, ἢ συχνάκις ἀναμιγνύονται ὑπὸ τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐνίστε πρὶν ἢ ἀρχίτῃ ὁ ἀγὼν. Τὰ ἀποσπάσματα καὶ αἱ μεγάλαι διαιρέσεις τῶν σωμάτων στρατοῦ εἶναι συντεθειμένα κατὰ τρόπον ὅλως διάφορον καὶ κατὰ τὰς μᾶλλον ἑτερογενεῖς ἀρχάς. Ὁ ἀγὼν διατηρεῖται σχεδὸν ἀπολύτως διὰ φαλάγγων λόχων, σπανίως δὲ καὶ δι' ἡμιταγμάτων. Ἡ τακτικὴ τούτων τῶν φαλάγγων τῶν λόχων συνίσταται εἰς τὸ προάγειν πολλὰς ἀκροβολιστῶν συστάσεις, ὀλίγον κατ' ὀλίγον δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῶν παρασύρονται καὶ ἀναπτύσσονται. Οὕτω ἰδοῦ ἅπανα ἡ πρώτη γραμμὴ διεσκορπισμένη καὶ παριστώσα τὴν στάσιν ὀρθῆς ἀτάκτου ἵππικοῦ.

» Ἡ δευτέρα γραμμὴ, ἣτις ἔμεινε κατ' ἀρχὰς εἰς πυκνὴν τά-
 » ξιν, φροντίζει νὰ ἔλθῃ καὶ αὕτη, ὅσον οἷόν τε ταχύτερον, εἰς
 » τὸ ὕψος τῆς πρώτης· πρῶτον μὲν ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὸν
 » ἀγῶνα, ἔπειτα δὲ, διότι ἀριθμὸς μέγας σφαιρῶν καὶ ὀβουζίων,
 » προωρισμένων διὰ τὴν πρώτην γραμμὴν, διέρχονται ἄνω
 » τῆς κεφαλῆς ταύτης, καὶ ἐρχόμενοι προσβάλλουσι ἐκείνην.
 » Ὑπὸ τῶν βλημάτων τούτων πάσχει ἡ δευτέρα γραμμὴ τό-
 » σσον μᾶλλον, διότι εἶναι συμπεπυκνωμένη· ὑφίσταται δὲ τοῦτο
 » μετὰ μεγάλης ἀνυπομονησίας, καθόσον δὲν ἔχει τὴν πυρε-
 » τώδη ἐνέργειαν τοῦ ἀγῶνος, ὅστις φέρει τὴν ἀμνημοσύνην
 » τοῦ κινδύνου. Ἡ μάζα λοιπὸν τῶν λόγων τῆς δευτέρας γραμ-
 » μῆς βιάζει αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ τὴν εἰσοδὸν τῆς εἰς τὴν πρώτην γραμ-
 » μὴν, καὶ ἐπειδὴ συνήθως πρὸς τὸ μέρος τῶν πτερύγων εὐ-
 » ρίσκεται πλείότερος ἐλεύθερος χώρος, ἐκεῖ καὶ τὸ πλεῖστον
 » αὐτῶν προβαίνει καὶ συνέχεται. Συχνάκις καὶ αὕτῃ ἡ ἐφε-
 » δρεία ἀπολήγει εἰς τὸ μετέχειν τῆς ἐλξεως, καὶ ἐντὸς ὀλί-
 » γου δὲν μένει τίποτε ὀπισθεν, ἢ τὸ μένον εἶναι λίαν ἀδύνα-
 » τον, ὥστε δὲν πληροῦται ὁ σκοπὸς τῆς ἐφεδρείας. *Πραγμα-*
 » *τικῶς, ὁλος ὁ ἀγὼν τῶν δύο πρώτων γραμμῶν δὲν εἶναι*
 » *πλεόν ἢ σειρά ἀγῶνων, ὅς ἀριθμὸς τις διοικητῶν λόγων*
 » *ὑποστηρίζουσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις εἶναι ἀπέναντι*
 » *αὐτῶν. Οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ δὲν δύνανται ν' ἀκολου-*
 » *θῆσωσιν ἔφιπποι τὰς ὑποδικιρέσεις ταύτας, αἵτινες βαίνοσι*
 » *πρὸς τὰ πρόσω, διερχόμενοι ἐφ' ὅλων τῶν ἐδαφικῶν ἀνω-*
 » *μαλιῶν· ἐπομένως εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀριππεύσωσι καὶ*
 » *ἀκολουθήσωσι πεζῇ οἷονδῆποτε τύχῳσι λόγον τοῦ συντάγ-*
 » *ματος ἢ τάγματος αὐτῶν· καὶ ἐλλείψει διοικήσεως τοῦ ὅλου*
 » *τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, καὶ ὅπως μὴ σταυρώσωσι τὰς*
 » *χεῖρας, διοικοῦσι τὸν λόγον τοῦτον. Καὶ αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ*
 » *συχνάκις εἰς τὸ αὐτὸ κατακτῶσι.»*

Φαίνεται τῶντι ὅτι οὕτως ἔλαβον χώραν τὰ πράγματα.
 Ὁ Πρῶστος ἀξιωματικὸς, συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου, ἔθεν ἐλή-
 φθησαν οἱ στίχοι οὗτοι, ἔλαβε μέρος ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐκστρα-
 τείαν τοῦ 1866· καὶ ὅμως δὲν εἶναι κατὰ τῶν φαλάγγων τῶν
 λόγων· καὶ τοι δὲ ἡ εἰλικρίνεια αὐτοῦ τῷ ἀπέσυρε τὴν ἐξομο-
 λόγησιν ταύτην, δὲν κακίζει ὅμως κατὰ τῆς τάσεως τῆς ἐθνι-
 κῆς τακτικῆς, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιθυμεῖ νὰ σύρῃ τὴν προσοχὴν
 τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν δύο καὶ μόνων ἐλαττωμα-
 τικῶν μερῶν, ἅτινα, κατ' αὐτὸν, παρουσιάζει τὸ σύστημα
 τοῦτο τοῦ μάχεσθαι· εἶναι δὲ τοῦτο πρῶτον, ὅτι ἡ γενικὴ δι-
 εϋθυνσις τῶν κινήσεων διαφεύγει τὰς χεῖρας τῶν ἀρχηγῶν,
 καὶ δεύτερον, ὅτι αἱ ἐφεδρεῖαι ἐκλείπουσι διὰ τῆς ταυτοχρόνου
 ἐνεργείας ὅλων τῶν ὑποδικιρέσεων.

Ὁ Πρῶστος συγγραφεὺς δὲν ἀποκρύπτει, ὅτι εἰς τοῦτο
 ὑπάρχει κίνδυνος σοβαρὸς, καὶ ὅτι ἐὰν ὁ ἀντίπαλος ῥιφθῇ ἐξ
 ἀπροόπτου καὶ μὲ δυνάμεις συγκεντρωμένας ἐπὶ τινος ση-
 μείου ἀδυνατοῦ τῆς γραμμῆς τῆς μάχης, ἔχει μεγίστην πιθα-
 νότητα πρὸς διάρρηξιν αὐτῆς, καὶ ἐλάχιστον κόπον πρὸς κα-
 τανίκησιν ὅλων τῶν τμημάτων τούτων, ἅτινα μάχονται μεμο-
 νωμένως καὶ ἄνευ ἐνότητος. Ὁ ἴδιος μνημονεύει τὴν Λαγγεν-
 σάλτσαν καὶ Τραουτενάου (Langensaltza, Trautenau) ὡς
 ἀποδείξεις ὑποστηριζούσας τὸ θέμα τοῦτο.

B. ἀκροβολισαί.

Αἱ πρωσσαικὴ ὁδηγία διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀκροβολι-
 στῶν εἶναι συντομώταται· δὲν περιλαμβάνουσι, οὕτως εἶπεῖν,
 κανόνας σταθεροὺς, καὶ ἡ θεωρία τῶν κινήσεων δεικνύεται ἐν
 αὐτοῖς λίαν γενικῶς. Ἐξ ἐναντίας ὅμως συνιστῶσι μετ' ἐπι-
 μονῆς τὴν τήρησιν ἀρχῶν ἀναγκαίων εἰς ἐν πολέμῳ ἐφαρμο-
 γήν, ἧτοι τὸ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὠφελεῖσθαι — τὴν καλὴν τῶν ὀπλων

χρήσιν — τὴν ἀμοιβαίαν τῶν ἀκροβολιστῶν ὑποστήριξιν — τὴν μεγίστην προσοχὴν εἰς τὸ παράγγελμα τοῦ διοικητοῦ — τὰ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν διαστήματα δὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ παραγγέλματα κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ ἐξ βήματα, τοῦτο ὅμως ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους. Αἱ ἀναπτύξεις δὲν γίνονται κατὰ τρόπον γενικὸν καὶ ἀόριστον, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ συστάδας, τοῦτέστι κατὰ τμήματα τοῦλάχιστον ἐκ 12 ἀνδρῶν, ἐκάστης διευθυνομένης ὑφ' ἐνὸς ὑπαξιωματικοῦ καὶ ὅταν ἀκόμη ὅλος ὁ λόχος ἀναπτύσσεται, ἕκαστος ὑπαξιωματικὸς διατηρεῖ ἐν τῇ γραμμῇ τὴν κατ' εὐθείαν διοίκησιν τῆς συστάδος αὐτοῦ. Ἄνὰ μέσον τῶν διαφόρων τούτων τμημάτων ἀφίεται πάντοτε διάστημά τι ἀρκετὸν, ὅπως μὴ συγχέωνται.

Τοῦτο ὀλίγον διαφέρει τοῦ συστήματος τῆς κατ' ἐνωμοτίας ἀναπτύξεως, ὑπὸ δοκιμὴν διατελοῦντος ἤδη ἐν Γαλλίᾳ.

Ὡς οἱ Γάλλοι, καὶ οἱ Πρώσοι ἀκροβολισταὶ πλαγιάζουσιν, ὅταν τὸ ἐδαφος δὲν παρουσιάζῃ ἄλλην προφύλαξιν. Αἰφνιδίως ἐφορμῶντος κατ' αὐτῶν ἐχθρικοῦ ἵππικοῦ, σχηματίζουσι περὶ τὰ στηρίγματα αὐτῶν, ἢ καὶ ἀναμεταξύ των, μικρὰς συσπειρώσεις, συμπεπηγμένας καὶ ἀκανονίστους (συνισταμένας ὅσον οἷόν τε ἐκ τμημάτων), καλουμένας **Knoend**.

Αἱ προμνημονευθεῖσαι ὁδηγίαι πραγματεύονται ἰδιαζόντως περὶ τοῦ πυρός· οἱ ἄνδρες πρέπει νὰ πυροβολῶσιν μόνον ὅταν ἔχωσι τὴν ἠθικὴν πεποίθησιν ὅτι δύναται νὰ ἐπιτύχωσι τὸν σκοπὸν, ἐπομένως οὐδέποτε ἐξ ἀποστάσεως πλέον τῶν 200 βημάτων, ἐὰν πρόκηται περὶ ἐχθροῦ μεμονωμένου, οὐδὲ πλέον τῶν 500 βημάτων ἐὰν περὶ στρατεύματος ἐχθρικοῦ. Εἰς γραμμὴν ἐχθρῶν ἀκροβολιστῶν ὀφείλουσι νὰ σκοπεύωσι κατὰ προτίμησιν τοὺς ἀρχηγούς ὡς καὶ τοὺς σαλπικητὰς — εἰς κα-

νονοστοιχίαν τοποθετημένην, τοὺς ὑπῆρέτας πυροβολιστὰς — εἰς κανονοστοιχίαν ἐν πορείᾳ, τὰ ὑποζύγια κλ. κλ.

Σπουδάζων τις τὴν λεπτομέρειαν τῶν ἀγώνων, ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι οἱ Πρώσοι ἀκροβολισταὶ ἔθεντο ἐν γένει τὰ διδάγματα ταῦτα εἰς ἐφαρμογὴν μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Οὕτως εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Σαδόβας, πλησίον τῆς Λίπα (Lipa), δέκα τηλεβόλα αὐστριακὰ πίπτουσιν εἰς χεῖρας τῶν Πρώσων, διότι τὰ ὑποζύγια αὐτῶν ἐφονεύθησαν μακρόθεν σχεδὸν ὑπὸ μόνης ἐνωμοτίας τινὸς ἀκροβολιστῶν, τῶν τουφεκιοφόρων τῆς φρουρᾶς. Ἡ ἐπίσημος ἀφήγησις τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1866 παρουσιάζει ὅσα πλεῖστα τοιαῦτα ἐβεβαίωθη ὅτι ἐκ τῶν 113 τηλεβόλων, τῶν κυριευθέντων ἀπὸ τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης, 108 ἐκυρίευσεν τὸ πεζικόν, καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἔλαβον ἀκροβολισταὶ, οἵτινες ἐδειξαν ἀληθῆ πρὸς τοῦτο μανίαν, ἀξίαν νὰ γίνηται περὶ αὐτῆς λόγος. Τὸ πρὸς τοῦτο σύστημα ἦτο πάντοτε τὸ αὐτὸ ἐνέδρευον, ἐφύων μακρόθεν διὰ τοῦ τουφεκίου ὑπῆρέτας τε καὶ ὑποζύγια, ἔπειτα δὲ ἐφόρων μὲ τὴν λόγχην προτεταμένην κατὰ τῆς κανονοστοιχίας, ἥτις ἐγκαταλιμπανομένη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τοῦ ἐκ πεζικοῦ συγχειμένου ὑποστηρίγματος αὐτῆς καὶ στερουμένη πολλάκις τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ἵππων αὐτῆς, καθίστατο λεία εὐκολος πρὸς ἀρπαγὴν. Καλὴ τακτικὴ πρὸ πάντων εἰς Σαδόβαν, ἐνθα τὸ αὐστριακὸν πυροβολικὸν ἦτο καὶ πολυάριθμον καὶ καλῶς ὑπηρετούμενον, ἐπέφερε δὲ εἰς τοὺς Πρώσους σκληρὰς ζημίας· πρέπει ὅμως νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ ἡρωικὴ ἀφοσίωσις τοῦ πυροβολικοῦ τούτου, ὅπερ, ὅπως προστατεύσῃ τὴν υποχώρησιν, ἐμυδροβόλει μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς εἰς 50 βήματα πολλάκις ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν φαλάγγων, νυκόλυε πολὺ τὴν τόλμην ταύτην τῶν Πρώσων.

Ἡ πρωσσικὴ διήγησις ἀναφέρει πληθὺν ἄλλων παραδειγμάτων
ΕΛΛΗΝ. ΣΤΡΑΤ. 8. ΦΥΛ. Τ. Β'. 6.

των, ἔνθα οἱ ἀκροβολισταὶ προσέφερον μεγίστας ὑπηρεσίας. Οἱ ὑπολογαχοὶ, διοικηταὶ τῶν ἀνεπτυγμένων διμοιριῶν, ἔδειξαν μεγάλην πρωτοβουλίαν, ἔκαμον παρατόλμους ἐπὶ τὰ ἐμπρὸς προχωρήσεις, συνήθως ἀποτελεσματικὰς.

Ἐν συνόψει, ὁ πρωσσικὸς στρατὸς ἔκαμε μεγίστην χρῆσιν τῶν ἀκροβολιστῶν, καὶ ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν μετ' ἐπιτυχίας ἀποδεδειγμένης. Οἱ ἀκροβολισταὶ οὗτοι ἔδειχθησαν κατὰ τὰς περιστάσεις φρόνιμοι ἢ τολμηροὶ, καλυπτόμενοι δεξιότατα διὰ τῶν ἐδαφικῶν ἀνωμαλιῶν, καὶ ἐφορμῶντες ἀφ' ἐτέρου εὐθύμως, ὅτε τὸ ἀπῆτσε ἢ περίστασις.

Τὸ πῦρ αὐτῶν προὔξενεσε μεγίστας φθοράς εἰς τὸν ἐχθρόν. Περὶ τῆς εἰς τὰ πυρὰ ἐκπαιδεύσεως μεγαλῶς φροντίζουσιν οἱ Πρώσσοι, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο οἱ Πρώσσοι ἀξιωματικοὶ ἔχουσι μέγα δίκαιον, διότι οἱ καρποὶ τοιούτων προσπαθειῶν—πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ πᾶς τις—συλλέγονται ἀφθόνως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Τετραγῶνα.

Τὸ ζήτημα τῶν τετραγῶνων τοῦ πεζικοῦ ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον ἀπείρων ἀντιράσεων, ἀλλὰ, ὡς φαίνεται, οὐδ' εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1866, ὡς καὶ εἰς τὰς προηγουμένας, δὲν ἔλαβε τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ λύσιν. Ἐκαστος τῶν κυριωδεστέρων ἐμπολέμων στρατῶν (πρωσσικός, αὐστριακός, βαυαρικός) εἶχεν ἵππικὸν ἀρχετόν· αἱ δὲ προσβολαὶ ὑπῆρξαν συχναὶ ἵππικοῦ καθ' ἵππικου, ἢ ἵππικοῦ κατὰ πεζικοῦ, ἀληθῶς μὲν μᾶλλον κατὰ τμήματα καὶ οὐχὶ κατὰ πλῆθος, ἀλλὰ συνήθως μετὰ ζήσεως. Ἐναντίον τῶν προσβολῶν τούτων βλέπομεν πεζικὸν παραδεχόμενον πᾶν εἶδος σχηματισμοῦ, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Λαγγενσάλτσα (Langensaltza), ἔνθα οἱ Πρώσσοι ἔδειξαν τὴν ἐφοδὸν τῶν Ἀνοθεριανῶν μέχρι Ροκεϊνίτζ

(Rokeinitz), ἔνθα οἱ Αὐστριακοὶ ἐσχημάτισαν τὸ τελευταῖον τετραγῶνον τῆς ἐκστρατείας. Πολλὰ τῶν τετραγῶνων τούτων ἔμειναν ἀνέπαφα, τινὰ δὲ διεσπάρθησαν· συντόμως δ' εἰπεῖν τὰ ἀποτελέσματα εἶναι τοσοῦτον διάφορα, ὥστε ἀπὸ τοῦ παραλληλισμοῦ αὐτῶν δὲν δύναται τις νὰ παραγάγῃ οὐδὲν συμπέρασμα θετικόν.

Εἰς τὸν στρατὸν τῶν Πρώσων, παρετηρήθη τὸ ἐξῆς γεγονός, ὅτι, ἐξαιρέσει τῆς Λαγγενσάλτσα, ἔνθα ὁ συνταγματάρχης Βάρρις (des Barres) ἐσύναξεν ἄνδρας ἐξ ὅλων τῶν σωμάτων καὶ ἐσχημάτισε φάλαγγα πυκνήν, παρουσιάζουσαν μέτωπον πρὸς ὅλα τὰ μέρη, δὲν εὐρίσκομεν εἰς τὴν πρωσσικὴν ἐπίσημον διήγησιν οὐδὲ ἅπαξ σχηματίζοντας τοὺς Πρώσσους τετραγῶνον κανονικόν. Ἡ διήγησις αὕτη φέρει σφραγίδα ἀδιαφιλονέικτον ἀληθείας, ἐκτίθησι δὲ καὶ αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας συγκρούσεις μετὰ φροντίδος λεπτομερεστάτης· ὅθεν ὀφείλομεν νὰ πιστεύσωμεν αὐτὴν, ὅταν παρουσιάσῃ ἡμῖν τὸ πρωσσικὸν πεζικὸν ἀπωθοῦν διαρκῶς ἐν τάξει ἀνεπτυγμένη τὰς ἐφόδους τοῦ ἐχθρικοῦ ἵππικοῦ. Μεταφέρομεν δύο μόνον παραδείγματα ἐξ ὧν ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται. Εἰς Γίτοχιν (Gitschin), εἰς τὴν ἑναρξιν μάλιστα τῆς ἐκστρατείας, ἐν τάγμα φαλαγγηδὸν τεταγμένον προσβάλλεται ὀπισθεν ὑπὸ ἐξ ἰλῶν τῆς ἐρίπου μεραρχίας Ἐδελσχέιμ (Edelsheim). Ἡ περίστασις ἐφαίνετο ἐκ τῶν ἀρμωδιωτέρων ἀναμφιβόλως πρὸς σχηματισμὸν τετραγῶνου· καὶ ὅμως δὲν ἐγένετο οὕτως. Ἡ οὐραία ὑποδιαίρεσις ἔκαμε μεταβολὴν· ἢ προτελευταία ἐτάχθη μέτωπον ὀπισθεν εἰς παράταξιν διὰ ἡμιστροφῆς· οἱ ἀκροβολισταὶ συνήχθησαν δρομαίως εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς γραμμῆς, τῆς οὕτω πως σχηματισθείσης ὑπὸ τῶν δύο τελευταίων τούτων οὐλαμῶν, ἔπειτα ἡ γραμμὴ αὕτη, πλήρης οὔσα καὶ οὕτω συγκροτηθεῖσα, ἀπώθησε διὰ ταχυδόλου πυρὸς τὴν κατὰ κλιμάκιν ἐφοδὸν τῶν Αὐστρια-

κῶν ἰπέων, ὧν ἐφρονεύθησαν 50 ἄνδρες καὶ πλεθος ἰππῶν). Εἰς Σαδόβαν, μετὰ τὴν κυρίευσιν τοῦ Χλοῦμ, τέσσαρες λόχοι, ἀνήκοντες εἰς διάφορα συντάγματα τῆς φρουρᾶς καὶ συνενωθέντες στιγμιαίως διὰ τῶν κυματισμῶν τῆς μάχης, ἀναπτύσσονται πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ἐφόδου ταξιαρχίας Αὐστριακῶν θωρακοφόρων, ἄρχονται τοῦ πυρὸς αὐτῶν σχεδὸν εἰς 200 βήματα, καὶ ἐκτελοῦσιν αὐτὸ μετὰ τριαύτης ἀκριθείας, ὥστε οἱ θωρακοφόροι στρέφουσι τὰ νῶτα καὶ δὲν ἐπανακάμπουσιν, ἀφήσαντες 200 ἄνδρας ἐπὶ τοῦ πεδίου.

Τὸ τετράγωνον τῶν Πρώσων, τὸ διὰ τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἀσκήσεων περιγραφόμενον, μορφοῦται διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας προσεγγίσεως τῶν ὑποδιαίρέσεων εἰς ἀπόστασιν ζυγοῦ· ἐπομένως εἶναι ὄγκος σχεδὸν πλήρης, ἐν ᾧ μόνον τὸ τέταρτον τῶν ἀνδρῶν δύναται νὰ πυροβολήσῃσι· οὐδὲν λοιπὸν θαῦμα ἂν οἱ Πρώσοι ἐποίησαντὸ αὐτοῦ σπανίαν χρῆσιν. Λίαν φρόνιμοι, ὅπως μὴ παραλύσωσιν οὕτω τὸν κυριωδέστερον βοηθὸν αὐτῶν, τὸ πῦρ, ἐπρωτίμησαν πάντοτε τὴν ἐν παρατάξει διάταξιν, ἥτις ἄφινεν εἰς τὰ ὄπλα αὐτῶν ὅλην τὴν ἐλευθερίαν ἐνεργείας. Φρονοῦμεν ὅτι τὸ παράδειγμα αὐτοῦ εἶναι καλὸν πρὸς μίμησιν, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦδε, ἐξαιρέσει περιστάσεων ὅλως ἐξαιρετικῶν, στρατεύμα πεζικόν, ὠπλισμένον διὰ τῶν νέων τουφεκίων, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀρκοῦσαν εἰς ἑαυτὸ ἐμπιστοσύνην, ὅπως περιμένῃ ἐν ἀνεπτυγμένῃ τάξει ἐφοδὸν ἰππικοῦ, καὶ ὅτι θέλει ἔχει τὰς αὐτὰς πιθανότητας πρὸς ἀπώθησιν αὐτῆς, ὅσας καὶ ἂν παρεδέχτο σχηματισμὸν σύνθετον (πλήρες ἢ κενὸν τετράγωνον), ἐκθέτοντα τοὺς ἄνδρας μᾶλλον παντὸς ἄλλου σχηματισμοῦ εἰς τὸ πῦρ τῶν τηλεβόλων, καὶ στεροῦντά αὐτὸ γενικῶς τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ ὅλου πυρὸς αὐτοῦ.

Συμπέρασμα.

Τὸ πρωσσικὸν πεζικὸν ἐμάχετο σχεδὸν ἀποκλειστικῶς κατὰ φάλαγγας λόχου. Ἐφρόντισε ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπίθεσιν ὅσον συχνότερον ἠδύνατο, ἐνεργοῦν ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ ἐχθροῦ μᾶλλον ἢ προσβάλλον τὰς θέσεις κατὰ μέτωπον.

Αἱ προσβολαὶ ὑπῆρξαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μερικαὶ, διὸ καὶ ἑτεροῦντο συνδέσμου καὶ γενικῆς διευθύνσεως· ἐξηγόρασαν ὅμως τὴν ἔλλειψιν ταύτην διὰ μεγάλης κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ζέσεως.

Κατὰ τὴν ἄμυναν τὸ πρωσσικὸν πεζικὸν ἀνεπτύσσετο, ἐπερίμενε τὸν ἐχθρὸν πλησιάζοντα μέχρι 300 ἢ 400 βημάτων, ἔπειτα ἐνήργει πυρὰ γενικὰ καὶ ταυτόχρονα ἐπὶ παραγγέλματι, τὸ δὲ ταχυβόλον πῦρ ἐπεφυλάσσετο διὰ τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις. Δὲν ἐσχηματίζετο εἰς τετράγωνον, ἀλλ' ἀπώθει τὰς προσβολὰς τοῦ ἰππικοῦ ἐν τάξει ἀνεπτυγμένη διὰ γενικῶν ταυτοχρόνων πυρῶν ἢ διὰ τοῦ ταχυβόλου πυρὸς, ἐπιφυλασσομένου τούτου μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς.

Ἐν συνόψει ἡ τακτικὴ ἐργασία τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ διὰ τῶν κυριωδῶν χαρακτηριστικῶν, ἥτοι τοῦ τμηματισμοῦ τοῦ ἀγῶνος, καὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ πυρὸς· ἐπιδεξιῶς δὲ ἔκαμε χρῆσιν τοῦ τελευταίου μέσου. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ὅμως, τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἰδιαίτατα εἰς τὸ πρωσσικὸν πεζικόν, φαίνεται ἡμῖν στηριζόμενον τοῦτο ἐπὶ ἀρχῆς ἐσφαλμένης. Εἶναι ἀληθές, ὅτι διεγείρει τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν ἐπωφελῶς, συχνοτάτα ὅμως ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἐνότητος τῆς ἐνεργείας. Τὸ τοιοῦτον εἶναι κατάχρησις, ἀφ' ἧς ἐχθρὸς, διατηρῶν κάλλιον τὰ τμήματα εἰς χεῖρας αὐτοῦ, δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ. Τινὲς ἐν Πρωσσίᾳ φαίνονται ἐννοοῦντες τὸ ἐλαττωματικὸν τοῦ συστήματος τούτου, ἀλλὰ τὸ

πλήθος διατηρεῖ τὴν προκατάληψιν αὐτοῦ διὰ σύστημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδίδει μέρος τῶν ἐπιτυχιῶν του. Ἐντεῦθεν ἐπιταί μεγάλη κατάχρησις τῆς χρήσεως τῶν φαλάγγων λόγου, ὅπερ μεθ' ὅλα τὰ μερικὰ ὠφελήματα παρουσιάζει τὸ σοβαρὸν ἐλάττωμα τοῦ εἰσάγειν εἰς τὴν γραμμὴν τὸ ἀσύδραπτον, καὶ ἐπομένως τὴν ἀταξίαν.

Ἡ Γαλλικὴ παράταξις πρὸς μάχην, στηριζομένη ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων τακτικῆς μονάδος, τοῦ τάγματος, θεωρεῖται προτιμότερα, διότι προσφέρεται θαυμασιῶς εἰς ὅλους τοὺς συνδυασμοὺς τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἤτοι εἰς τοὺς ἐλιγμούς, τὴν ἐπίθεσιν καὶ τὴν ἄμυναν. Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν εὐκίνητον, εὐκολον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐν φάλαγγι πύκνωσιν, τὸ γαλλικὸν τάγμα εὐρίσκεται πάντοτε καὶ πανταχοῦ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ· τοῦτο δὲ εἶναι συνθήκη ἀναγκαία δι' ἐπιτυχίας διαρκεῖς καὶ πλήρεις. Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τὰ τόσο ἀξιοσημεῖωτα, ἅτινα ἐπήνεγκον τὰ γαλλικὰ στρατεύματα εἰς τοὺς σκληροὺς πολέμους τῆς Κριμαίας, τῆς Ἰταλίας ἢ τῆς Ἀλγερίας, καὶ τὰ ὁποῖα προήγαγον ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ὑπεροχὴν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, οἱ Πρωσσοὶ ἠθέλησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὸν στρατὸν αὐτῶν τὴν εὐκίνησιαν, τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν τόλμην, ἅτινα καθ' ὅλους τοὺς χρόνους ὑπῆρξαν ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τοῦ Γάλλου στρατιώτου. Ἀγνοοῦμεν ἂν οἱ Πρωσσοὶ ἐν τῇ ἀπομιμήσει ὑπερέβησαν τοὺς Γάλλους· οἱ τελευταῖοι ὅμως ὀφείλουσι νὰ τείνωσιν ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ πυρὸς, ὅπως ἐπωφεληθῶσιν ἀπὸ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ νέου αὐτῶν τουφεκίου, καὶ ὅπως ἀναπτύξωσιν εἰς τὰ συντάγματα αὐτῶν τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν ἐν τῇ τάξει σταθερότητα, ἀναγκαίας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Γάλλου στρατιώτου.

ΤΟ ΙΠΠΙΚΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΟΥ 1866.

Προκειμένου περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἵππικοῦ κατὰ τὸν ἀστροπρωσσικὸν πόλεμον τοῦ 1866, δὲν εὐρίσκει τις ὅτι οἱ Πρωσσοὶ εἰσήγαγον νέον σύστημα τοῦ μάχεσθαι, ὡς ἐγένετο διὰ τὸ πεζικὸν αὐτῶν, ἀλλ' ἐπίσης οὐδ' οἱ Αὐστριακοὶ ὅπως δ' ἂν ἦ, θέλομεν διεξέλθει συντόμως τὰς τοῦ ἵππικοῦ ἐνεργείας ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχομένων, καὶ

α) κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀρροβέρου.

Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀρροβερικὸς στρατὸς προκαταληφθεὶς ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῆ ταχέως εἰς Γοτίγγην, ὅπως συγκεντρωθῆ καὶ κινήσῃ.

Οἱ ἵπποι ἔλειπον, καὶ μόλις κατωρθώθη ὁ σχηματισμὸς τῶν συνταγμάτων πρὸς 70—80 ἵππους κατ' ἴλην. Οὕτως ἐμορφώθησαν τὸ ὄλον 24 ἴλαι, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὸ 1/8 τῆς ὅλης τοῦ στρατοῦ δυνάμεως. Τὸ ἵππικὸν τοῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ κατὰ τοῦ Ἀρροβέρου καὶ τῆς Ἔστης (Ἀσίας) συνέκειτο ἀπὸ 22 ἴλας (ἤτοι τὸ 1/6 τῆς δυνάμεως), ἐκάστης περιλαμβανούσης 80—90 ἵππους.

Κατὰ τὸν Ἀρροβερικὸν πόλεμον παρετηρήθη, ὅτι εἰς Βερολίνον αἱ κινήσεις τῶν Ἀρροβερικῶν ἐγινώσκοντο κάλλιον διὰ τῶν κατασκόπων ἢ διὰ τῶν κατασκοπεύσεων τοῦ ἵππικοῦ αὐτῶν, αἵτινες τόσο κακὰ ἐνηργούντο, ὥστε ἐνθ' τὴν 22 Ἰουνίου ἐξεκένωσαν οἱ Πρωσσοὶ τὴν Ἐϊσενάχ (Eisenach), περὶ ὅμοιοι εἰς τὰς πληροφορίες, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπεζήτει νὰ δια-

φύγη διὰ τῆς Γόθας (Gotha), τὴν αὐτὴν ἡμέραν αἱ ἐφιπποὶ Ἀννοβεριαναὶ περιπολῖαι εὔρον τὴν Ἐϊσενάχ ἐλευθέραν· θεωρεῖται δὲ ἤδη βέβαιον, ὅτι ἂν, ἐπὶ τῇ ἀναφορᾷ τῆς περιπολίας ταύτης, ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐπωφελεῖτο, ἠδύνατο διὰ τοῦ σημείου τούτου νὰ βαδίσῃ τὴν σιδηρόστρωτον τοῦ Κοβούργου καὶ ἐνωθῇ μὲ τοὺς Βαυαροὺς, ὅπερ ἤθελεν ἀνυπερθέτως τὸν σώσει κατόπιν τῆς ἀνάγκης νὰ συνθηκολογήσῃ κατὰμονος.

Ἀκολούθως, ὡς γνωστὸν, τὴν 27 Ἰουνίου, ἔλαβε χώραν ἡμεταξὺ Ἀννοβεριανῶν καὶ τοῦ Πρώτσου στρατηγοῦ Φλίεσ (de Fließ) μάχη εἰς Λαγγενσάλτσαν (Langensalza), καθ' ἣν τὸ Πρωσσικὸν ἰππικὸν, συνιστάμενον ἐκ τριῶν ἰλιῶν, ἔμενεν ἀπλῶς ὡς στήριγμα τοῦ πυροβολικοῦ, μὴδὲν ἕτερον λαβὸν μέρος εἰς τὴν μάχην.

Οἱ Ἀννοβεριανοὶ εἶχον ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ 13 ἰλας (ὧν 7 δὲν ἔλαβον μέρος, ἀνατεθείσας αὐτοῖς ἄλλης ὑπηρεσίας), πρὸς δὲ 7 ἄλλας τῆς ἐφεδρείας. Τὸ Ἀννοβεριανὸν ἰππικὸν, κακῶς διευθυνθὲν, δὲν ἠδυνήθη νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν Οὐνστρουττ (Unstrutt), ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὴν κατὰ τῶν Πρώτσων ἐπίθεσιν, ἐξαιρέσει ἰλιῶν $3\frac{1}{2}$ τῶν δραγόνων (Cambridge) ἐκ τῆς ταξιαρχίας τοῦ Devaux, οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ διέλθωσι τὸν ποταμὸν εἰς Ναγκελστάδην (Nagelstadt) καὶ νὰ παραταχθῶσιν ἀπέναντι τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν Πρώτσων. Διατάξαντος τοῦ στρατηγοῦ Πρώτσου Φλίεσ τὴν ὑποχώρησιν κατὰ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, τὸ Ἀννοβεριανὸν τοῦτο ἰππικὸν ἐφόρμησε πρὸς καταδίωξιν τῶν τελευταίων ταγμάτων, ἅτινα, ὅπως ἀντιστῶσιν, ἐσχημάτισαν δύο τετράγωνα, ὧν τὸ ἐν ἐδιοικεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Βάρρες (des Barres).

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ ἐφεδρεία τοῦ Ἀννοβεριανοῦ ἰππικοῦ (3 ἰλαι τοῦ σώματος τῆς φρουρᾶς καὶ 4 θωρακοφόρων τῆς φρουρᾶς) διήλθον καὶ οὗτοι διὰ τῶν γεφυρῶν τοῦ Merxleben

τὸν ποταμὸν καὶ ἐτάχθησαν εἰς δύο γραμμὰς, ἦτοι 3 ἰλαι τοῦ σώματος τῆς φρουρᾶς εἰς 1ην γραμμὴν ἀνεπτυγμένην, 3 δὲ ἰλαι θωρακοφόρων εἰς 2αν γραμμὴν κατὰ φάλαγγα.

Τὸ σύνταγμα τῶν δραγόνων (Cambridge) ἤρξατο τῆς προσβολῆς κατὰ τοῦ τετραγώνου τοῦ Barres, αἱ δὲ φρουραὶ ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ ἐτέρου τετραγώνου, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ τὸ διασπάσωσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ θωρακοφόροι τῆς φρουρᾶς παρετάχθησαν καὶ οὗτοι καὶ ἐφόρμησαν κατὰ τοῦ τετραγώνου τοῦ Barres, δυνηθέντων ἰππέων τινῶν μόνον νὰ εἰσχωρήσωσιν ἐν αὐτῷ. Τέλος τὸ τετράγωνον τοῦτο ἐνέδωκεν εἰς τρίτην προσβολὴν τῶν θωρακοφόρων (2 ἰλιῶν) καὶ ἀπεχώρησεν ἐγκαταλιπὸν πολλοὺς αἰχμαλώτους.

Ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης δὲν παράγεται οὐδὲν νεώτερον εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ ἰππικοῦ, ἀποδεικνύεται ὅμως ἐναργῶς, ὅτι τὸ ἰππικὸν δύναται κάλλιστα νὰ πολεμήτῃ κατὰ τοῦ πεζικοῦ, καίπερ κατέχοντος τούτου τὸ κατασρεπτικὸν νέον ὄπλον του, πρὸ πάντων δὲ, ὅταν διὰ τοῦ πυροβολικοῦ προπαρασκευάζεται ἡ τοῦ ἰππικοῦ ἐφοδος, ὅπερ δὲν ἐπράξαν οἱ Ἀννοβεριανοὶ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ.

6) κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Βοημίας.

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι ὁ ὅλος Πρωσσικὸς στρατὸς, διαιρούμενος εἰς 1ην καὶ 2αν στρατιάν καὶ τὴν τοῦ Ἐλβα (τοῦ Ἄλβιος), συνέκειτο ἐκ 280,000 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν περὶ τὰς 29 ἰππικοῦ, ἦτοι τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ ὅλου.

Ἐν τῇ 1ῃ στρατιᾷ ἰλαι 41, ἀποτελοῦσαι 2 μεραρχίας (ὧν ἡ 2α καὶ 3η ταξιαρχία ἐκ 2 καὶ 3 συνταγμάτων), εὑρίσκοντο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Ἡ 2α στρατιὰ εἶχε μίαν μεραρχίαν 6 συνταγμάτων, ἦτοι 3 ταξιαρχιῶν.

Ἡ ἐφεδρεία τοῦ ἰππικοῦ τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἑλβα συνέκειται ἐκ 3 συνταγμάτων.

Περιπλέον παρ' ἐκάστη πρωσικῇ τοῦ πεζικοῦ μεραρχία διαρκῶς ὑπῆρχε, ὡς πάντοτε ὑπάρχει, προσκεκολλημένον ἐν σύνταγμα ἰππικοῦ.

Ὁ Αὐστροσαξωνικὸς στρατὸς, ἐν ὄλῳ 270,000 πολεμι-
εῖτων, ἠρίθμει περί τὰς 28,000 ἰππικοῦ, ἤτοι καὶ ἐνταῦθα τὸ 1/10 τοῦ ὄλου.

Τὸ Αὐστριακὸν ἰππικὸν διηρεῖτο εἰς μεραρχίας ἀνεξαρτή-
τους, δύο μὲν τοῦ ἐλαφροῦ (δραγόνοι καὶ οὐσσάροι)—τὴν μὲν ἐκ 3, τὴν δὲ ἐκ 2 ταξιαρχιῶν— ὧν ἐκάστη ἐκ δύο συνταγμάτων, δύο δὲ τοῦ ἐφένδρου ἰππικοῦ (θωρακοφόροι καὶ οὐλάνοι), ἐκ δύο ταξιαρχιῶν πρὸς 3 συντάγματα ἐκάστης.

Ἡ ἀναλογία λοιπὸν τοῦ ἰππικοῦ ἦτο ἡ αὐτὴ εἰς ἐκάτερα τὰ διαμαχόμενα μέρη, διέφερον ὅμως ἡ διανομὴ, καθόσον οἱ Πρῶστοι εἶχον παραδεχθῆ μᾶλλον τὴν τοῦ ἰππικοῦ ταυτό-
χρονον πάλιν μετὰ τῶν λοιπῶν σωμάτων οὕτως, ἐνῶ παρ' αὐ-
τοῖς ἐκ τῆς διανομῆς τοῦ ἰππικοῦ εἰς τὰ σώματα παρα-
τηρεῖται ἀναλογία μιᾶς ἰλης πρὸς 3 τάγματα, παρὰ τοῖς Αὐστριακοῖς ἡ ἀναλογία ἦτο 1 πρὸς 7.

Εἰς τὰς κινήσεις τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἑλβα καὶ τῆς 1ης
στρατιᾶς τῶν Πρῶστων, κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἑλβα συγκέντρω-
σίν των, δὲν παρουσιάζεται ἄξιόν τι προσοχῆς ἀφορῶν τὸ ἰππι-
κόν. Ἰστίον ὅμως, ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν κινήσεων ἡ 4η τα-
ξιαρχία τοῦ Πρωσικοῦ ἰππικοῦ ὑπὸ τὸν Βισμάρκ, ἐπεφορτι-
σθεῖσα νὰ διατηρήσῃ τὴν μεταξὺ τῶν δύο στρατιῶν συγκοι-
νωσίαν, κατώπτευσε δρομαίως ὄλην τὴν περὶ τὴν Βῶτσειν
(Bautzen) χώραν, στραφεῖσα εἴτα μέχρι Δρέσδης. Αὕτη διέ-
τρεξε 30 γερμ. μίλια εἰς 4 ἡμέρας.

Τὴν 24 Ἰουνίου εἰσῆλθασαν καὶ αἱ δύο στρατιαὶ εἰς Βοημίαν.

Ἡ πρωτοπόρεια τοῦ πρίγκιπος Φριδερίκου Καρόλου ἀπήντησε
μόνον περιπολίαις Αὐστριακῶν τοῦ ἐλαφροῦ ἰππικοῦ, ἐπιφορ-
τισμένας νὰ προσκοπεύωσι τὸν στρατηγὸν Clam-Gallas, καὶ
συνεπλάκη μετ' αὐτῶν. Ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ παρετηρήθη
ἡ μεγίστη ζέσις, μεθ' ἧς ἐπετίθεντο ἀλλήλοις τὰ ἀντίπαλα
ἰππικὰ σώματα. Ἡ 4η ἰλη τοῦ θου συντάγματος τῶν οὐλά-
νων (Πρῶστων) ἐβάδιζεν ἐμπρὸς τῆς μεραρχίας Χόρν, εἰς τὴν
τὸ σύνταγμα τοῦτο ἦτο προσκεκολλημένον. Ἄμα ἡ μνημο-
νευομένη ἰλη εἶδεν ἐρχομένης καθ' ἑαυτῆς δύο ἐχθρικός ἰλας
οὐσσάρων (Lichtenstein), ἐφώρμησε κατ' αὐτῶν ἀκατασχετίως.
Τὰ δύο ἀντίπαλα μέρη συνεκρούσθησαν, ἀντιπαρῆλθον τὸ ἐν
τὸ ἕτερον, μεταστραφέντα δὲ ἀμφοτέρα ἐφώρμησαν πρὸς ἄλ-
ληλα μετὰ μεγάλης ζέσεως. Οἱ Αὐστριακοὶ οὐσσάροι ἔσφαλον
μὴ τηρήσαντες ἐφεδρείαν· τέλος τοῦ Πρωσικοῦ πεζικοῦ πλη-
σιάζαντος οἱ Αὐστριακοὶ ἐνέδωκαν.

Οὐδὲν ἕτερον ἄξιον μνείας ὑπάρχει ἐταῦθα.

Ἀπὸ τοῦ μέρους ὅμως τῆς Σιλεσίας, ὅθεν ἐξήρχοντο τὰ
σώματα τῆς 2ας στρατιᾶς, παρατηρεῖται ὅτι τὸ ἰππικὸν λαμ-
βάνει ἐνεργὸν μέρος εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, αἵτινες προη-
γοῦνται τῆς ἐπὶ τὸν Ἑλβαν συγκεντρώσεως. Γινώσκομεν τὴν
πορείαν τῆς στρατιᾶς ταύτης. Ὄφειλεν αὕτη νὰ εἰσελάσῃ εἰς
Βοημίαν διὰ τριῶν ὁδῶν, τῆς Trautenau, τῆς Braunau
καὶ τῆς Nachod. Τὸ Πρωσικὸν ἰππικὸν ἐξεπλήρωσε καλῶς
τὸ χρέος αὐτοῦ εἰς τὰς κατοπτεύσεις ἐφ' ὅλων τῶν ὁδῶν,
διὰ δὲ τῶν κατοπτύσεων τούτων ἀπεδείχθη ὅτι τὰ σπουδαῖα
ταῦτα στενὰ δὲν κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ἔπερ
μένει ἀνεξήγητον εἰσέτι.

Εἰς Trautenau τὸ 2ον σύνταγμα τῶν δραγόνων, προσκω-
λημένον εἰς τὴν 1ην τοῦ πεζικοῦ μεραρχίαν, ἐπιτίθεται κατὰ
τῶν Αὐστριακῶν δραγόνων, ὧν αἱ προφυλακαὶ ὑπερασπίσαν-

ται τὸν ποταμὸν Aura, καὶ τοὺς ἀναγκάζουσι νὰ ὀπισθοδρομήτωσι ὀπισθεν τῆς Trautenau, διερχόμενοι τὴν πόλιν κατὰ μῆκος· δύο δὲ τῶν ἰλῶν, ἡ 3η καὶ ἡ 5η, τοὺς καταδιώκουσι, καὶ οὕτω ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς πόλεως εὐρίσκονται ἀπέναντι τοῦ Αὐστριακοῦ συντάγματος παρατεταγμένου. Ἄνευ δισταγμοῦ αἱ δύο Πρωσικαὶ ἰλαὶ τάττονται εἰς κλιμάκια καὶ προσβάλλουσι, ἐνῶ δ ἡγετὴς Hagen, διελθὼν ἀλλαγῶν τὸν Aura μὲ ἐτέραν ἰλην, ἐπαπειλεῖ τὸ πλευρὸν τῶν Αὐστριακῶν. Μετὰ πάλιν τῶν ἰπέων σῶμα πρὸς σῶμα οἱ Αὐστριακοὶ δραγόνοι ὀπισθοχώρησαν, οἱ δὲ Πρῶσσοι τοὺς κατεδίωξαν, οἵτινες ὅμως παρασυρθέντες πολὺ ἔχασαν πλείστους ἀνδρας. Ἡ μάχη ἔμεινεν, ὡς γνωστὸν, ὑπὲρ τῶν Αὐστριακῶν· τὴν δ' ἤτταν ταύτην οἱ Πρῶσσοι ἐξηγόρασαν τὴν ἐπαύριον διὰ τῆς Βασιλικῆς φρουρᾶς εἰς Soor.

Ἄπὸ τὸ μέρος τῆς Ναχὸδ οἱ Αὐστριακοὶ ἐπίσης κακῶς ἐφυλάχθησαν. Οἱ ἀντίπαλοὶ τῶν εὔρον ἀπλᾶς περιπολίαις ἰππικοῦ, καὶ κατέλαβον τὴν πόλιν τὴν 26 Ἰουνίου, κειμένην εἰς τὸ ἄκρον στενωποῦ 8 χιλιομέτρων.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Πρῶστος στρατηγὸς Loenenfell, διοικῶν τὴν πρωτοπορείαν καὶ ἔχων μόνας δύο ἰλας μεραρχικὰς, προσέβη· ἅμα δὲ εἶδε τὸν ἐχθρὸν, δὲν ἐδίστασε νὰ τὸν προσέβῃ, καὶ σταματήσας αὐτὸν νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸ 5ον Πρωσικὸν σῶμα νὰ προφθάτῃ ἀπὸ τῆς στενωποῦ· προσέβαλε λοιπὸν διὰ τῶν δλίγων του ἰπέων ἐν ὁλόκληρον σύνταγμα Αὐστριακῶν θωρακοφόρων, οὓς διεξῆλθον οἱ Πρῶσσοι ὑποσάντες πολλὰς ζημίας. Ἡ πᾶλη ἦτο ἄνιστος, ἐπέτυχεν ὅμως ὅπερ ἐπεζήτητο ἀποτέλεσμα, τὸ νὰ δώσῃ δηλ. καιρὸν εἰς τὸ πεζικὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς στενωποῦ καὶ παραταχθῇ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ μεραρχικὸν ἰππικὸν ὁλόκληρον (τὸ 1ον σύνταγμα τῶν οὐλάνων καὶ τὸ 8ον τῶν δραγόνων). Κατόπιν τὸ ἰππικὸν τοῦτο ἐσχηματίσθη εἰς Wi-

sokon· οὕτως οἱ μὲν οὐλάνοι εἰς τὸ δεξιὸν κατὰ φάλαγγας ἰλῶν εἰς δύο γραμμάς, οἱ δὲ δραγόνοι εἰς τὸ ἀριστερὸν, ἐκάστης ἰλης τῶν τελευταίων σχηματισθείσης εἰς φάλαγγα κατ' οὐλὰμὸν, καὶ προσέβαλε τὸ αὐτοκρατορικὸν σύνταγμα τοῦ Φερδινάνδου, ἀποτελοῦν τὴν πρώτην γραμμὴν, ἐνῶ οἱ δραγόνοι ἐπιπτον μεθ' ὅλης τῶν ἰπέων τῆς ταχύτητος κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος, καὶ μάλιστα μία αὐτῶν ἰλη τοὺς προσέβαλε καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν. Οἱ οὐλάνοι δὲν ἐπέτυχον εἰς τὴν ἐφοδὸν αὐτῶν· προσβληθέντες δὲ ἀφ' ἐτέρου καὶ οὗτοι κατὰ πλευρὸν ὑπὸ τῆς ἰλης, τῆς προσκεκολλημένης εἰς τὴν Αὐστριακὴν ταξιαρχίαν Rossenmig, ἐκινδύνεον, ἂν δὲν ἐπήρχετο εἰς βοήθειαν αὐτῶν ἐτέρα ἰλη, κρατούμενη ἐπὶ τούτῳ παρατηρητικῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Σκάλιτς. Τέλος τὸ Αὐστριακὸν ἰππικὸν ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐπιτυχόντων τῶν Πρῶστων δραγόνων τὴν κατὰ τὸ πλευρὸν ἐκείνων προσβολήν.

Ἐν γένει μέχρι τῆς μάχης τῆς Σαδόβας δὲν φαίνεται μεγάλη τις τοῦ Πρωσικοῦ ἰππικοῦ ἐνέργεια, ἐκτὸς τῆς τῶν κατοπεύσεων καὶ τῶν προφυλακῶν, καλῶς τελουμένων παρ' αὐτοῦ, καὶ δεικνύοντος πανταχοῦ νοημοσύνην, τόλμην καὶ μεγίστην ὀρμὴν, καλῶς ἀναγνωρίζοντος τὰς στενωποὺς καὶ συντρέχοντος διὰ ῥωμαλέας προσβολῆς τὰ ἄλλα ὄπλα, καὶ ὅπου τυχὸν εὐρίσκετο εἰς μικρότερον ἀριθμὸν τοῦ ἀντιπάλου.

γ) κατὰ τὴν μάχην τῆς Σαδόβας.

Κατὰ τὴν μάχην τῆς Σαδόβας ὁ Αὐστριακὸς στρατὸς κατεῖχεν ἐκτεταμένην καμπὴν γραμμὴν, ἐπὶ ἐδάφους λίαν ἀνωμάλου, κεκομμένου ὑπὸ χαραδρῶν, δασῶν καὶ πολλῶν χωρίων, τὸ δὲ γειτνιάζον τῆς Βιστρίτσης (Bistritz) καὶ τοῦ Ἑλβά πρὸς νότον ἦτο λίαν ἐλωδες. Ἐντεῦθεν τὸ ἐδαφος ὅλον ἦτο ἀ-

κατάλληλον εἰς τὸ ἰππικόν, ἐξαιρέσει τοῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς Τροτίγκας (Trotinka).

Μέρος τοῦ Αὐστριακοῦ ἰππικοῦ διετέθη ἐμπρὸς τοῦ μετώπου πρὸς ὑποδοχὴν τῶν προφυλακῶν, με διαταγὴν νὰ μεταβῆ εἴτα ὀπισθεν, ἅμα τῆς μάχης ἀρξαμένης, καὶ διατεθῆ ὡς ἐξῆς· ἡ 1η μεραρχία τοῦ ἐλαφροῦ εἰς ἐφεδρείαν τῶν Σαξῶνων, ὀπισθεν τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῆς Πρίμ (Prim) καὶ τῆς Πρόβλους (Problus)· ἡ 2α μεραρχία εἰς τὸ δεξιὸν κέρασ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῆς Φοτίγκας. Δύο οὐλαμοὶ τοῦ βου τῶν οὐλάνων εἶχον ἀποσπασθῆ εἰς Sminitz (Σμίνιτς), ἐνῶ ἡ μεραρχία τῶν οὐλάνων ὄφειλε νὰ τεθῆ ὀπισθεν τῆς Λίπας (Lipe)· τέλος ἡ μεγάλη ἐφεδρεία τοῦ ἰππικοῦ ἦτο συγκεντρωμένη εἰς τὸ ὕψος τοῦ Σβέτι (Sveti), ἡ 1η καὶ 3η μεραρχία εἰς Sveti, ἡ 2α εἰς Briza, εἰς τὰ ἀντίπεραν τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Σαδόβας εἰς Καϊνιχρέτζ.

Οὕτε εἰς ἰππεὺς ἐστάλη, ὅπως ἐπιτηρῆ τὴν ἐρχομένην στρατιάν τοῦ πρίγκιπος διαδόχου.

Εἰς τὸν Πρωσικὸν στρατὸν τὸ μεραρχικὸν ἰππικὸν διετέθη κάλλιον προεσκόπευσε τὴν πορείαν τῆς στρατιάς τοῦ Ἑλβα, καὶ ἐπὶ τῆς 1ης στρατιάς ἐτάχθη ὡς ὑποσήμεγμα ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης με μέρος τῶν ἀνεξαρτήτων σωμάτων τοῦ ἰππικοῦ, ἡ ἐχρησίμευσεν ὡς σύνδεσμος μεραρχιῶν τινῶν τοῦ πεζικοῦ. Οὕτω τὸ βον σύνταγμα τῶν οὐλάνων διαρκῶς προήσπιζε τὰς κινήσεις τῆς μεραρχίας Χόρν (Horn), φερόμενον πρῶτον μὲν εἰς Δοῦβ (Dub), ἔπειτα εἰς Σαδόβαν, ὀπισθεν τοῦ ὁμωνύμου δάτους. Ἡ ταξιαρχία τοῦ βαρέος ἰππικοῦ τοῦ Γόλτζ (Goltz), ἀπεσπασθῆ με τὸ σύνταγμα τῶν οὐσσάρων Βλοῦχερ καὶ ἐτέθη εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάτους Ἰωαννισχόφ (Johanishof). Ἡ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Bismark ὑπερησπίζετο τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν τοῦ στρατηγοῦ Φραγκίτσκου, συνδέσασα ταύτην τὴν

μεραρχίαν με τὴν τοῦ Χόρν. Τέλος ἡ μεγάλη ἐφεδρεία τοῦ ἰππικοῦ ἦτο εἰς Σοῦχαν (Sucha), ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Ἀλβέρτον.

Ἄλλ' ὅμως, ἡ τε μεγάλη Πρωσικὴ ἐφεδρεία τοῦ ἰππικοῦ, ὑπὸ τὸν Ἀλβέρτον, ὡς καὶ ἡ τῶν Αὐστριακῶν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσιν ἐνεργὸν μέρος κατὰ τὴν μάχην διὰ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ μεγάλην σωρείαν ἰππικοῦ, πρὸ πάντων ἐπὶ ἐδάφους ἀκατάλληλου, οἷον ἦτο τὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Τὸ λοιπὸν ἰππικὸν ὅμως ἔλαβε κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἦττον μέρος ἐνεργητικόν. Οὕτω τοῦ Πρώστου στρατηγοῦ Χίλλερ κυριεύσαντος τὸ Χλοῦμ καὶ τὸ Νεδελιτζ, βλέπομεν τὴν 1ην μεραρχίαν τοῦ ἰππικοῦ τῆς ἐφεδρείας τῶν Αὐστριακῶν βαίνουσαν εἰς διπλὴν φάλαγγα κατὰ ταξιαρχίας πρὸς τοὺς πρόποδας τῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κυριευθέντων ὑψωμάτων. Ἐν τῇ θέα αὐτῶν τὸ Πρωσικὸν πεζικὸν ἔστρεψε μέτωπον πρὸς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐδέχθη εἰς ἀπόστασιν 200 βημάτων διὰ πυρὸς κακαστρεπτικοῦ· τότε αἱ ἐπὶ κεφαλῆς ἴλαι ἐστράφησαν ἐπὶ τὰς ἐπερχομένας καὶ τὰς παρέσυραν πρὸς τὸ Λαγγεγχοφ (Langenhof). Ἀλλαχοῦ πάλιν τοῦ πεδίου τῆς μάχης, πρὸς τὸ ὕψος τοῦ Λοχενιτζ, ἡ μικτὴ ταξιαρχία τοῦ Πρωσικοῦ ἰππικοῦ, ὑπὸ τὸν Βιχμάνν (Vichmann), θέλουσα νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ ἰππικοῦ καὶ λησημονήσασα νὰ κατοπτεύσῃ τὴν τοποθεσίαν, εὐρέθη αἴφνης ἀποχωριζομένη ἀπὸ τούτου διὰ χαράδρας, ὅπερ ἐπήνεγκε μεγίστην τοῖς Πρώστοις ἀταξίαν, τινὲς δὲ οὐσσάροι, καταρθάναντες νὰ τὴν ὑπερβῶσι, συνελήφθησαν ἢ ἐξίρισθησαν. Ἐν τούτοις ἄλλοι οὐσσάροι ἐστάθησαν εὐτυχέστεροι εἰς Benatek (Βενατέκ), ὅπου μία ἰλη αὐτῶν κατῶρθωσεν νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα ὀλόκληρον Αὐστριακὸν τάγμα, καθ' οὗ ἐπετέθη.

Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ὅμως τῶν Αὐστριακῶν τὸ ἰππικὸν

αὐτῶν προσέφερε μεγίστας ὑπηρεσίας, προελθὼν ἔμπροσθεν τοῦ Βοσνίτζ, ὅπως ὑπερασπίσῃ τὸ γενικὸν κίνημα τοῦ στρατοῦ. Τὸ πρωσσικὸν ἱππικὸν ἐξ ἐναντίας, μὴ δυνήθην νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὴν Βιστρίτσαν ἢ κατὰ τὰς γεφύρας τῆς Σαδόβας καὶ τοῦ Σοβετιτζ (Sovetitz), κατέφθανε τμηματικῶς, συνήντα διαβάσεις πεπληρωμένας καὶ ἠνωχλεῖτο εἰς τὴν πορείαν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν πεζῶν καὶ τοῦ πυροβολικοῦ. Μόλις κατώρθωσε νὰ συγκρουσθῇ μετὰ τὸ αὐστριακὸν ἱππικὸν μεταξὺ Λαγεγγόφ καὶ Ροσθεριτζ, ὡς καὶ εἰς Ροσνίτζ, καὶ ἡ πάλη ὑπῆρξε σφοδρὰ, ἀλλὰ τὰ πρωσσικὰ τοῦ ἱππικοῦ συντάγματα ἦσαν τόσον ἀνακατωμένα, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προσβάλλωσιν ἐν μάζα τὸν ἐχθρὸν· διὸ καὶ δὲν ἀπῆλυσαν σπουδαῖα ἀποτελέσματα. Οἱ Αὐστριακοὶ τούναντιον ἱππεῖς ἐφέρθησαν λαμπρῶς.

Τὸ ἱππικὸν τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τῆς Πρωσσίας μόλις ἐπρόφθασεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὸ ἑσπέρας, τὴν 6 ὥραν, ὅτε ἡ μάχη εἶχε κερδηθῆ.

δ) *συνέχεια τῶν ἐπιχειρήσεων μέχρι Βιέννης.*

Τὴν ἐπαύριον τῆς μάχης τῆς Σαδόβας μέρος τοῦ Πρωσσικοῦ ἱππικοῦ διετάχθη νὰ ἱγνηλατήσῃ τὸν ἐχθρὸν. Μεταξὺ ἄλλων ἡ μεραρχία τοῦ Χάρτμανν (Hartmann) διευθύνθη πρὸς Παρδουβίτζ (Parduvitz) πρὸς κατόπτεισιν τῆς πορείας τῶν Αὐστριακῶν καὶ συλλογὴν λείας καὶ αἰχμαλώτων. Εὗρεθέντος τοῦ κατασφράγματος τῆς γεφύρας ταύτης τῆς σιδηροσφρώτου ἀφρημημένου, τῆς δὲ γεφύρας τοῦ Ἐλθα παραδεδομένης εἰς τὰς φλόγας, ὁ στρατηγὸς Χάρτμανν, ὡς ἀληθῆς στρατηγὸς πρωτοπορείας, συνέλεξε τὸ χρεῖδδες ὕλικόν, ἐφρόντισε περὶ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν συγκοινωνιῶν τούτων, συνέλεξε καὶ μετεβίβασε τῷ ἀρχηγῷ τοῦ 5ου Πρωσσικοῦ σώματος ἀπάσας τὰς πληροφορίας, αἵτινες ἠδύναντο νὰ τῷ ᾧσι χρήσιμοι. Τὴν 5ην

Ἰουλίου τὸ ἱππικὸν τοῦ Χάρτμανν ἠδυνήθη νὰ διέλθῃ τὸν Ἐλθαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ ταξιαρχία Βούγκ (Wunk) τὸν διήρχετο εἰς τινὰ πόρον πρὸ τῆς Παρδουβίτζ. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ ἱππικὰ ταῦτα σώματα δὲν ἐπαύσαντο πατώντα τὰ ἴχνη τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἔσχον τὴν καλὴν τύχην νὰ συλλάβωσι ταχυδρόμον Αὐστριακόν, ἐντὸς τοῦ διασπασίου τοῦ ὁποῖου εὗρεθῆσαν ἄπασαι αἱ διαταγαὶ καὶ οἱ πίνακες πορείας, διευθυνόμενα ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Βενεδέκ πρὸς τὰ διάφορα σώματα τοῦ στρατοῦ τῶν Αὐστριακῶν.

Πορευομένων κατόπιν τῶν Πρώσων πρὸς τὴν Βιέννην, ὁ βασιλικὸς Πρωσσοὺς πρίγκιψ συνεκρότησε τὴν μάχην τοῦ Τυβιτσχάου (Tubitschau), ἐνθα κατὰ πρῶτον ἡ 4η ἰλη τοῦ 10ου συντάγματος τῶν Πρώσων οὐλάνων συνητηθῆ μετὰ τὴν προφυλακὴν τοῦ Βενεδέκ, ὅστις ἤρχιζε τὴν πρὸς νότον πορείαν αὐτοῦ. Τὸ 8ον σῶμα τοῦ στρατάρχου τούτου, εἰς δύο μεγάλας φάλαγγας, ἐβάδιζεν εἰς τὸ ὕψος τοῦ Δοῦβ (Dub)· πάραυτα λοιπὸν ἡ Πρωσσικὴ μεραρχία τοῦ Χάρτμανν παρετάχθη εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς πεζῆς ταξιαρχίας Μαλότκι (Malotki), ἔχουσα ἀπέναντι αὐτῆς μίαν Αὐστριακὴν κανονστοιχίαν 20 πυροβόλων. Ὁ ἀγὼν ἤρξατο πάραυτα· διαρκούντος δὲ αὐτοῦ, ἀφ' ὅλα τὰ σημεῖα ἐβολιδосκοπήθη ὁ ποταμὸς Βλάττα (Blatta), ὅστις ἐχώριζε τὸ Πρωσσικὸν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ πυροβολικοῦ τῶν Αὐστριακῶν· αὐθωρεῖ τοῦτο τὸν διέβη ταυτοχρόνως εἰς διάφορα σημεῖα, ἐφορμῶν κατὰ τοῦ Αὐστριακοῦ πυροβολικοῦ, μὴ ἔχοντος ὑποστήριγμα. Τὸ 1ον τῶν θωρακοφόρων ἐφορμᾷ κατὰ μέτωπον τῆς κανονστοιχίας ταύτης, ἐνῶ τὸ 5ον τῶν θωρακοφόρων στρέψαν, ἐπιπίπτει κατ' αὐτῆς κατὰ πλευρὰν καὶ κυριεῖε 18 πυροβόλα, χάρις εἰς τὴν ἀπάτην, εἰς ἣν ὑπέπεσαν οἱ ἐχθροὶ πυροβολισταί, οἵτινες, παρατηροῦντες τὴν λευκὴν στολὴν τῶν Πρώσων θωρακοφόρων, τοὺς ἐξέλαβον ὡς Αὐστριακοὺς, καὶ παρέμεναν ἕπου εὗρισκοντο.

Ἡ Τουβιτοχὰν ἠλώθη ὑπὸ τῶν Πρώσων, οἱ δ' Αὐστριακοὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πρὸς Οὐλμιτζ ὑποχώρησιν αὐτῶν. Ὁ Χάρτμαν ἠκολούθησε τὸ ἔργον αὐτοῦ διήλθεν ἄνευ ἀντιστάσεως τὸν Βεξβᾶ (Becswa) παρὰ τὴν Δελάβονιτζ (Delavonitz), καὶ μετὰ τὴν διάβασιν συνῆψε σκληρὸν ἀγῶνα κατὰ στρατεύματος ὑποστηριζόντος μακρὰν σειρὰν ἀμάξων. Ὁ Χάρτμαν πάραυτα ἀνέπτυξε τὸ ἵππικὸν αὐτοῦ εἰς δύο γραμμάς, ἐνῶ τὸ πυροβολικὸν του ἤρξατο τοῦ πυρός. Ἡ πρώτη τοῦ ἵππικοῦ γραμμὴ προῦχώρησε διαδοχικῶς κατ' ἴλας ἐναντίον σωρείας πεζῶν, οἵτινες ἐσχηματίζοντο ἐν μεγάλῃ ἀταξίᾳ εἰς τετράγωνα, καὶ ἀφῆρασε πλέον τῶν 300 αἰχμαλώτων καὶ πολλὰς ἀμάξας. Ἄλλ' ὅμως ἡ δευτέρα γραμμὴ, ἀναγκασθεῖσα καὶ αὕτη νὰ ἔλθῃ εἰς συμπλοκὴν, ὑπεχρεώθη νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἀπέναντι πεζικοῦ συγκροτηθέντος εἰς τετράγωνον, προφυλιττόμενον ὑπὸ χαράδρας τινός. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δύο Αὐστριακὰ συντάγματα θωρακοφόρων καὶ τέσσαρα οὐσάρων ἐπῆλθον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς συμπλοκῆς ἀπὸ Πρεράν (Preran)· ὁ δὲ στρατηγὸς Χάρτμαν συνέταξεν ἐκ νέου τὸ ἵππικὸν αὐτοῦ καὶ ἔθεσε τοὺς οὐσσάρους αὐτοῦ κατὰ τοῦ Αὐστριακοῦ ἵππικοῦ, οἵτινες ὅμως κατόπιν αἱματηροῦ ἀγῶνος ἠναγκάσθησαν νὰ ἐνδώσωσι.

ε) Ἐπιχειρήσεις τοῦ Πρωσικοῦ στρατοῦ τοῦ Μείνου κατὰ τοῦ 7ου καὶ 8ου ὁμοσπονδιακοῦ σώματος (Βαυαρῶν καὶ λοιπῶν).

Τὸ ἵππικὸν τοῦ 7ου καὶ 8ου ὁμοσπονδιακοῦ σώματος ἀνέπτυξε βεβαίως ἀνδρείαν ἴσῃ πρὸς τὴν τῶν Πρώσων, ἀλλ' ὁμολογουμένως ἀπεδείχθη πολὺ κατώτερον τούτου καθ' ὅλας τὰς μικρὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ἐν ἐκστρατείᾳ ὑπηρεσίας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, καθὰ λέγεται ὑπὸ αὐτόπτου, παρημέλει τὰς κατοπτεύσεις πλησίον τοῦ ἐχθροῦ. Οὕτω κατὰ τὴν μάχην τοῦ

Κίτσιγγεν (Kissingen) οἱ Πρώσοι, ὧν ἠγνοοῦντο αἱ κινήσεις, ἐπῆλθον ἐνθα δὲν ἐπεριμένοντο, καὶ ἔφερον κατὰ τὴν μάχην πλείονας ἢ ὄσους ἠλπίζετο ἄνδρας. Κρίνομεν καλὸν νὰ μνημονεύσωμεν προσέτι τὸν πανικὸν, ὃν ὑπέστη τὸ σῶμα τοῦ ἵππικοῦ τοῦ πρίγκιπος Τάξις (de Tascis). Τοῦτο διευθύνετο ἀπὸ Φούλδας (Fulda) πρὸς Χούνφελδ (Hunfeld), χωρὶς νὰ προσκοπεύηται, ἐν μέσῳ στενωπῶν καὶ δασῶν, ἅτινα ἐμελλε νὰ διέλθῃ. Οἱ θωρακοφόροι ἦσαν ἐπὶ κεφαλῆς, βαδίζοντες ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ πορείας δι' ἀλλαγὴν φρουρᾶς, ὅτε αἰφνης πάραυτα ἔπεσαν ἐπὶ τὴν πρωτοπορείαν τῆς Πρωσικῆς μεραρχίας τοῦ Βέγερ (Beger). Ὑποδεχθέντες οἱ θωρακοφόροι διὰ χαλάζης βλημάτων τουφεκίων τε καὶ πυροβόλων, ἔστρεψαν τοὺς χαλινοὺς κατατρομαγμένοι, παρασύροντες εἰς τὴν φυγὴν τῶν πᾶν ὅ,τι ὀπισθεν εὐρίσκετο· ἵππεῖς μάλιστα περίτρομοι ἐθεάθησαν διατρέξαντες πλέον τῶν 20 λευγῶν, καὶ μὴ σταματήσαντες ἢ ὅτε ἔφθασαν εἰς Σχβεῖνφούρτ (Schweinfurt) καὶ εἰς Βυρτσβούργ. Ὁ πανικὸς οὗτος ἐπέφερον ἐξ ἀπελπισίας τὴν αὐτοκτονίαν τοῦ συνταγματάρχου Πέχεμανν (Pechemann).

Ἀνακεφαλαιοῦντες ὅσα περὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἵππικοῦ κατὰ τὸν γερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1866 ἐγράψαμεν ἐκ πηγῶν λίαν καλῶς πληροφορημένων, ἐπιπροσθέτομεν ὅ,τι ἀναφέρουσιν αὐταί. Τὸ ἵππικὸν προσέφερε μεγάλας ἐν γένει ὑπηρεσίας εἰς τὰς προσκοπεύσεις, τὰς κατοπτεύσεις καὶ τὰς κατὰ μέρη συμπλοκάς, δὲν εὐρίσκει τις ὅμως ἢ δύο μόνον παραδείγματα τῆς χρήσεως τοῦ πλήθους τοῦ ἵππικοῦ, ἤτοι εἰς τὴν μάχην τῆς Λαγγεσάλτσας καὶ τῆς Σαδόβας.

Εἰς Λαγγεσάλτσαν, ὡς εἶδομεν, σπουδαίως εἰργάσθη τὸ Ἄνωβεριανὸν ἵππικόν. Ἄν δὲ αἱ ἐπιτυχίαι αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξαν μεγαλήτεροι, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὴν κρίσιμον θέσιν, ἐν ἣ

100 ΤΟ ΙΠΠΙΚΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΓΕΡΜΑΝ. ΠΟΛΕΜΟΝ.

εὐρίσκειτο ὁ Ἄνωβερμανὸς στρατὸς, ἀφ' ἧς καὶ ἐπλήθην ἡ συνηκολόγησις αὐτοῦ.

Ἐν Σαδόβα, ἐξαιρέσει τῶν μνημονευθεισῶν μερικῶν ἐργασιῶν τοῦ μεραρχικοῦ ἰππικοῦ τῶν Πρώσσω, ἡ ἐφεδρεία τοῦ ἰππικοῦ τῶν τε Αὐστριακῶν καὶ τῶν Πρώσσω δὲν ἔλαβε μέρος ἐνεργόν ἢ κατὰ τὴν καταδίωξιν τῶν μὲν καὶ τὴν ὑποχώρησιν τῶν δέ. Τὸ ἰππικὸν μάλιστα τοῦ βασιλικοῦ πρίγκιπος τῆς Πρωσσίας δὲν ἐφάνη κἄν κατὰ τὴν μάχην ταύτην.

Οἱ σπουδαίως μελετήσαντες τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἰππικοῦ καθ' ὅλην τὴν περίοδον ταύτην δὲν εὔρον, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, οὐδεμίαν παραλλαγὴν εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς θεμελιώδεις βάσεις τῆς τακτικῆς τοῦ ἰππικοῦ, ἐκτὸς ἂν παραδεχθῆ τις ὅτι ἐν γνώσει ἀπέφευγον οἱ ἀντιμαχόμενοι τὰς συγκρούσεις μεγάλων ἰππικῶν δυνάμεων, περιορίζοντες τὰς ἐνεργείας τοῦ ἰππικοῦ εἰς τὰς μικρὰς ἐπιχειρήσεις.

Ο ΓΑΛΛΟΠΡΩΣΣΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.

ΑΡΘΡΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι θέλομεν διαγράψει ἀκριβῶς καὶ ὑπὸ τὴν καθαρὰν στρατιωτικὴν ἐποψίν τὸν ἤδη ἀρξάμενον πόλεμον, ὃν ἡ Γαλλία ἐκήρυξε κατὰ τῆς Πρωσσίας, καθόσον πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται ἐκθέσεις στρατιωτικαὶ καὶ λεπτομέρειαι τῶν κινήσεων τῶν στρατῶν τῶν ἀντιμαχομένων, αἵτινες παρεμποδίσθησαν ὑπὸ τῶν σχετικῶν κυβερνήσεων πρὸς τὸ συμφέρον τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Ἐπίσης δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι θέλομεν διαβιβάζει νέα τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν, καθόσον ὁ τηλεγράφος ἐν ἀκαρεῖ μεταβιβάζει καὶ εἰς Ἑλλάδα τὰ γινόμενα, αἴτινα, διὰ τῶν παμπόλλων ἐφημερίδων τοῦ τόπου καὶ διὰ τῶν ὡς ἄλλη χἀλάζα ἐπισκηπτόντων ἐκτάκτων παραρτημάτων, αὐθωρεῖ τοῖς πᾶσιν ἀνακοινῶνται ἐπομένως καθίσταται ὅπως περιττὸν ὁ Ἕλληρ Στρατιώτης νὰ ἐπιπροσθέσῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἐκτακτὸν αὐτοῦ παράρτημα, ὅπερ θέλει ἀντιστοιχεῖ μὲ σταγόνα ὕδατος ἐντὸς ὠκεανοῦ, καὶ οὐδέ ὅπως ἤθελεν ἔχει σημασίαν, προκειμένου ἀπλῶς καὶ καθαρῶς περὶ μεταβιβάσεως ξηρᾶς εἰδοποιήσεως γεγονότος τινὸς πολεμικοῦ, γνωστοῦ ἤδη γενομένου διὰ τῶν ἄλλων ἐφημερίδων καὶ ἐκτάκτων παραρτημάτων.

Οὐχ ἦτιον ὅμως, καθὸ στρατιωτικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ὁ Ἕλληρ Στρατιώτης δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃ σιωπὴν, περιμένων μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τὴν καθαρὰν ἱστορικὴν καὶ στρατιωτικὴν διήγησιν τῶν συμβαμάτων. Τοῦτου ἐνεκα θέλομεν φροντίσει περιληπτικῶς ν' ἀναφέρωμεν διὰ διαδοχικῶν ἄρθρων τὰ συμβαίνοντα, ἐπιφυλαττόμενοι ἐν καιρῷ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἀκριβεστεράν καὶ ἐμπεριστατωμένην ἐκθεσιν τῶν γιγνομένων, πιθανὸν δὲ ἐνίοτε καὶ νὰ ἐκδίδωμεν ἐν τῷ μέσῳ φυλλάδιον τοῦ Ἕλληρος Στρατιώτου, ὅπως ἀφηγηθῶμεν ὅτι ἐμπεριστατωμένως καταφθάσῃ εἰς Ἑλλάδα ἐκ τῶν τοῦ πολέμου.

Φαετομένη αἰτία τοῦ πολέμου.

Ἡ Ἰσπανία, ἀποβαλοῦσα ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς καθημένην Ἰσαβέλλαν καὶ πολλοὺς ἐπιζητήσασα ὅπως καταστήσῃ αὐτοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, ἐλάμβανε διαρκῶς ἀρνητικὴν ἀπάντησιν.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ κατοχὴ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου ἔχει τι

τὸ ἀκανθῶδες, οὐχ ἦπτον ὅμως δὲν ἠδύνατο οἱ πάντες ν' ἀ-
 διαφορήσωσιν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ καθέξει τὸν θρόνον τῆς
 Καστιλλίας, ἂν μὴ ἐπεμβάσεις ξέναι δὲν ἐπειθον τοὺς προσ-
 κεκλημένους ὅτι ἢ εἰς τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα προαγωγὴ αὐτῶν
 ἔμελλε νὰ τοῖς γενήσῃ δυσκολίας οὐχὶ σμικρὰς εἰς τὰς μετὰ
 τῆς Γαλλίας, δόμου οὔσης, σχέσεις αὐτῶν. Τούντεῦθεν δὲν
 σφάλλει τις ἴσως πιστεύων ὅτι ὅλαι αἱ ἀρνήσεις κυρίαν ἀφορ-
 μὴν εἶχον τὴν ἔμμεσον καὶ μυστικὴν παρέμβασιν τῆς Γαλλι-
 κῆς διπλωματίας. Ἡ Γαλλία δὲν ἠδύνατο αὐτοκρατορουμένη
 ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος νὰ ἴδῃ εἰς τὸν Ἰσπανικὸν θρόνον τὸν
 υἱὸν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου ὡς καὶ τὴν Ἰταλίαν ἐπηρεά-
 ζουσαν τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον διὰ τῆς προταθείσης βασι-
 λείας τοῦ πρίγκιπος Θωμᾶ. Ὁ πρόων βασιλεὺς τῆς Πορτο-
 γαλλίας Φερδινάνδος, πατὴρ τοῦ σήμερον ἐν αὐτῇ βασιλεύον-
 τος, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἦναι τὸ καταλληλότερον εἰς τὴν Γαλ-
 λίαν πρόσωπον, ἀλλ' ὅμως οὗτος, ὅτε πέρυσι προσεκληθῆ ἐπὶ
 τὸν Ἰσπανικὸν θρόνον, ἠρνήθη νὰ καταλάβῃ αὐτὸν, προτιμή-
 σας ἀντὶ τῆς κοπιώδους καὶ δυσκόλου διοικήσεως τοῦ Ἰσπα-
 νικοῦ λαοῦ τὴν ἡρεμον καὶ ἀναπαυτικὴν τοῦ ιδιώτου ζωὴν,
 νυμφευθεὶς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀρνήσιν ἰδιώτιδα, ἣν ἐπροτίμησε
 ἄλλως τε ὁ θρόνος δὲν ἠδύνατο νὰ τῷ διεγείρῃ τὴν φιλαυτίαν,
 διότι θρόνον εἶχε καὶ τὸν ἔχασε.

Ἄν λοιπὸν ὁ πρόων βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας ἐδέχετο
 τότε τὸ Ἰσπανικὸν στέμμα, οὐδεμία ἠδύνατο πρὸς τὸ παρὸν
 τοῦλάχιστον νὰ παρουσιασθῇ εὐλογοφανῆς ἀφορμὴ πολέμου
 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας· λέγομεν εὐλογοφανῆς, διότι
 ἢ ἀπὸ τοῦ 1866 κολοσσιαία ἀνάπτυξις τῆς Πρωσσίας, ἣτις
 δεσπόζει τῆς Βορείου Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ ἄρχει τῶν
 στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Νοτίου Γερμανίας διὰ συνθηκῶν
 ἰδιαιτέρων, διήγειρεν, ὡς εἰκὸς, καίτοι ἄργά, τὴν προτοχὴν

τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις πιθανῶς τὸ 1866 ἠδύνατο
 μὲν νὰ εὐχαριστηθῆ βλέπουσα τὴν ταπεινώσιν τῆς Αὐστρίας,
 ἠδύνατο ὅμως ἴσως καὶ νὰ παρέμβῃ, ὅπως μὴ τοσοῦτον ἀνα-
 πτυχθῆ ἢ ὑπεροχὴ τῆς Πρωσσίας. Ἄν ἐκφραζώμεθα μετὰ
 δισταγμοῦ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, τὸ πράττομεν, διότι
 οἱ φρονοῦντες ὅτι ἔχουσι τὴν ἱκανότητα νὰ εἰσδύωσιν εἰς τὰ
 ἐνδόμυχα τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς, ἐξεφράσθησαν ὅτι ὁ αὐτο-
 κράτωρ, ἐπιθυμήσας νὰ μάθῃ τὰ τῆς στρατιωτικῆς τῆς Γαλ-
 λίας καταστάσεως ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, ἤκουσε παρὰ τοῦ τότε
 ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, ὅτι ἡ Γαλλία ἦτο ἀνέτοιμος εἰς
 πόλεμον κατὰ τῆς Πρωσσίας. Ἄρα ἡ Πρωσσία ἀνεγνωρίζε-
 το πλέον μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ, καὶ πραγματικῶς ὡς τοιαύτη
 ἐξετιμήθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως· διότι μετὰ μεγί-
 στης φροντίδος καὶ σπουδῆς ἐμελετήθησαν αἱ βάσεις τοῦ στρα-
 τιωτικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ καὶ ὁ ἰδιαιτέρος τρόπος τοῦ μά-
 χεσθαι τοῦ πεζικοῦ αὐτῆς.

Ἐντεῦθεν τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1868 ὁ νέος στρατιωτι-
 κὸς νόμος τῆς Γαλλίας, ὅπως διὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς κι-
 νητῆς ἐθνοφυλακῆς καὶ τοῦ μονίμου στρατοῦ κατορθώσῃ αὐτὴ
 ν' ἀντιμετρηθῆ εἰς τὰς κολοσσιαίας δυνάμεις, ἃς διεχειρίζετο
 ἕκτοτε ὁ ἄρχων τῆς Βορείου Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ὁ βα-
 σιλεὺς τῆς Πρωσσίας. Ἄτυχῶς ὁ νόμος οὗτος δὲν ἐτίθη
 πράγματι εἰς ἐνέργειαν, καὶ ἀπλῶς μόνον ὑπέδειξε δυνάμεις
 δυναμένας νὰ ὑπάρξωσι.

Ἐντεῦθεν ἡ τροποποίησις τῶν ἐλιγμῶν καὶ αὐτῶν τῶν σοι-
 χειωδῶν ἀσκήσεων τοῦ γαλλικοῦ πεζικοῦ, ἀναλόγως τῇ φα-
 νεύσει κατὰ τὸν Αὐστροπρωστικὸν πόλεμον τοῦ 1866 νῆα
 Πρωσικῆ τοῦ πεζικοῦ τακτικῆς, ἣτις ἐφηρμόσθη μὲν τότε
 ὑπὸ τῶν Πρώσων, ἢ δ' ἐπὶ τὸ στρατιωτικὸν μέλλουσα ἔκθε-
 σις τοῦ παρόντος πολέμου θέλει ἀποδείξει ἐν καιρῷ, ἂν δὲν

ετροποποιήθη και πάλιν υπό τῶν Πρώτων, ὅπως φέρη εἰς ἀμχανίαν τοὺς Γάλλους στρατηγούς και ἀξιωματικούς, θεωροῦντας ἑαυτοὺς καλῶς ἀπομιμησαμένους τοὺς Πρώστους.

Ἐκ τούτου δὲ και ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ὄπλου τοῦ πεζικοῦ ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ ὄπλου τοῦ Chassepot (Σασπεῶ), θεωρουμένου ἐν τοῖς πολυγώνοις τοῖς Γαλλικοῖς ἀνωτέρου τοῦ τοῦ Δρέϊζα, δι' οὗ εἶναι ὠπλισμένοι οἱ Πρώστοι, καθόσον εἰς τὰς ἀσκήσεις παρετηρήθη ὅτι τὸ μὲν Γαλλικὸν πυροβολεῖ ἐνδεκάκις ἀνὰ ἕκαστον λεπτόν, ἀπαιτουμένων πέντε κινήσεων διὰ τὴν γέμωσιν και ἐκपुरτοκρότησιν αὐτοῦ, τὸ δὲ Πρωσσικὸν πυροβολεῖ ἑξάκις κατὰ λεπτόν, ἔχον ἀνάγκην ἑξ κινήσεων ἐπὶ τὸ αὐτό. Ὁ παραλληλισμὸς οὗτος ἐννοητέον ὅτι δὲν ἔχει τόσην ἀξίαν, καθόσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἰκανότητος τοῦ ἀνδρός, ἀρ' ἐτέρου δὲ διεγείρει πολὺ τὸν ἄνδρα εἰς τὴν καταδράνησιν τῶν πολεμοφοδίων. Σημειωτέον προσέτι, ὅτι τὰ ταχυβόλα ὄπλα ἀρμόζουσι μᾶλλον εἰς χαρακτηῆρας ἠρήμους και ἀναμένοντας τὸν ἐχθρὸν ἢ εἰς τοὺς ἐμπορουμένους ὑπὸ ἀκρατήτου ὀρμῆς και ἐνθουσιασμοῦ· εἶναι, ἄλλως εἰπεῖν, ὄπλα ἀμύνης, και τοιαῦτα τὰ βλέπομεν και εἰς τὸν Αὐστροπρωσσικὸν πόλεμον, καθ' ὃν οἱ Πρωστοὶ σχεδὸν αἰείποτε ἐδέχοντο τὸν ἐχθρὸν.

Ἐκτὸς τούτου ἡ Γαλλία εἰργάσθη ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν μυδροβόλων αὐτῆς (mitrailleuses), ἅτινα εἰσὶ σύστημα μικρῶν φορητῶν πυροβόλων, διὰ μηχανισμοῦ ταυτοχρόνως ἐκपुरτοκροτουμένων και ἐκβαλλόντων σφαίρας παμπόλλας, λίαν καταστρεπτικὰ μηχανήματα. Τοιαῦτα ὅμως και παρὰ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν οὔτε ἄγνωστα ἦσαν, οὔτε ἐλλείπουσι τοῖς Πρώτοις. Ἡ πείρα θέλει ἀποδείξει τὴν ὑπεροχὴν.

Τούτων ἀπάντων γενομένων, ἡ Γαλλία δικαίως ἐθεώρησεν ἑαυτὴν ἂν οὐχὶ ἀνωτέραν κατὰ τὰς ὕλικὰς δυνάμεις τῆς

Πρωσίας, τοῦλάχιστον ἴσην. Ὑπὲρ ἑκατέρας τῶν δυνάμεων τούτων δὲν ἔμενεν ἡ ὁ ἐθνικὸς χαρακτηρ, ἡ φυτικὴ ἀνδρεία τῶν λαῶν και ἡ τῶν στρατηγῶν πραγματικὴ ἰκανότης.

Δὲν ἔμενε λοιπὸν τῇ Γαλλίᾳ, ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου εἶπομεν, ἡ ἡ εὐλογοφανὴς ἀπορμή, ὅπως ἀντιμετρηθῇ τῇ Πρωσσίᾳ, και αὕτη εὐρέθη, ἅμα ἠκούσθη ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἐν Ῥουμανίᾳ ἡγεμονεύοντος Καρόλου Λεοπόλδος ὁ Χοενζόλερν, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ τῆν Ἰσπανίαν πραγματικῶς διαχειριζομένου Πρίμ νὰ δεχθῇ τὸ Ἰσπανικὸν στέμμα, ἐδέξατο τὴν ὑποψηφιότητα, μέλλουσαν ὅμως ν' ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν Ἰσπανικῶν Βουλῶν και νὰ ἐπικυρωθῇ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ Ἰσπανικοῦ λαοῦ, ἅτινα ἐκ προοιμίων κατενοοῦντο ὡς γενησόμενα.

Ἡ ὑπὸ Πρώστου κατοχὴ τοῦ Ἰσπανικοῦ στέμματος ἦτο βεβαίως θανάσιμον κτύπημα κατὰ τῆς Γαλλίας, μελλούσης νὰ ἔχη γείτονα ἰσχυρὸν και ἀντιπρονοῦντα πρὸς τε βορρᾶν και ἀνατολὰς διὰ τῆς Γερμανίας, και πρὸς νότον διὰ τῆς φυσικῶς τότε τῇ Πρωσίᾳ εὐνοούσης ἢ και συμμάχου Ἰσπανίας. Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας Γραμμῶν, ἀναγγέλλων τὴν 25. Ἰουνίου τὴν ἀποδοχὴν τῆς ὑποψηφιότητος εἰς τὸ Νομοθετικὸν σῶμα, προσέθηκεν, ὡς εἶκος, ὅτι: ἡ Γαλλία οὐδέποτε θ' ἀνείχετο ξένη δύναμις ν' ἀναβιάσθῃ εἰς τὸν Ἰσπανικὸν θρόνον ἴδιον πρίγκιπα, προσβάλλουσα οὕτω τὴν τιμὴν και τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ πρωθυπουργὸς Ὀλιβιὲ προσέθηκεν, ὅτι, ἐὰν καταστῇ ἀναγκαῖος ὁ πόλεμος, ἡ Γαλλία θέλει τὸν ἀναλάβει. Ὁ ἐν Παρισίοις ἀντιπρόσωπος τῆς Πρωσίας, ἀκούτας τὰ λεγόμενα, ἐπορεύθη παραχρῆμα εἰς τὸ ὑπουργεῖον, και, αἰτητάμενος πλατυτέρως ἐξηγήσεις, ἤκουσεν ἀπὸ στόματος τῶν Γάλλων ὑπουργῶν, ὅτι ἡ Γαλλία ἔχει σταθερὰν ἀπόρασιν νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῆς Πρω-

σίας, ἐὰν ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος ἐπιτρέψῃ τῷ πρίγκιπι Χοενζόλερν νὰ δεχθῇ τὸ Ἰσπανικὸν στέμμα, καὶ πάραυτα ἀπηλθὲν εἰς Γερμανίαν, ὅπως ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησίν του τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Ταυτοχρόνως ὁ ἐν Βερολίῳ Γάλλος πρεσβευτὴς κόμης Βενεδέτης ἐπορεύθη πρὸς τὸν ἐν Ems διατρίβοντα βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ὅπως τῷ καθυποβάλλῃ τὸ προφορικὸν τηλεγράφων τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἐπὶ μάτην ἠγωνίσθη νὰ καταπραύνη τὴν μὴ περαιτέρω κατ' αὐτοῦ ἐξαφθεῖσαν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν, εἰπὼν ὅτι οὐδόλως ἐνέχεται εἰς τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Χοενζόλερν ταυτοχρόνως δὲ, εἴτε ἐξ ἰδίας προαιρέσεως εἴτε κατὰ προτροπὴν τῆς Πρωσσικῆς Κυβερνήσεως, ὁ Χοενζόλερν ἀπέσυρε δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν στρατηγὸν Πρίμ τὴν εἰς τὸν Ἰσπανικὸν θρόνον ὑποψηφιότητα, καὶ ἐκήρυξε δημοσίᾳ ὅτι ἐπραξε τοῦτο, ἵνα μὴ γείνη παραίτιος καταστρεπτικοῦ πολέμου μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας. Ἄλλ' ὅμως τοῦτο δὲν ἤρκεσε τῇ Γαλλίᾳ, ἥτις προσαπῆτησε νὰ ὑποσχεθῇ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὅτι, καὶ ἀνανεομένης εἰς τὸ μέλλον τῆς ὑποψηφιότητος, ἢ καὶ βασιλεύοντος ἐν Ἰσπανίᾳ τοῦ Χοενζόλερν, θέλει τὸν ἀποκηρύξει. Ἐντεῦθεν πολλοὶ ἐπίεσθησαν, ὅτι ἀπλῆ πρόφασις ἦσαν τὰ πάντα καὶ ἐπέζητεῖτο ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος δεινῶσις τῶν πραγμάτων ὅπως μὴ καταλήξῃ ἡ ὑπόθεσις εἰρηνικῶς· διὸ καὶ ἀπεποιήθη τὰς φιλόφρονας μεσολαθήσεις φιλιῶν Κυβερνήσεων, ἀπ' ἀρχῆς ἐκφρασθεισῶν κατὰ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Χοενζόλερν.

Εἰς τὴν νέαν ταύτην ἀπαίτησιν τῆς Γαλλίας ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἀπήξίωσε ν' ἀπαντήσῃ, καὶ ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὸν Βενεδέτην, μὴνύσας αὐτῷ διὰ τινος ὑπασιπιστοῦ του τοῦς ἱστορικὴν ἀξίαν πλέον κατέχοντας λόγους, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας οὐδὲν πλέον ἔχει νὰ εἰπῇ τῷ πρεσβευτῇ τῆς

Γαλλίας (1/13 Ἰουλίου). Ἡ ἄρνησις αὕτη ἐξελήφθη ἀπὸ μέρους τῆς Γαλλίας ὡς ἀφορμὴ τοῦ πολέμου, καὶ διετάξε τὸν Βενεδέτην ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τῆς Πρωσσίας, ὅστις καὶ ἀνεχώρησε τὴν 2/14 Ἰουλίου, τὴν δὲ 3/15 Ἰουλίου ἀνεκοινώθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ τὸ Νομοθετικὸν σῶμα ἡ διακήρυξις τοῦ πολέμου, βάζειν ἔχουσα τὴν τῷ κυρίῳ Βενεδέτῃ προσβολὴν καὶ τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας λόγους.

Τὰ ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Ἡ Γαλλία, κηρύττουσα τὸν κατὰ τῆς Πρωσσίας πόλεμον, ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ τὸ μὲν ὅτι τὰ καταληφθέντα κράτη τῆς Βορείου Γερμανίας διὰ τῆς ἐν Πράγα συνθήκης τοῦ 1866 ἤθελον δυσφορεῖ ἐπὶ τῇ σημερινῇ αὐτῶν καταστάσει καὶ ἤθελον γεννήσει πράγματα τῇ Πρωσσίᾳ ἅμα τοῦ πολέμου ἀρχομένου, τὸ δὲ ὅτι τὸ Βάδεν, ἡ Βυρτεμβέργη καὶ ἡ Βαυαρία, συνδεόμεναι δι' ἰδιαιτέρας πρὸς τὴν Βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν συνθήκης, ἤθελον διαρρήξει αὐτὴν, καὶ ἂν μὴ ἐκηρύττοντο κατὰ τῆς Πρωσσίας, τοῦλάχιστον ἤθελον μένει οὐδέτερα. Ἄλλ' ὅμως ἡ Γαλλία ἐψεύσθη εἰς ὅλας τὰς ταύτας τὰς προσδοκίας, διότι οἱ πάντες, ἐμπορούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ γερμανικοῦ αἰσθήματος, συνηνώθησαν μετὰ τῆς Πρωσσίας καὶ διέθεσαν τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν δυνάμεις ὑπὲρ αὐτῆς. Οὕτω, ἀντὶ Πρωσσικοῦ πολέμου εὔρεν ἀπέναντι αὐτῆς ἡ Γαλλία πόλεμον Γερμανικόν.

Πραγματικῶς ὁ καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν ἐνθουσιασμὸς δὲν ἐπιδέχεται περιγραφὴν. Οἱ Γερμανοὶ ἐνθουσιῶνται τὰ ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α' παθήματα καὶ τὰς ταπεινώσεις τῆς πατρίδος αὐτῶν· οἱ ἐθελονταὶ συρρέουσι πανταχόθεν, καὶ ὅλον

τὸ ἔθνος ἐξηγέρθη, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου καὶ οἱ Γάλλοι, ἐνθυμούμενοι τὴν δόξαν τῶν πατέρων αὐτῶν, τὴν ἤτιαν τοῦ Βαρτελῶ καὶ τὴν κατὰ τὸ 1814 καὶ 1815 εἰς Παρισίους εἰσέλασιν τῶν Πρώσων, δὲν καθυστεροῦσι εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτῶν. Μία μόνη παρατηρεῖται ἐν ὅλοις διαφορὰ, καὶ αὕτη καθ' ἡμᾶς δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα. Οἱ Γερμανοὶ τείνουσιν εἰς τὴν ἐνότητα τὴν ἐθνικὴν, καὶ αὕτη ἐπὶ τοσοῦτον ἐπηρεάζει, ὥστε παραδόξως οἱ κατὰ τὸ 1866 ὑπὸ τῶν Πρώσων ἠττηθέντες οὐδὲν ἐνθυμοῦνται τούτων, ἀλλὰ τοὺς ἀναγνωρίζουσιν ἀρχηγούς των καὶ τοῖς προσφέρουσι τὸ αἷμά των. Οἱ Γάλλοι ἐξ ἐναντίας, καθὰ φρονοῦμεν, δὲν εἶναι μακρὰν τῆς κοινωνικῆς θέσεως εἰς ἣν εὔρεθη ἡ Γαλλία τῶν 1814 καὶ 1815· παρασυρόμενοι δὲ οἱ ἐχθροὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Γ' δὲν φαίνονται θέλοντες τὸν πόλεμον ἐθνικόν, ἀλλ' ἀπλῶς δυναστικόν. Ἡ παρατήρησις αὕτη εἶναι σπουδαία, τὸ δὲ μέλλον θέλει μᾶς φωτίσει.

Νομίζομεν δίκαιον νὰ περιλάβωμεν ἐνταῦθα ὅσα ἐκ τῶν λεχθέντων ἢ γραφέντων κατέχουσι θέσιν δικαίως εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ἐπανερχόμενος ἀπὸ Ἐμς εἰς Βερολίνον, ἀπήντησε τὰ ἐξῆς εἰς τινὰ προσφώνησιν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Βερολίνου·

« Δὲν εἶμαι ἐγὼ τοῦ πολέμου ὁ αἴτιος· τὸ γινώσκει ὁ Θεός! » ἔπρεπε ν' ἀποκρούσω τὴν γενομένην μοι πρόκλησιν. . . . .
 » . . . . . χαλκαπαὶ θυσιάαι ἀπαιτοῦνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ μου.
 » Ἐκαχοσυνηθίσαμεν, εὐκόλως πρότερον νικῆσαντες εἰς δύο » εὐτυχεῖς πολέμους. Τοῦ τρίτου τούτου δὲν θ' ἀπαλλαγῶμεν » διὰ μικρῶν θυσιῶν· ἡξεύρω ὅμως τί ἔχω νὰ προσδοκῶ παρὰ » τοῦ στρατοῦ καὶ παρὰ τῶν σπευδόντων εἰς τὰς σημαίας. Τὸ » ὄργανον εἶναι ὀξύ καὶ κοπτερόν· ἡ ἐπιτυχία ἔγκειται ἐν ταῖς » χερσὶ τοῦ Θεοῦ. . . . . »

Τὴν 7/19 Ἰουλίου ἐγένετο ἐναρξίς τῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς τῆς Βορείου Γερμανικῆς δημοσπονδίας, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνήγγειλε τὸν ἐπόμενον λόγον·

« Ἐντιμοὶ κύριοι βουλευταὶ τῆς βορείου γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας! Ὅτε κατὰ τὴν τελευταίαν σύνοδον ἐχαιρέτισα ὑμᾶς ἐνταῦθα ἐν ὀνόματι τῶν δημοσπόνδων κυβερνήσεων, μετὰ φαίδρας εὐγνωμοσύνης ὠμολόγησα ὅτι θεῖα συνάρσει δὲν ἀπέτυχον αἱ ἐμαὶ προσπάθειαι, ὅπως ἐπαρκέσω εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολιτισμοῦ διὰ τῆς ἀποσοθήσεως παντὸς κινδύνου διαταράξεως τῆς εἰρήνης. Ἐὰν ὅμως πολεμικαὶ ἀπειλαὶ καὶ πολεμικοὶ κίνδυνοι ἐπιβάλλωσιν εἰς τὰς δημοσπόνδους κυβερνήσεις τὸ καθήκον νὰ προσκαλέσωσιν ὑμᾶς εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν, ζωηροτάτη θὰ ἐγερθῆ ἐν ὑμῖν, ὡς περ ἐν ἐμοί, ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ Βόρειος γερμανικὴ Ὁμοσπονδία ἐμόχθησε νὰ πλειοποιήσῃ τὴν ἐνοπλον δύναμιν τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους οὐχὶ πρὸς βλάβην, ἀλλὰ πρὸς κραταίαν ὑποστήριξιν τῆς καθόλου εἰρήνης, καὶ ὅτι προσκαλοῦντες σήμερον ἡμεῖς τὴν ἐθνικὴν ταύτην δύναμιν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας, ὑπακούομεν ἀπλῶς εἰς τὴν ἐντολὴν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος. Ἡ ἰσπανικὴ γερμανοῦ πρίγκιπος ὑποψηφιότης, ἧς ἡ τε ἐμφάνισις καὶ ἡ ἄρσις ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἀλλοτρία εἰς τὰς δημοσπόνδους κυβερνήσεις, καὶ ἧτις τοσοῦτον μόνον διέφερε τῇ γερμανικῇ Ὁμοσπονδίᾳ, καθ' ὅσον ἡ κυβέρνησις ἐκείνου τοῦ φιλίου ἡμῖν ἔθνους ἠλπίζεν ὅτι θὰ ἐξησφαλίζετο τῇ πολυπαθεῖ χώρᾳ μία τακτικὴ καὶ εἰρηνόφιλος κυβέρνησις, παρέσχε τῇ κυβερνήσει τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων τὴν πρόφασιν οὐ μόνον ἵνα διὰ τρόπου πρὸ πολλοῦ ἀγνώστου τῇ διπλωματικῇ συγκαίνωσίᾳ προβάλλῃ εἰς τὸ μέσον τὴν περίστασιν τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἵνα, καὶ μετὰ τὴν ἄρσιν τῆς προφάσεως, τηρήσῃ τὴν τοῦ πολέμου περίστασιν μετ' ἐκείνης τῆς περιφρονήσεως τοῦ δικαιοῦ-

μάτος τῶν λαῶν ἐπὶ τὰς εὐλογίας τοῦ πολέμου, τῆς ὁποίας ἀνάλογα παραδείγματα παρέχει ἡ ἱστορία τῶν πρότερον δυναστῶν τῆς Γαλλίας. Ἐὰν ἡ Γερμανία σιωπηλῶς ὑπέμεινε κατὰ τὰς πρότερον ἑκατονταετηρίδας τοιαύτας παραβιάσεις τοῦ δικαιώματος καὶ τῆς τιμῆς της, τὰς ὑπέμεινε διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς διαμελισμῷ δὲν ἐγίνωσκεν ὅποσον ἦτο ἰσχυρά. Σήμερον ὁμῶς, ὁπότε ὁ τῆς διανοητικῆς καὶ τῆς δικαιολογικῆς ἐνώσεως δεσμός, ὃν περ ἤρξαντο νὰ πλέκωσιν οἱ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνες, συνδέει τὰ γερμανικὰ φύλα ὅσῳ μακροχρονιώτερον, τοσοῦτῳ καὶ σφιγκτότερον· σήμερον, ὁπότε ἡ ἐξόπλισις τῆς Γερμανίας οὐδὲν προσφέρει τῷ ἐχθρῷ βῆγμα, ἡ Γερμανία φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν θέλησιν ἅμα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἀποκροῦσαι τὴν ἀνανεουμένην γαλλικὴν βιαιοπραγίαν. Οὐχὶ μεγαλοφροσύνη ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα μου τοὺς λόγους τούτους. Καὶ ἐγὼ καὶ αἱ ὁμόσπονδοι κυβερνήσεις ἐνεργοῦμεν ἐν πλήρει πεποιθήσει ὅτι νίκη καὶ ἤττα ἀπόκεινται ἐν τῇ χειρὶ τοῦ διέποντος τὰς μάχας. Ἐν καθαρᾷ διανοίᾳ ἀνεμετρήσαμεν τὴν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εὐθύνην ἐκείνου, ὅστις εἰς καταστρεπτικούς πολέμους ὡθεῖ δύο μεγάλους καὶ εἰρηνοφίλους λαοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Εὐρώπης. Ἀμφότεροι οἱ λαοὶ, ὅτε γερμανικὸς καὶ ὁ γαλλικὸς, ἐξ ἴσου ἀπολαύοντες καὶ ποθοῦντες τὰς εὐλογίας τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς αὐξανομένης εὐημερίας, εἶναι προωρισμένοι εἰς ἀγῶνα σωτηριωδέστερον ἢ τὸν αἱματηρὸν ἀγῶνα τῶν ὀπλων. Ἄλλ' ὅμως οἱ τῆς Γαλλίας δυνάσται ἐνόησαν νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὴν εὐλογίαν μὲν, ἀλλ' εὐερέθιστον αὐτοσυναίσθησιν τοῦ μεγάλου γείτονος ἡμῖν λαοῦ διὰ τῆς προμεμελετημένης τῶν πραγμάτων διαστροφῆς ὑπὲρ τῶν προσωπικῶν αὐτῶν συμφερόντων καὶ παθῶν. Ὅσῳ μᾶλλον αἱ ὁμόσπονδοι κυβερνήσεις συναιεθάνονται ὅτι ἐπραξαν πᾶν ὅ,τι ὑπηγόρευεν ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀξιο-

πρέπεια ἵνα τηρήσωσι τῇ Εὐρώπῃ τὰς εὐλογίας τοῦ πολέμου, ὅσῳ δὲ μᾶλλον ἀναμφισβήτητον τοῖς πᾶσιν ἀποβαίνει ὅτι διὰ τῆς βίας ἐτέθη ἡμῖν τὸ ξίφος ἐν ταῖς χερσὶ, μετὰ τοσοῦτω μείζονος πεποιθήσεως, ἐρειδόμενοι εἰς τὴν ὁμόφρονα θέλησιν τῶν βορείων καὶ τῶν νοτίων κυβερνήσεων, ἀποτεινόμεθα εἰς τὴν φιλοπατρίαν καὶ ἐθελοθυσίαν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, προσκαλοῦντες αὐτὸν νὰ υπερασπίσῃ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν του. Κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν πατέρων ἡμῶν θὰ ἀγωνισθῶμεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου ἡμῶν ἐναντίον τῆς βιαιότητος ξένων κατακτητῶν ἐν τούτῳ δὲ τῷ ἀγῶνι, ἐν ᾧ οὐδένα ἄλλον ἐπιζητοῦμεν σκοπὸν ἢ νὰ ἐξασφαλίσωμεν διαρκῶς τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης, ἔσται ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, ὡς ἦτο καὶ μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν.»

Μετὰ τὸν βασιλικὸν λόγον ὁ Πρωσσοσ πρῶθυπουργὸς Βίσμαρκ ὑπέβαλε τὴν πολεμικὴν διακήρυξιν τῆς Γαλλίας, ἔχουσαν οὕτω·

«Ὁ ὑποφαινόμενος ἐπιτετραμμένος τῆς Γαλλίας, ἐκτελῶν τὰς ἐπιταγὰς τῆς κυβερνήσεώς του, λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ ἀγγείλῃ τὰ ἐπόμενα τῇ Ἄ. Ἐξ. τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας. Ἡ κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων, θεωροῦσα τὸ σχέδιον τοῦ ἀνυψῶσαι πρῶσσον ἡγεμονόπαιδα ἐπὶ τὸν ἰσπανικὸν θρόνον ὡς σχέδιον προβεβουλευμένον κατὰ τῆς ἀσφαλείας τῆς γαλλικῆς ἐπικρατείας, ἠναγκάσθη ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἵνα ὑποσχεθῇ ὅτι δὲν θὰ συμβῆ τὸ τοιοῦτον τῇ αὐτοῦ συγκαταθέσει. Ἐπειδὴ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἐδήλωσε τῷ πρεσβευτῇ τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτ. τῶν Γάλλων, ὅτι καὶ διὰ ταύτην καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην μέλλουσαν περίπτωσιν ἐπιφυλάσσεται νὰ συμ-

βουλευθῆ τοῖς καιροῖς, ἢ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ βασιλικῇ ταύτῃ δηλώσει κρύφιον σκοπὸν ἀπειλοῦντα τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν καθόλου ἰσορροπίαν τῆς Εὐρώπης. Ἡ δὴλωσις αὕτη κατέστη δεινότερα διὰ τῆς εἰς τὰ ἀνακτοβούλια ἐπισταλείσης εἰδήσεως, ὅτι ἠρνήθη νὰ δεχθῆ τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ νὰ πραγματευθῆ μετ' αὐτοῦ οἰανδήποτε ἄλλην ἐξήγησιν. Τούτου ἐνεκεν ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐνόμισε καθήκόν της νὰ φροντίσῃ ἀνυπερθέτως περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς τιμῆς καὶ τῶν προσβεβλημένων συμφερόντων της, ἀποφασίσασα δὲ νὰ μετέλθῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πάντα τὰ ὑπὸ τῆς θέσεως ταύτης χορηγούμενα μέτρα, ὑπολαμβάνει ἐαυτὴν ἀπὸ τοῦδε ὡς ἐμπόλεμον τῇ Πρωσσίᾳ. Δέξασθε κτλ.

»Βερολίνον, 19 Ἰουλίου.

Le Sourd.»

Κατόπιν ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἐξέδοτο τὴν ἐπομένην διαταγὴν περὶ ἐκτάκτου γενικῆς δεήσεως, θέλων διὰ ταύτης ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ διεγείρῃ τὸν θρησκευτικὸν ζῆλον τοῦ λαοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι μόνος ὁ Θεὸς διαθέτει τὰ πάντα, καταδικάζων τὴν ὑπεροψίαν.

«Συνεπεία αὐθαιρέτου ἐπιθέσεως ἠναγκάσθην νὰ ἐλκύσω τὸ ζῆρος, ἵνα τὴν ἀποκρούσω μεθ' ὧν τῶν μέσων ὅσα ἔχει πρόχειρα ἡ Γερμανία. Ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἡσυχον ἔχω τὴν συνειδήσίν μου ὅτι οὐδαμῶς προεκάλεσα ἐγὼ τὴν ἐπίθεσιν. Οὐδένα αἰσθάνομαι συνειδήσεως ἔλεγχον περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τούτου καὶ περὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀγὼν εἶναι δεινός καὶ δεινὰς θὰ ἐπιβάλλῃ θυσίας εἰς τὸν λαόν μου καὶ εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν. Ἀποδύομαι ὅμως εἰς αὐτὸν ἀνατείνων τὸ βλέμμα πρὸς τὸν παντεπόπτην Θεὸν καὶ ἐπικαλούμενος τὴν πανοθενῆ βοήθειάν του. Καὶ τώρα θρεῖλω νὰ δοξολογήσω τὸν Κύριον, ὅτι, ἅμα τῷ πρώτῳ ἀκούσματι τοῦ πολέμου, ἐν μόνον αἰσθημα

ἠλέκτρισε πάσας τὰς γερμανικὰς καρδίας, τὸ τῆς ἀγανακτήσεως ἐπὶ τῇ προσβολῇ καὶ τὸ τῆς ἀκλονήτου πεποιθήσεως ὅτι ὁ Θεὸς θὰ χορηγήσῃ τὴν νίκην τοῖς δικαίοις. Ὁ λαός μου ἐν τῷ νῦν ἀγῶνι θὰ ἦναι μετ' ἐμοῦ ὡς ἦτο ἄλλοτε μετὰ τοῦ μακαρίτου πατρός μου. Θὰ προσφέρῃ μετ' ἐμοῦ πάσας τὰς θυσίας, ὅπως ἀποδώσῃ τοῖς λαοῖς τὴνεἰρήνην. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐδιδάχθην ὅτι τὰ πάντα ἐγκεινται ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ τὸν Θεὸν πέποιθα, προσκαλῶν καὶ τὸν λαόν νὰ ἐγῆ τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν Θεὸν πεποίθησιν. Γόνυ κλίνω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ συνειδῶς τὴν ἀπειρον εὐσπλαγγίαν του, καὶ εἰμὶ βέβαιος ὅτι τὸ αὐτὸ μετ' ἐμοῦ θὰ πράξωσιν οἱ ὑπήκοοί μου καὶ οἱ ὁμογενεῖς. Ὅρίζω νὰ τελεσθῆ τῇ 27 Ἰουλίου ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς γενικῇ δεήσις καὶ ἱερὰ ἀκολουθία καὶ νὰ διακοπῶσιν αἱ ἐργασίαι, καθ' ὅσον τὸ ἐπιτρέπει ἡ ἀνάγκη τῶν καιρῶν. Ἐπίσης ὀρίζω καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἐν πάσαις ταῖς ἀκολουθίαις νὰ γίνηται δεήσις πρὸς τὸν Θεὸν ὅπως ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν νίκην, χορηγήσῃ ἡμῖν τὴν θείαν χάριτα, φωτίσῃ ἡμᾶς νὰ προσενεχθῶμεν ὡς χριστιανοὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἡμετέρους ἐχθροὺς, καὶ μᾶς χειραγωγῆσῃ εἰς εἰρήνην διαρκῶς ἐξασφαλίζουσαν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Γερμανίας».

Ἴδου ἐξ ἄλλου καὶ ἡ προκήρυξις τοῦ Ναπολέοντος πρὸς τὸν Γαλλικὸν λαόν.

«Γάλλοι! Ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν ὑπάρχουσι στιγμαὶ ἐπίσημοι, καθ' ἃς ἡ ἐθνικὴ τιμὴ, βιαίως ἐξερεθιζομένη, ἐπιβάλλει ἐαυτὴν ὡς δύναμις ἀκαταγώνιστος, δεσπόζει ἀπάντων τῶν συμφερόντων καὶ μόνη ἀναλαμβάνει εἰς τὰς χεῖρας της τὴν διεύθυνσιν τῶν τυχῶν τῆς πατρίδος. Μία τῶν τοιούτων δριστηκῶν ὥρῶν ἐσήμανεν ἤδη εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ Πρωσσία, πρὸς ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ 1866 καὶ ὕστερον διετρέ-

ΕΛΛΗΝ. ΣΤΡΑΤ. 8. ΦΥΛ. Τ. Β'. 8.

φομεν διαλλακτικώτατα φρονήματα, οὐδαμῶς ἐξετίμησε τὴν ἡμετέραν εὐμένειαν καὶ μακροθυμίαν. Ὀλισθήσασα εἰς τὴν ὁδὸν τῶν βιαιῶν εισβολῶν, ἐξύπνιεν ἀπάσας τὰς δυσπιστίας, ὑπεχρέωσε πάντας νὰ ποιήσωσιν ὑπερβολικὰς ἐξοπλίσεις, ἀπέδειξε τὴν Εὐρώπην στρατόπεδον, ἐν ᾧ ἐμβασιλεύουσιν ἡ ἀβεβαιότης καὶ ὁ φόβος τῆς ἐπαύριον. Πρόσφατον συμβεβηκὸς ἀπεκάλυψε τὸ ἀσταθὲς τῶν ἐθνικῶν σχέσεων καὶ κατέδειξεν ἔλην τὴν σπουδαιότητα τῆς θέσεως. Ἀπέναντι τῶν νέων τῆς Πρωσίας ἀξιώσεως, ἠκούσθησαν μὲν τὰ ἡμέτερα παράπονα, ἀλλ' ἡ Πρωσία τὰ διεξέφυγε καὶ ἀπέβλεψε πρὸς αὐτὰ μετὰ περιφρονήσεως. Σφοδρὰν ἐπὶ τούτῳ ἀγανάκτησιν ἠσθάνθη ὁ τόπος ἡμῶν καὶ παραχρῆμα ἡ τοῦ πολέμου κραυγὴ ἀντήχησεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τῆς Γαλλίας μέχρι τῆς ἄλλης. Οὐδὲν πλέον ὑπολείπεται ἡμῖν ἢ νὰ διαπιστευθῶμεν τὰς ἡμετέρας τύχας εἰς τὴν κρίσιν τῶν ὅπλων. Δὲν ἐπιχειροῦμεν πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας, ἧς σεβόμεθα τὴν ἀνεξαρτησίαν. Εὐχόμεθα τούναντίον ἵνα οἱ τὴν μεγάλην γερμανικὴν ἐθνότητα ἀπαρτίζοντες λαοὶ διαθέσωσιν ἐλευθέρως τὰ τῆς τύχης των. Ἡμεῖς ἀξιῶμεν ἀπλῶς νὰ παγιωθῇ τάξις πραγμάτων ἐγγυώμενη περὶ τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας καὶ ἐξασφαλίζουσα τὸ μέλλον. Θέλομεν νὰ διενεργήσωμεν εἰρήνην διαρκῆ, βασιζομένην ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν συμφερόντων τῶν λαῶν καὶ καταπαύουσαν ἀμφίβολον θέσιν, εἰς ἣν ἅπαντα τὰ ἔθνη δαπανῶσι τὰς προσόδους των ἵνα ἐξοπλίζωνται κατ' ἀλλήλων. Ἡ ἐνδοξος σημαία, ἣν πάλιν ἀνυψοῦμεν κατὰ τῶν προκαλούντων ἡμᾶς, εἶναι αὐτὴ ἐκείνη, ἣτις πανταχόσε τῆς Εὐρώπης μετεκόμισε τὰς ἐκπολιτευτικὰς ἰδέας τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως. Αὕτη παριστάνει τὰς αὐτὰς ἀρχὰς, θὰ ἐμπνεύσῃ δὲ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα. Γάλλοι! Ἀναλαμβάνω τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἰσχυροῦ στρατοῦ, ἐμφορούμενος ὑπὸ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν

πατρίδα. Ὁ στρατὸς σύνοιδεν ὅπσον εἶναι ἄξιος. Εἶδεν εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου τὴν νίκην ἀκολουθήσασαν εἰς τὰ βήματά του. Συμπαλαμβάνω τὸν υἱόν μου, καίπερ ὄντα νέον· γινώσκει ὅποια καθήκοντα τῷ ἐπιβάλλει τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα. Σεμνύνεται ὅτι θὰ συμμετάσχη τῶν κινδύνων ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Εὐλογῆσαι ὁ Θεὸς τὰς προσπάθειάς ἡμῶν. Λαὸς μέγας ὑπερασπίζων δίκαιον ἀγῶνα εἶναι ἀήττητος. Ν α π ο λ έ ν . »

Ἐπίσης ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὴν προσφώνησιν, ἣν τῷ ἔκαμεν ὁ πρόεδρος τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος, παρόντων τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐν τῷ Κεραμαικῷ.

«Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς πρὸς τὸν στρατὸν ἀπελεύσεώς μου τὰ μέγιστα χαίρω δυνάμενος νὰ εὐχαριστήσω ὑμῖν ἐπὶ τῷ φιλοπάτριδι ζήλῳ, μεθ' οὗ ὑπεστηρίζατε τὴν κυβέρνησίν μου. Νόμιμος εἶναι ὁ πόλεμος ὁ γενόμενος τῇ συγκαταθέσει τοῦ τόπου καὶ τῇ ἐπιδοκιμασίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων του. Ὁρθῶς ποιοῦντες ἀναφέρετε τὸ λόγιον τοῦ Μοντεσκῦ, ὅτι «ἀληθὲς τοῦ πολέμου αἴτιος εἶναι οὐχὶ ὁ κηρύττων αὐτὸν, ἀλλ' ὁ ἀποδεικνύς αὐτὸν ἀναγκαῖον». Ἐπράξαμεν πᾶν τὸ ἐφ' ἡμῖν ὅπως τὸν ἀποσοθήσωμεν· δύναιμι δὲ νὰ εἶπω ὅτι σύμπαν τὸ ἔθνος ἐν ἀνυποκρίτῳ ἐνθουσιασμῷ ὑπαγορεύει τὰς ἀποφάσεις ἡμῶν. Ἀπερχόμενος εἰς τὸν στρατὸν διαπιστεύομαι ὑμῖν τὴν αὐτοκράτειραν, ἣτις, ἐὰν δεήσει, θὰ προσκαλέσῃ περὶ ἑαυτὴν ὑμᾶς. Ἐπίσταται καὶ αὕτη νὰ ἐπιτελέσῃ θαρβύουσα τὸ καθήκον ἕπερ τῇ ἐπιβάλλει ἡ θέσις τῆς. Παραλαμβάνω τὸν υἱόν μου, ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στρατοῦ θὰ μάθῃ νὰ ὑπηρετῇ τὴν πατρίδα του. Ἀμετάθετον ἔχω βουλήν νὰ ἐπιδιώξω δραστηρίως τὴν διαπιστευθεῖσάν μοι ἐντολήν. Πέποιθα ἐπὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἡμετέρων ὅπλων, γινώσκων ὅτι ὀπισθεν ἑμοῦ ἴσταται ὄρθιος ἔλη ἡ Γαλλία καὶ ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τὴν προστατεύσῃ.»

Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα προκήρυξις, ἣν ἐξέδοτο ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας τὴν 13/25 Ἰουλίου.

«Κατὰ τὸν προκείμενον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Γερμανίας, ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γερμανικῆς πατρίδος καὶ ἐκ πάντων τῶν κύκλων τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τῆς θαλάσσης, τοσαῦτα ἔλαβον ἀκραιφνοῦς ἀφοσιώτους καὶ ἐθελουσίας πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα δείγματα παρὰ κοινοτήτων, σωματείων, συλλόγων καὶ ιδιωτῶν, ὥστε ἀπαραίτητον συναισθάνομαι ἀνάγκην νὰ μαρτυρήσω δημοσίᾳ τὴν ὁμοφροσύνην ταύτην τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος, καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς βασιλικῆς μου εὐχαριστίας νὰ προσθέσω τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι εἰς τὸν γερμανικὸν λαὸν ἀποδίδω πίστιν ἀντὶ πίστεως, ἣν προτίθεμαι νὰ τηρήσω ἀλώβητον. Ἡ πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἀγάπη, ἡ ὁμόθυμος ἀνάστασις τῶν γερμανικῶν φυλῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων των συμπεριέλαβεν ἐν ἑαυτῇ καὶ συνδιήλλαξε πάσας τὰς διαφορὰς καὶ τὰς ἀντιθέσεις· ἠνωμένη δὲ, ὡς οὐδέποτε πρότερον, ἡ Γερμανία θὰ εὕρῃ ἐν τῇ ὁμοφροσύνῃ τῆς καὶ ἐν τῷ δικαίῳ τῆς τὴν ἐγγύησιν ὅτι ὁ μὲν πόλεμος θὰ τῇ πορίσῃ εἰρήνην διαιρκῆ, ἐκ δὲ τοῦ αἱματοφύρτου σπόρου θὰ ἀναβλαστήσῃ ὁ παρά τοῦ Θεοῦ εὐλογημένος καρπὸς τῆς γερμανικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐνότητος».

Ἐπίσης ἰδοὺ καὶ ἄλλη προκήρυξις τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας πρὸς τὸν στρατὸν κατὰ τὴν 22. Ἰουλίου (3 Αὐγούστου).

«Στρατιῶταί! Ἡ Γερμανία ὀλόκληρος, ἐμπνεομένη ὑφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος, ἠγέρθη εἰς τὰ ὄπλα κατὰ γείτονος, ὅστις αἰφνιδίως ἐπέδραμε καθ' ἡμῶν διὰ πολέμου, ὃν ἐκήρυξε διὰ λόγους ματαίους. Πρόκειται περὶ ἀμύνης τῆς ἀπειλουμένης πατρίδος καὶ τῆς τιμῆς ἡμῶν. Σήμερον ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχηγίαν παντός τοῦ στρατοῦ τῆς Γερμανίας, καὶ

πλήρης πεποιθήσεως ἀρχομαι ἀγῶνος, ὃν ἄλλοτε ἐνδόξως ὑπεστήριξα μεθ' ὑμῶν ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Μετ' ἐμοῦ σύμπασα ἡ πατρίς πλήρης ἐλπίδος ἀτενίζει πρὸς ὑμᾶς. Εἴθε ὁ Ὑψίστος προστατεύσαι τὸν δίκαιον ἡμῶν ἀγῶνα!

»Γουλιέλμος.»

Σημειωτέον τέλος, ὅτι, γενομένης τῆς διακηρύξεως τοῦ πολέμου καὶ ἀρχομένων τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων ἐκατέρωθεν, ὁ Ναπολέων ἠδύνατο καὶ πάλιν νὰ σταματήσῃ καὶ νὰ κρατήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῆς Γαλλίας τὸ γόνιτρον τοῦ θάμβους αὐτῶν. Οἱ διέποντες τὰ τῆς Ἰσπανίας, θέλοντες νὰ μὴ παρεξηγηθῶσιν ὡς ὄργανα τῆς Πρωσσίας, εὐθύς μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Λεοπόλδου Χοενζόλερν ἀπὸ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου, τὸν προσέφεραν ἐκ νέου πρὸς τὸν πέρυσιν ἀρνηθέντα αὐτὸν Φερδινάνδον, πρῶτον τῆς Πορτογαλλίας βασιλέα, οὗτινος ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν· οὗτος δὲ, ὅπως προσφέρει τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἀπεδέχθη τὴν ὑπόψηφιότητα. Ἡ Ἰσπανία τὸ ἀνήγγειλε τῇ Γαλλίᾳ, καὶ αἱ φίλια δυνάμεις παρέστησαν τῷ Ναπολέοντι ὅτι, τούτου γενομένου, ἡ Γαλλία ἰκανοποιεῖται καὶ ἐκλείπει πᾶσα ἀφορμὴ πραγματικῆ πρὸς πόλεμον. Ἄλλ' ὁ Ναπολέων δὲν ἤκουσε τὰς παραστάσεις, διότι, ὡς εὐλόγως ἐξηγεῖται, τὸ πᾶν ἦτο πρόφασις, ὅπως ἀντιμετρηθῶσιν αἱ δυνάμεις.

Αἱ δυνάμεις τῶν ἐμπολέμων κρατῶν.

Περὶ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Βορείου ὁμοσπονδίας νομίζομεν καλὸν νὰ παραπέμψωμεν διὰ τὰς λεπτομερείας τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν εἰς τὸ ἄρθρον τὸ καταχωρισθὲν ἐν τῷ Ἐλληνικῷ Στρατιώτῃ (ἰδὲ τόμ. Β' φυλλάδιον τῆς 15. Ἰουλίου, σελ. 49). Οὐχ ἤτιον ὅμως σημειοῦμεν ἐνταῦθα συνοπτικῶς, ὅτι ὁ στρατὸς οὗτος δύναται νὰ διαιρεθῇ ὡς ἑξῆς·

Πεζικόν.— α) μόνιμος στρατός.....	520,358
β) έπιφυλακή (Landwehr)	143,924
	<hr/>
664,282	
Ίππικόν.— α) μόνιμος στρατός....	69,403
β) έπιφυλακή.....	10,208
	<hr/>
79,611	
Πυροβολικόν.—	102,231
Σκαπανείς.—	24,150
	<hr/>
ολικῶς	870,274

Ἡ Πρωσία λέγεται ὅτι ἔχει 2,306 ὀπισθογεμῆ πεδινὰ πυροβόλα, 1,575,600 βελονωτὰ τουφέκια, καὶ πλείστας καρβίνους. Λέγεται προσέτι ὅτι ἡ Πρωσία ἔχει νέα πυροβόλα, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα ἐξάισιον καὶ καταπληκτικόν. Κατὰ τὰ ἐν Μαγουνδία γενόμενα πειράματα τῶν μικρῶν τούτων Schrapnelle, διασκορπίζουσι ταῦτα ἐφάπαξ 360 σφίρας τουφεκίου, αἵτινες ἐκπυροκροτοῦσιν ἐν τῷ ἀέρι εἰς τινα ἀπόστασιν μετὰ πλείστης ἀκριβείας. Ἐχει πρὸς τούτοις πυροβόλα πολύκανα (Canons-revolver) καταστρεπτικώτατα, δι' ὧν ὠσανεὶ διὰ συνεχοῦς βροχῆς σφαιρῶν προσβάλλεται ὀλόκληρος σείρα ἀνδρῶν, ἀπὸ τῆς μιᾶς πτέρυγος ἕως τῆς ἐτέρας.

Ἡ Νότιος Γερμανία δύναται νὰ προσφέρῃ	
πεζικόν.....	181,000
ίππικόν.....	16,000
πυροβολικόν.....	19,000
σκαπανεὶς καὶ μηχανικόν.....	3,500
	<hr/>
ολικῶς	219,500

Ἐν Γαλλίᾳ ὁ στρατός σύγκειται ἐκ τοῦ κυρίως στρατοῦ (διηρημένου εἰς τὸν ὑπὸ τὰς σημαίας καὶ τὴν ἐφεδρείαν) καὶ τῆς κινητῆς ἐθνοφυλακῆς. Ἐν ἐκείνῳ ὑπηρετοῦσιν οἱ λαχόντες

κλήρου καὶ συμπληρώσαντες τὸ 21. ἔτος τῆς ἡλικίας (5 ἔτη ὑπὸ τὰς σημαίας, 4 ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ), ἐν τῇ ἐθνοφυλακῇ δὲ πάντες οἱ μὴ λαχόντες τοῦ κλήρου ἐκ τῆς ἐτησίου στρατολογικῆς κλάσεως, ὑποχρεούμενοι εἰς 5 ἐτῶν ὑπηρεσίαν. Ἡ ἐθνοφυλακή κατὰ τὸν νόμον τῆς 1. Φεβρουαρίου 1868 συμπράττει μὲ τὸν τακτικὸν στρατὸν, ὑπερασπίζουσα τὰ φρούρια, τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ σύνορα τοῦ κράτους, καὶ ἐπιτηρεῖ τὴν τάξιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Οὕτω κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἐμελέτα ν' ἀναβιάσῃ τὸν στρατὸν μὲν τὸν τακτικὸν εἰς 800,000, τὴν δὲ κινητὴν ἐθνοφυλακὴν εἰς 560, ἐν ὧν 1,360,000· ἀλλ' ἔμως δὲν ἔσχε καιρὸν οὐδ' ἄπαξ νὰ προσκαλέσῃ τὴν κινητὴν ἐθνοφυλακὴν ὑπὸ τὰ ὄπλα ὥστε βεβαίως θεωρεῖται ἀτυγχρίτως κατωτέρα τῆς τῆς Γερμανίας.

Ὅπως δ' ἂν ἦ, ἡ Γαλλία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔχουσα τὸν ἐξῆς στρατὸν

Πεζικόν.— α) κυρίως στρατός.....	471,586
β) κινητὴ ἐθνοφυλακή.....	508,800
	<hr/>
980,386	
Ίππικόν.—	75,711
Πυροβολικόν.—	90,847
Μηχανικόν.—	11,871
	<hr/>
ολικῶς	1,158,815

Καὶ αὗται μὲν εἶναι, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον ἀκριβεῖς, αἱ δυνάμεις τῶν ἀντιμαχομένων· ἰδωμεν δὲ ἤδη πῶς διατελοῦσι διηρημένοι διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ πολέμου.

Ὁ ἐμπόλεμος Γαλλικὸς στρατός ἐν ἀρχῇ ὑπάρχει οὕτω πῶς διηρημένος·

Σῶμα πρώτων, ὑπὸ τὸν στρατάρχη *Μὰκ-Μαῶνα*. Ἀρχηγὸς ἐπιτελείου ὁ στρατηγὸς *Colson* (ἐρονηθῆ). Συνίσταται ἐκ τῶν ἐπομένων μεραρχιῶν·

1) τῆς τοῦ στρατηγοῦ Ducrot, ἀπαρτιζομένης ἐκ τῶν συνταγμάτων 18ου, 96ου, 45ου καὶ 74ου τῆς γραμμῆς καὶ τοῦ 13ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

2) τῆς τοῦ στρατηγοῦ Douay (Abel) (φονευθέντος ἤδη), περιλαμβανοῦσης τὰ συντάγματα 50ον καὶ 78ον τῆς γραμμῆς, τὸ 1ον τῶν ζουάβων, τὸ 1ον τῶν ἐλαφρῶν καὶ τὸ 16ον τάγμα τῶν εὐζώνων.

3) τῆς τοῦ στρατηγοῦ Raoult (ἀπολυθέντος), συγκεκλιμένης ἐκ τῶν συνταγμάτων 36ου καὶ 4ου τῆς γραμμῆς, τοῦ 2ου τῶν ζουάβων, τοῦ 2ου τῶν ἐλαφρῶν καὶ τοῦ 8ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

4) τῆς μεραρχίας τοῦ στρατηγοῦ De Lartigue, ἀπαρτιζομένης ἐκ τῶν συνταγμ. 56ου καὶ 87ου τῆς γραμμῆς, τοῦ 3ου τῶν ζουάβων, τοῦ 3ου τῶν ἐλαφρῶν καὶ τοῦ 1ου τῶν εὐζώνων.

5) τῆς μεραρχίας τοῦ ἵππικοῦ, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Duhesme, περιλαμβανοῦσης τὰ συντάγματα 3ον τῶν οὐσσάρων, 11ον τῶν εὐζώνων, 2ον καὶ 6ον τῶν λοχχοφόρων, 10ον τῶν διμαχῶν, 8ον καὶ 9ον τῶν θωρακοφόρων.

Σῶμα δεύτερον, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Frossard, διδάτκαλον τοῦ διαδόχου, ἔχοντα ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τὸν στρατηγὸν Saget. Τὸ σῶμα τοῦτο ἀπαρτίζουσιν αἱ ἐπόμεναι μεραρχίαι·

1) μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Vergé, συγκεκλιμένη ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 32ου, 55ου, 76ου καὶ 77ου καὶ τοῦ 3ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

2) μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Bataille, περιλαμβάνουσα τὰ συντάγματα τῆς γραμμῆς 8ον, 23ον, 66ον καὶ 67ον καὶ τὸ 12ον τάγμα τῶν εὐζώνων.

3) μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ De Laveaucoupet, περιλαμβάνουσα τὰ συντάγματα τῆς γραμμῆς 2ον, 64ον, 24ον καὶ 40ον, καὶ τὸ 10ον τάγμα τῶν εὐζώνων.

4) μεραρχία τοῦ ἵππικοῦ, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Lichtin, ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν συνταγμάτων 7ου καὶ 12ου τῶν διμαχῶν, καὶ τοῦ 4ου καὶ 8ου τάγματος τῶν ἐρίππων εὐζώνων.

Σῶμα τρίτον, ὑπὸ τὸν στρατάρχη Βαζαίν, ἔχοντα ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τοῦ τὸν στρατηγὸν Menéque. Τὸ σῶμα τοῦτο ἀπαρτίζουσι·

1) ἡ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Montaudon, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 51ου, 62ου, 81ου καὶ 95ου, καὶ ἐκ τοῦ 18ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

2) ἡ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Castagny, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 19ου, 41ου, 69ου καὶ 90ου, καὶ ἐκ τοῦ 15ου τάγματος τῶν πεζῶν εὐζώνων.

3) ἡ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Metmann, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 7ου, 29ου, 59ου καὶ 71ου, καὶ ἐκ τοῦ 7ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

4) ἡ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Decaen, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 44ου, 60ου, 80ου καὶ 85ου, καὶ τοῦ 11ου, συντάγματος τῶν εὐζώνων.

5) ἡ ἵππική μεραρχία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν De Clerambault, ἐκ τῶν συνταγμάτων 2ου, 3ου καὶ 10ου τῶν εὐζώνων, 2ου καὶ 4ου τῶν διμαχῶν, 5ου καὶ 8ου τῶν θωρακοφόρων.

Σῶμα τέταρτον, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν de Lamirault, ἔχοντα ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τὸν στρατηγὸν Osmont· περιλαμβάνει τὰς ἐπομένους μεραρχίας·

1) τὴν τοῦ στρατηγοῦ De Cissey, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 1ου, 6ου, 57ου, 73ου καὶ τοῦ 20ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

2) τὴν τοῦ στρατηγοῦ Rose, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 13ου, 43ου, 64ου καὶ 98ου, καὶ ἐκ τοῦ 5ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

3) τὴν τοῦ στρατηγοῦ De Lorencey, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 15ου, 33ου, 54ου καὶ 65ου, καὶ ἐκ τοῦ 5ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

4) τὴν ἵππικὴν μεραρχίαν τοῦ στρατηγοῦ Legrand, ἐκ τῶν συνταγμάτων 2ου καὶ 7ου τῶν εὐζώνων καὶ 3ου καὶ 11ου τῶν διμαχῶν.

Σῶμα πέμπτον, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν De Faily, ἔχοντα ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τὸν στρατηγὸν Besson· ἀπαρτίζουσι τοῦτο αἱ ἐξῆς μεραρχίαι:

1) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Goze, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 11ου, 46ου, 61ου, 86ου, καὶ τοῦ 4ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

2) ἡ τοῦ στρατηγοῦ De l' Abadie d' Aydrien, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 49ου, 84ου, 88ου, 97ου, καὶ τοῦ 14ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

3) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Guyot de Lespart, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 17ου, 27ου, 30ου, 68ου, καὶ τοῦ 19ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

4) ἡ ἵππικὴ μεραρχία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Brahaut, ἐκ τῶν συνταγμάτων 5ου τῶν οὐσσάρων, 12ου τῶν εὐζώνων, 3ου καὶ 5ου τῶν λογχοφόρων.

Σῶμα ἕκτον, ὑπὸ τὸν στρατάρχη Κανροβέρ· ἀπαρτίζουσι τοῦτο αἱ μεραρχίαι:

1) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Tixier, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 4ου, 10ου, 12ου καὶ 100ου, καὶ τοῦ 9ου τῶν εὐζώνων.

2) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Bisson, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 9ου, 14ου, 20ου καὶ 31ου.

3) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Lafond de Villieres, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 75ου, 91ου, 93ου καὶ 94ου.

4) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Martimprey, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 25ου, 26ου, 28ου καὶ 70ου.

5) ἡ ἵππικὴ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ De Salignac de Fénelon, ἐκ τοῦ 1ου τῶν οὐσσάρων, τοῦ 6ου τῶν εὐζώνων, τοῦ 1ου καὶ 7ου τῶν λογχοφόρων, καὶ τοῦ 5ου καὶ 6ου τῶν θωρακοφόρων.

Σῶμα ἑβδομον, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Douay (Felix), ἔχοντα ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου τὸν στρατηγὸν Benson. Τὸ σῶμα τοῦτο συγκροτοῦσιν αἱ ἐξῆς μεραρχίαι:

1) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Conseil-Dumesnil, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 3ου, 21ου, 47ου καὶ 99ου, καὶ τοῦ 17ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

2) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Liébert, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 5ου, 37ου, 53ου καὶ 89ου, καὶ τοῦ 6ου τάγματος τῶν εὐζώνων.

3) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Dumont, ἐκ τῶν συνταγμάτων τῆς γραμμῆς 52ου, 79ου, 82 καὶ 83.

4) ἡ ἵππικὴ μεραρχία τοῦ στρατηγοῦ Ameil, περιέχουσα τὸ 4ον τῶν οὐσσάρων, τὸ 4ον καὶ 8ον τῶν λογχοφόρων, τὸ 6ον τῶν οὐσσάρων καὶ τὸ 6ον τῶν διμαχῶν.

Τὴν ἵππικὴν ἐφεδρείαν ἀπαρτίζουσι τρεῖς μεραρχίαι, ὧν ἡ μὲν περιλαμβάνει τὸ 4ον τῶν εὐζώνων τῆς Ἀφρικῆς, ἡ δὲ τὸ 1ον, 2ον, 3ον καὶ 4ον τῶν θωρακοφόρων, καὶ ἡ τρίτη τὸ 1ον καὶ 9ον τῶν διμαχῶν καὶ τὸ 7ον καὶ 10ον τῶν θωρακοφόρων.

Τὴν ἐφεδρείαν, ἀπαρτίζουσαν ὄγδοον σῶμα καὶ περιλαμβάνουσαν τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουρὰν, διοικεῖ ὁ στρατηγὸς Βούρβαχης, ἔχων ἀρχηγὸν τῶν ἐπιτελῶν τὸν στρατηγὸν Dauvergne. Τὸ σῶμα τοῦτο ἀπαρτίζουσιν αἱ ἐξῆς μεραρχίαι:

α) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Deligny, ἐκ τοῦ 1ου καὶ 2ου τῶν εὐζώνων καὶ τοῦ 3ου καὶ 4ου τῶν ελαφῶν.

β) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Picard ἐκ τοῦ 1ου τῶν ἐπιλέκτων ζουάβων καὶ τοῦ 2ου καὶ 3ου τῶν ἐπιλέκτων.

γ) ἡ τοῦ στρατηγοῦ Desvaux, ἀπαρτιζομένη ἐξ ἵππικου.

Ἐπισημαστέως μᾶς ἐλλείπουσιν αἱ διατάξεις τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, εἶναι ὅμως γνωστὸν, ὅτι ὁ Μακμαὼν μὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν σῶμα, ἔχων τὸ στραταρχεῖον αὐτοῦ ἐν Στρασβούργῳ, ἐπρόκειτο νὰ εἰσβάλῃ εἰς Βάδεν, ἐπιτηρῶν τὴν Ῥηνικὴν Βαυαρίαν, ὁ δὲ Φροσσάρ προηγεῖτο τῆς κατὰ τὴν Ῥηνικὴν Πρωσσίαν μελετωμένης εἰσβολῆς. Γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἦν αὐτὸς ὁ Ναπολέων, ἔχων τὸ γενικὸν στραταρχεῖον εἰς Metz καὶ ἀρχηγὸν τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν τὸν Λεβέφ. Τὰ διάφορα Γαλλικὰ σώματα ἦσαν διατεθειμένα ὀπισθεν τῶν μνημονευθέντων μέχρι Metz καὶ Chalons κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν. Ἴσως δὲν σφάλλει τις ἐπικρίνων ὅτι, προκειμένης εἰσβολῆς κατὰ τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας, Ῥηνικῆς Βαυαρίας καὶ Βάδεν, δὲν συνετάχθη ὁ Γαλλικὸς ἐπιθετικὸς στρατὸς εἰς τρεῖς συμπαγεῖς στρατιάς.

Ὁ ἐμπόλεμος Γερμανικὸς στρατὸς, ὅστις, ἐξαιρέσει τοῦ στρατοῦ τοῦ Βάδεν, τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς Βαυαρίας, συγκροτεῖται ἐκ 12 Πρωσσικῶν σωμάτων (ἐνὸς τῶν Ἑσῶν καὶ ἐτέρου τῶν Σαξῶνων), ὧν ἕκαστον συγκροτεῖται ἐκ δύο μεραρχιῶν (ἐκάστης δυνάμει 15,000), καὶ ἔχει ἐπὶ κεφαλῆς ὡς ἀρχιστράτηγον τὸν βασιλεῆ τῆς Πρωσσίας, καὶ ἀρχηγὸν τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου τὸν στρατηγὸν Μόλτκε, εἶναι παρατεταγμένους κλιμακῆδόν ἀπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῶν Ἄλπεων ὡς ἐξῆς.

Ὁ πρῶτος στρατὸς, ὑπὸ τὸν δούκα Μεκλεμβούργου, ἐκ τοῦ 1ου σώματος, ὑπὸ τὸν Μαντάυρελ, καὶ τοῦ 5ου, ὑπὸ τὸν Κερβάχ, σταθμεύων εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ τῆς Πομερανίας, ἐνομαζέται ἀνατολικός. Ὁ δεύτερος

στρατὸς, ὁ καὶ Βόρειος ἀποκαλούμενος, ἀφορᾷ εἰς ἀμύναν τῆς ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας μέχρι τῆς Δανίας ἐκτεινομένης παραλιακῆς τῆς Βορείου Γερμανίας, σύγκειται δὲ ἐκ τοῦ 10ου σώματος, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βόιχτ-Ῥέετς, καὶ ἐκ 3 μεραρχιῶν τῆς ἐπιφυλακῆς, τὸ ὅλον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Φαλκεστάιν. Ὁ τρίτος στρατὸς, ὁ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἐρβάλ Βίτεμφελδ, συγκείμενος ἐκ τοῦ 8ου, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ζορστρόβ, τῶν 3 μεραρχιῶν ἐπιφυλακῆς, εἶναι ἐντεταλμένος τὴν υπεράσπισιν τῶν ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἐμς καὶ Βέσερ βρεχομένων χωρῶν, καὶ χρείας τυχούσης χρησιμεύει εἰς ἐφεδρείαν τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τῆς παρὰ τὸν Ῥῆνον μεγάλης στρατιάς.

Ἡ στρατιὰ αὕτη, τεταγμένη κατὰ μέτωπον τῶν Γάλλων, διήρηται εἰς τρία στρατόπεδα, συναποτελοῦντα τρεῖς στρατούς, ἀπ' ἀλλήλων μὲν κεχωρισμένους, ἐν ἀνάγκῃ ὅμως δυναμένους ν' ἀποτελέσωσι μίαν καὶ μόνην ἐπὶ τοῦ Ῥήνου στρατιάν. Τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τῆς παρὰ τὸν Ῥῆνον ἀρχει ὁ στρατηγὸς Στείνμετς, συγκροτουμένης ὑπὸ τοῦ 9ου σώματος (Μανσταίν), τοῦ 11ου (Πλόνσκη) καὶ 2 μεραρχιῶν ἐπιφυλακῆς. Τὸ κέντρον συνίσταται ἐκ τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς (πρίγκιψ τῆς Βυρτεμβέργης), τοῦ 2ου σώματος (Φρανσέκη), τοῦ 3ου (Ἀλβενσλέβεν Α), τοῦ 4ου ὑπὸ τὸν Ἀλβενσλέβεν Β, τοῦ 8ου ὑπὸ τὸν Γέβεν, καὶ τοῦ 12ου ὑπὸ τὸν διάδοχον τοῦ Σαξωνικοῦ θρόνου· ἀρχηγὸς αὐτοῦ εἶναι ὁ πρίγκιψ Φρεδερίκος Κάρολος. Τῆς δὲ ἀριστερᾶς πτέρυγος, ἀποτελουμένης ὑπὸ τοῦ 6ου σώματος (Γυμπλέγκ) καὶ τῶν στρατῶν τῆς Βαυαρίας, Βυρτεμβέργης καὶ Βάδεν, προίσταται ὁ πρίγκιψ διάδοχος τοῦ Πρωσσικοῦ θρόνου.

Περὶ τῶν προϊσταμένων Γάλλων καὶ Πρωσσιῶν στρατηγῶν ἰδοὺ τί ἀναγινώσκωμεν.

Ἄ Ὁ γαλλικὸς στρατὸς οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀμοιρὸς ἀνδρείων

καί εὐφυῶν στρατηγῶν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς μάλιστα ἐπαναστάσεως καὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας πολλοὶ ἀπὸ δεκανέων προεπιβάθησαν βαθμηδὸν εἰς τὴν θέσιν στραταρχῶν. Μέγας τούτων διδάσκαλος ἀπεδείχθη ὁ Βοναπάρτης, ἄξιος τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου διάδοχος. Ὁ Ναπολέων Γ' δὲν ἔχει τὰ στρατηγικὰ τοῦ θείου του πλεονεκτήματα. Κατὰ τὴν ἐν Χάμ αιμαλωσίαν του συνέταξε πραγματείας τινὰς περὶ στρατηγικῆς αὐτοκράτωρ ὧν διέπρεψεν ὡς θεωρητικὸς καὶ ιστοριογράφος. Ἐν Μαγέντα ὀλίγου δεῖν ἐκινδύνευεν, ἂν μὴ προσήρχετο εἰς βοήθειαν αὐτοῦ ὁ Μακμαὼν. Ὡς τῷ 1859, οὕτω καὶ νῦν ὁ Ναπολέων θά ἦναι ἴσως ἀπλοῦς τῶν μαχῶν θεατῆς. Ἐκλιπόντων τῶν στραταρχῶν Πελισσιέ, Νιέλ, Σαιν' Ρινιὼ κλπ., ὁ στρατὸς τῆς Γαλλίας στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς ἄλλους ἀρχηγούς, ὧν ἐπισημότατοι εἶναι οἱ ἐξῆς:

»*Μακμαὼν*, δούξ Μαγέντας, στρατάρχης τῆς Γαλλίας, γενικὸς διοικητῆς τῆς Ἀλγερίας. Εἶναι ὁμηλιξ τῷ Ναπολέοντι, ἄγων τῷ 62 ἔτος· διέπρεψεν ἐν ἀπάσαις ταῖς στρατείαις εἰς Ἀλγερίαν καὶ ἰδίως ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντίνης κατὰ τὸ 18. ἔτος τῆς ἡλικίας του. Αὐτὸς κατέκτησε τὴν κλεῖδα τῆς Σεβαστουπόλεως, τὸν πύργον τοῦ Μαλακῶρ. Κατὰ τὴν ἐν Μαγέντα μάχην ἐπετάχυνε τὸ αἶσιον τέλος τῆς, ἐπιπεσῶν ἐκ τοῦ πλαγίου κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, ὡς ἔπραξεν ἐν Σαδόβα ὁ δεύτερος Πρωσικὸς στρατὸς. Ἐν Σολφερίνω διεκρίθη ἐπίσης ἀγωνισάμενος ἀπὸ τοῦ κέντρου. Συνέταξε δὲ καὶ πολλὰς ἀξιολόγους πραγματείας περὶ στρατηγικῆς.

»*Λεβέρ*, τέως ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ στρατάρχης τῆς Γαλλίας, ἄγων τὸ 61. ἔτος· ἤρξατο τοῦ σταδίου του ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ· τῷ 1837—1841 ἔδραψε πολλὰς δάφνας ἐν Ἀλγερίᾳ· τῷ 1854 καὶ 1859 ἦτο ἀρχηγὸς τῶν ἐπιτελῶν τοῦ πυροβολικοῦ ἐν Κριμαίᾳ καὶ ἐν Ἴτα

λίᾳ. Τῷ 1868 ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ στρατοπέδου ἐν Σιαλών· ἦτο φίλος ἐπιστήμιος τοῦ στρατάρχου Νιέλ, παρ' οὗ καὶ συνεστάθη τῷ αὐτοκράτορι ὡς διάδοχός του. Σήμερον εἶναι ἀρχηγὸς τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν τῆς παρὰ τὸν Ῥήνον στρατιᾶς.

»*Βαζαίρ*, στρατάρχης τῆς Γαλλίας, ἄγων τὸ 59. ἔτος· Γενναϊότατος καὶ ἀτρόμητος μχητῆς ἀπεδείχθη οὗτος ἐν Ἀλγερίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τῶν Καρλιστῶν ὄρειων καὶ ἐν Σεβαστουπόλει. Ἀπὸ τοῦ 1863—1867 ἤρξεν ἐν Μεξικῷ. Ἦ πρὸς τὸν ἀτυχῆ αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανὸν διαγωγῆ του δὲν εἶναι ἀκηλίδωτος. Εἶναι δὲ ἄλλος Πελισσιέ κατὰ τὸ ἄγχιον καὶ ἀπότομον.

»*Καρροβέρ*, στρατάρχης τῆς Γαλλίας, ἄγων τὸ 61 ἔτος· ἐξεπαιδεύθη ὡς οἱ λοιποὶ ἐν Ἀλγερίᾳ. Τῇ 2. Δεκεμβρίου 1851 ἀποκατέστησε τὴν εἰρήνην ἐν Παρισίοις καὶ προεπιβάσθη εἰς βαθμὸν στρατηγοῦ. Ἐν Κριμαίᾳ συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν νίκην τῶν συμμάχων παρὰ τὸν ποταμὸν Ἄλμαν. Τῷ 1859 διέπρεψεν ἐν Ἰταλίᾳ, ἤρξεν ὅμως πρὸς τὸν Νιέλ, πρὸς ὃν ἠρνήθη ἐν Σολφερίνω βοήθειαν, συνδιηλλάγη δ' αὐτῷ ὕστερον κατὰ προτροπὴν τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις τὸν ἀγαπᾷ περιπαθῶς δι' ἣν ἔσχε παρ' αὐτοῦ ὑποστήριξιν ἐν τῷ πολιτικῷ τολμήματι.

»*Baraguay d'Hilliers*, στρατάρχης οὐχὶ ἐκ τῶν πρώτων· τῷ 1854 ἐστάλη εἰς τὴν Βαλτικὴν καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Βομαρσούνδ'· τῷ 1863 ἐγένετο στρατοπεδάρχης ἐν Σιαλών.

»*Τροσοῦ*, διάτμητος στρατηγός, οὗ τινος τὸ πόνημα «ὁ γαλλικὸς στρατὸς ἐν ἔτει 1867» ἐξεδόθη ἕως τῆς σήμερον ὀκτάκις καὶ δεκάκις. Ὑπῆρξε μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ἣν συνέστησεν ὁ Ναπολέων πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ. Ὁ στρατὸς τὸν λατρεῖε ὡς τι ὑπὲρ ἄνθρωπον, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ὑποπτεύει αὐτὸν ὡς ἐπαθὸν τῆς Αὐρηλιανῆς δυναστείας.

»Ο Φροσάρ διέπρεψεν ἐν Κριμαίᾳ ὡς στρατηγὸς τοῦ μηχανικοῦ, ὁ Failly, ὁ Βούρβαχης, ὁ Λαμιρῶ, ὁ Ὠτεμάρ, ὁ Λεβρόν, ἠνδραγάθησαν ἐπανειλημμένως ἐν Κριμαίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁ Failly εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις τῷ 1867 ἐμήνυσσε τὸ παροιμιώδες ἤδη λόγιον «τὰ ἡμέτερα τουφέκια Σα-σπῶ ποιοῦσι θαύματα», ὅπερ οἱ Ἰταλοὶ οὐδέποτε θά λησμο-νήσωσιν.

»Ἀλλὰ καὶ ἡ Πρωσσία δὲν ἔχει ἥττον ἐμπείρους στρατηλά-τας. Ἀρχηγὸς τῆς ἐν τῷ μέσῳ Ῥήνω στρατιᾶς ἐν τῷ γαλ-λοπρωσσιτικῷ πολέμῳ εἶναι ὁ τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου ἀνεψιὸς πρίγκιψ Φρειδερίκος Κάρολος, ἀπὸ τοῦ 1861 στρατηγὸς τοῦ ἵππικοῦ, ἰσοβάθμιος τῷ πρίγκιπι διαδόχῳ καὶ τρία ἔτη πρεσβύτερος τούτου. Ἄγει τὸ 42. ἔτος ἠγωνίσαστο τῷ 1849 ἐν Βάδεν, τῷ 1864 ἐν τῷ γερμανοδανικῷ πολέμῳ καὶ ἐν Σα-δόβα τὸ 1866. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐσπούδασε τὰς ἰδιότητας τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ἐκδούς τῷ 1860 πραγματείαν περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν πολεμοῦσιν οἱ Γάλλοι.

»Ο πρίγκιψ διάδοχος, Φρειδερίκος Γουλιέλμος, νῦν ἀρ-χιστράτηγος τοῦ νοτίου γερμανικοῦ στρατοῦ, συνεπολέμησε τὸν γερμανοδανικὸν πόλεμον τοῦ 1864 καὶ ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ δευτέρου στρατοῦ τῷ 1866, δι' οὗ ἐπῆλθεν ἡ κρίσιμος ἐκβα-σις τῆς ἐν Σαδόβα μάχης.

»Ἐκ τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν συμβούλων τοῦ βασιλέως μνήμης ἄξιοι ἐν τοῖς πρώτοις εἶναι οἱ ἀλλήλους συμπληροῦν-τες στρατηγοὶ Μόλτκε καὶ Ρούρ. Ὁ Μόλτκε (ἐβδομηκοντού-της τὴν ἡλικίαν), ἀρχηγὸς τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου, εἶναι ὁ πρῶτιστος τῶν στρατηγῶν ὁ συλλαμβάνων τὰ σχέδια τῶν ἐργασιῶν ὁ δὲ ἐπίσης γηραιὸς Ῥοῦν προσφέρει, ὡς ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν, τὴν ἔμφυχον καὶ ἄψυχον ὕλην πρὸς ἐκτέλεσιν ἐκείνων. Τὸ κατὰ τὸ 1866 πολεμικὸν σχέδιον τοῦ

Μόλτκε ὑψώσαν μὲν οἱ Πρώσοι μέχρις οὐρανοῦ, κατέκριναν δὲ οἱ ἄλλοδαποὶ καὶ ἰδίως οἱ Γάλλοι. Οἱ μὲν ἰσχυρίζονται ἅτε μεγάλη στρατηγικὴ ἰδέα ὑπῆρξεν ἡ ἰδέα τοῦ συνενῶσαι ἐν τῷ αὐστριακῷ ἐδάφει τοὺς δύο χωριστοὺς στρατοὺς πρὸ τοῦ με-τώπου τοῦ ἔχθρου εἰς κοινὴν καὶ ὀριστικὴν ἐργασίαν. Οἱ δὲ διατείνονται ὅτι ἡ κατόρθωσις τοῦ σχεδίου ἐπέτυχε παρ' ἄξιαν, ἂν δὲ ἀπετύγχανεν, ὡς γινόμενον ἐναντίον τῶν κανόνων τῆς στρατηγικῆς, θά ἐπετάχυνε τὴν καταστροφὴν ἀμφοτέρων τῶν κειωρισμένων στρατῶν. Ἄξιος καὶ δραστήριος στρατηγὸς εἶ-ναι καὶ ὁ Στέινμετς, ἄγων τὸ 73. ἔτος. Ἐκκαίδεκαέτης ὢν ἐτάχθη ἐν τῷ Πρωσσικῷ στρατῷ, ἐπολέμησε τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πολέμους καὶ ἔλαβε τὸ παράσημον τοῦ Σιδηροῦ Σταυροῦ. Τῷ 1848 διέπρεψεν ἐν Σλέσβιγ βραδύτερον ἀνηγο-ρεῦθη διευθυντὴς τοῦ πολεμικοῦ σχολείου τῶν εὐγενῶν καὶ ἀρχηγὸς τοῦ πέμπτου σώματος. Τῷ 1866 ἤρξατο αἰσίως τῆς ἐπταήμερου στρατείας ἐν Ναχῶδ, Σκάλιτς καὶ Σουϊνσέδελ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν «γεροντολέων Στέινιτς». Ὁ γενναῖος πρεσβύτης, εἰς ὃν ἐπιφυλάσσεται ἴσως ὁ τίτλος στρατάρχου, ἔχει δραστηριότητα μεγίστην, καταπληκτικὴν ἀροβίαν, ψυχρότητα καὶ ὀρμητικότητά θαυμαστὴν ἐν τῇ ἀκμῇ μάλιστα τῆς μάχης.

»Ο στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ καὶ ἀρχηγὸς τοῦ ὀγδόου βρην-ικοῦ σώματος Βιτεμφέλδ ᾠδήγει τῷ 1866 τὰς παρὰ τὸν Ἄλ-διν δυνάμεις. Ἄγει τὸ 74. ἔτος συνεπολέμησε τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πολέμους καὶ διέπρεψε τῷ 1864 ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Ἄλσεν. Ἐκ τῶν ἄλλων Πρώσων στρατηγῶν ἄξιοι μνηίας κατ' ἐξοχὴν εἶναι ὁ Γέβεν καὶ ὁ Φαλκενστάιν, ἀμφοτέροι ἀρι-στεύσαντες ἐπὶ τοῦ 1866 καὶ ἤδη ἐξάρχοντες ἰσχυρῶν δυνά-μεων, ὁ μὲν Γέβεν παρὰ τὰς Πρωσσικὰς ἐπαρχίας τοῦ Ῥή-νου, ὁ δὲ Φαλκενστάιν ἐν τῇ βορείῳ Γερμανίᾳ, τῇ ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν στόλων ἐπαπειλουμένῃ.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέον ἔστησε τὸ στραταρχεῖον αὐτοῦ εἰς Μίετς, ὅπου καὶ ἀφίκετο μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὴν 16/28 Ἰουλίου, καὶ ἐξέδοτο ἐκεῖθεν προκήρυξιν εἰς τὸν στρατὸν, καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἄλλοις περιέχουσαν:

« Ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχηγίαν, ὅπως ὑπερασπίσω τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος· θὰ πολεμήσητε πρὸς ἓνα τῶν ἀρίστων στρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι στρατοὶ οὐχὶ ἐκείνου ὑποδεέστεροι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντιστῶσι εἰς τὴν καρτεροψυχίαν ὑμῶν. Ὁ πόλεμος θὰ εἶναι μακρὸς καὶ κούρηνος, ἀλλ' αἱ καρτερικαὶ προσπάθειαι τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Κριμαίας, τῆς Κίνας, τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Μεξικοῦ θὰ καταβάλωσι πᾶν κώλυμα. Οἰανδήποτε καὶ ἂν τραπῶμεν ὁδὸν, ἐκτὸς τῶν ἡμετέρων συνόρων θὰ ἀπαντήσωμεν τὰ ἐνδοξα ἴχνη τῶν πατέρων μας. Ἐκ τῆς νίκης ἡμῶν κρέμαται ἡ τύχη τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.»

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἔστησε τὸ στραταρχεῖον αὐτοῦ εἰς Φραγκφόρτην ἐπὶ τοῦ Μείνου ποταμοῦ.

Ἐπαρεῖς τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Ὁ Γαλλικὸς στρατὸς διετέθη οὕτω· τὸ μὲν 2ον σῶμα ὑπὸ τὸν Frossard ἀπέναντι τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας, παρὰ τὸν ποταμὸν Saare, τὸ δὲ 1ον ὑπὸ τὸν Mac-Mahon ἀπέναντι τοῦ Ῥήνου εἰς Strashbourg καὶ τὰ πέριξ, φυλάττον ταυτοχρόνως τὸν ποταμὸν Lauter (Λάουτερ), τὸν χωρίζοντα τὴν Ῥηνικὴν Βαυαρίαν ἀπὸ τὰς παραρρήνιους Γαλλικὰς ἐπαρχίας. Τὰ λοιπὰ σῶματα κατέλαβον θέσεις ὅπισθεν κλιμακῆδόν μέχρι Thionville καὶ Metz, ἡ δ' ἐφεδρεία ἔμενον εἰς Chalons. Αἱ ἐτοιμασίαι ὅμως τῶν Γάλλων ἐγένοντο κάπως ἀργά, τῶν Πρώσων λαβόντων καιρὸν νὰ συγκεντρώσωσι κολοσσιαίας δυνάμεις παρὰ τὸν Ῥήνον, τὸ Παλατινάτον καὶ τὴν Ῥηνικὴν

Πρωσίαν, βάσιν ἐχόντων αὐτὸν τὸν Ῥήνον ἀπὸ Coblenz, Mayence, Manheime, καὶ νοτιώτερον μέχρι κάτωθι τοῦ Στρασβούργου.

Ἐὰν δώσωμεν πίστιν εἰς τὰς τηλεγραφικὰς εἰδήσεις, ἡ πρώτη σφαῖρα ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐβρίβη τὴν 15/27 Ἰουλίου. Τὴν πρώτην ταύτην γαλλικὸν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ στρατοῦ, τοῦ παρατεταγμένου ὅπισθεν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Saare (1), καθ' ἃ μέρη χωρίζει ἀπὸ τὴν Γαλλίαν τὴν παραρρήνιον Πρωστικὴν ἐπαρχίαν, συνιστάμενον ἐκ 3 λόχων καὶ 80 ἰππέων, προήλασεν ἐκ τῆς Γαλλικῆς κώμης Forbach (πόλεως Γαλ. 4 λ. Β. Α. τῆς Saareguemine) εἰς τὸ πρωστικὸν χωρίον Belkliggen, ὅπου προσέβαλε Πρωστικὴν

(1) Ὁ ποταμὸς Saare ἢ Saar ἄρχεται ἀπὸ τῶν Vosges ὀρέων (προερχομένων ἀπὸ τῶν ὀρέων Jura) καὶ ῥέει ἀπὸ νότον πρὸς βορρᾶν· διέρχεται δὲ παρὰ τὴν γαλλικὴν πόλιν Saarebourg, καὶ ἐξέρχεται τῆς Γαλλίας ἄνωθι τοῦ Saareguemine, ἀφοῦ δεχθῆ τὸν Blies. Ὁ ποταμὸς οὗτος δέχεται τὸν Erlach, ὅστις διέρχεται ἀπὸ τὴν Deux-Ponts, πρωτεύουσαν τῆς Ῥηνικῆς Βαυαρίας, οὗτος δὲ τὸν Schwolb, διερχόμενον παρὰ τὸ Biche, μικρὸν γαλλικὸν ὄχυρον φρούριον, καλύπτον τὴν εἴσοδον τῶν Vosges καὶ ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ ἰσχυρωτάτης ἀκροπόλεως. Ὁ Saar ἄνωθι τῆς Saareguemine (πόλεως Γαλ. ἐπὶ τοῦ Saare, 3 λ. ἀπὸ τοῦ Saarebruck καὶ 20 λ. ἀπὸ Metz) ῥέει παραλλήλως τῶν συνόρων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας, διέρχεται δὲ παρὰ τὴν Saarebruck (πόλιν Πρωσ. ἐπὶ τοῦ Saare, 4 λ. Δ. τῆς Phalsbourg καὶ 20 Ν. Α. τῆς Metz), ποτίζει τὴν Saareluis καὶ χύνεται εἰς τὸν Moselle παρὰ τὴν Trèges. Ἡ Saareluis ἐκτίσθη ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ 1Δ', εἶναι δὲ φρούριον ὀχυρώτατον, ἔργον τοῦ Vanban, ὅπερ ἀφαιρέθην τοῖς Γάλλοις ἐδόθη τοῖς Πρώσοις κατὰ τὸ 1815· ὅθεν καὶ μένει ἀνοικτὸν ὅλον τὸ γαλλικὸν ἔδαφος ἀπὸ τῶν Vosges καὶ τοῦ Moselle. Τὸ καλλίτερον μέρος τοῦ βου τοῦ ποταμοῦ Saare καὶ τὸ ἐπιβόλλον αὐτῷ φρούριον Saareluis εἰσὶν εἰς χεῖρας τῶν Πρώσων, διὸ μένουσιν ἄνευ τοπικῆς προφυλάξεως ἅπαντα τὰ γαλλικὰ σύνορα ἀπὸ Strashbourg καὶ Metz.

συνοδία, ἀλλ' ἀποκρουσθὲν ἀπεσύρθη ἀφήσαν νεκρούς 1 ἀξιωματικὸν καὶ 8 στρατιώτας.

Τὴν δ' ἐπαύριον (16/28) ἔλαβε χώραν κατὰ τὰ αὐτὰ σχεδὸν μέρη ἑτέρα συμπλοκὴ παρὰ τὴν γέφυραν Reinheim εἰς τὰ περίχωρα τῆς Saargemunde, μεταξὺ λογχοφόρων καὶ μηχανικῶν Πρώσων καὶ Βαυαρῶν καὶ τοῦ Γαλλικοῦ πεζικοῦ, καθ' ἣν ὑπεχώρησαν οἱ Γάλλοι, ἀφέντες ἓνα νεκρόν. Οἱ ἀντίπαλοι ἔσχον δύο τραυματισθέντας.

Ἄν ἐνεγράψαμεν τὰς συμπλοκάς ταύτας ἐνταῦθα, δὲν ἐνοοῦμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀναγράψωμεν ἀπάσας τὰς τυχαίας συμπλοκάς, αἵτινες οὐδὲ κἂν μνημονεύονται· τὸ ἐπράξωμεν μόνον ὅπως ἀποδώσωμεν τὸν φόρον ἡμῶν εἰς τοὺς πρώτους πεσόντας ἐν τῷ γιγαντιαίῳ τούτῳ πολέμῳ.

Ὁ πραγματικὸς ὅμως ἀγὼν ἤρξατο τὴν 21. Ἰουλίου (2. Αὐγούστου) διὰ τῆς μάχης παρὰ τὴν Saarbruck (πόλιν ἀνοικτὴν Πρωσικὴν παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Saare). Κατὰ τὴν μάχην ταύτην τὸ ὑπὸ τὸν Frossard δεῦτερον Γαλλικὸν σῶμα ἐξεδίωξε τοὺς κατέχοντας αὐτὴν Πρώσους καὶ ἐκურίευσεν αὐτὴν, ἀρχομένης οὕτω τῆς ἐπὶ τῆς Ῥηνικῆς Πρωσίας ἐπιθετικῆς ἐπιχειρήσεως τῶν Γάλλων. Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ αὐτοκρατορικὸς πρίγκιψ ἐπῆλθον εἰς τὴν μάχην ταύτην. Ἰδοὺ ἡ περὶ αὐτῆς ἐπίσημος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔκθεσις τοῦ ἀντιστρατήγου Frossard·

« Πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

Μεγαλειότατε!

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ δώσω λόγον τῇ Υ. Μ. τῶν σήμερον τελεσθεισῶν κινήσεων ὑπὸ τοῦ 2ου στρατιωτικοῦ σώματος, συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς Αὐτῆς πρὸς κατάληψιν τῶν θέσεων, αἵτινες ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὄχθης τοῦ Saar ἐπιβλήθησαν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Saarbruck.

Ἡ μεραρχία Bataille, τοῦ δεξιοῦ αὐτῆς στηριζομένου ὑπὸ τῆς μεραρχίας Laveaucoupeil καὶ μιᾶς κανονοστοιχίας τοῦ 12ου τῆς ἐφεδρείας, τοῦ ἀριστεροῦ δ' αὐτῆς ὑπὸ τῆς πρώτης ταξιαρχίας τῆς μεραρχίας Vergé καὶ τῆς δευτέρας κανονοστοιχίας τοῦ 12ου, ἐσχημάτιζε τὴν 1ην γραμμὴν.

Ὁ στρατηγὸς Bastoul, ἐσρατοπεδευμένος εἰς Speichereren καὶ ἐπιφορτισμένος νὰ διευθύνῃ τὸ κίνημα τοῦ δεξιοῦ, ἔλαβε διαταγὴν νὰ πέμψῃ δύο τάγματα, ὅπως καταλάβῃ τὸ χωρίον Saint-Annual καὶ κατόπιν τὰ ἐπιβλέποντα αὐτὸ ὑψώματα, ἐνῶ τὸ λοιπὸν τῆς ταξιαρχίας αὐτοῦ καταβαίειν εἰς τὴν φάραγγα, τὴν κειμένην πρὸ τοῦ Speichereren, ὡφείλε νὰ προβάλλῃ κατὰ μέτωπον τὰς θέσεις, αἵτινες εὐρίσκοντο πρὸς δεξιὰ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Forbach πρὸς Saarebruck.

Ἡ ἄλλη ταξιαρχία τῆς μεραρχίας Bataille εἶχε σκοπὸν (objectif) τὴν θέσιν τὴν λεγομένην τοῦ πεδίου τῆς μάχης, προεσκοπεῖτο δὲ ὑπὸ 3 ἰλῶν τοῦ 5ου τῶν κυνηγῶν τοῦ ἱππικοῦ (ἢ εὐζώνων).

Τέλος ὁ συνταγματάρχης de Ferron τοῦ 4ου τῶν κυνηγῶν, μὲ μιάν ἰλην τοῦ συντάγματός του καὶ δύο τάγματα τῆς 1ης ταξιαρχίας τῆς μεραρχίας Vergé, ὡφείλε νὰ προβάλλῃ κατόπτεισιν μέχρι Gersweiler, ὅπως συνδέσῃ τὰ κινήματα τοῦ 2ου σώματος μετὰ τοῦ στρατάρχου Bazaine.

Τὰ στρατεύματα ἐξῆλθον τῶν καταυλισμῶν αὐτῶν μετὰ 9—10 ὥρας. Ὁ συνταγματάρχης Thibauhin, ἐπιφορτισμένος μὲ 2 τάγματα τοῦ συντάγματός του τὴν ἐπίθεσιν πρὸς τὸ Saint-Annual, εὔρε τὸ χωρίον τοῦτο ἰσχυρῶς κατεχόμενον καὶ ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ δυνατῶν κανονοστοιχιῶν, θεμένων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Saar.

Πρὸς ἀντιπολέμησιν τοῦ πυροβολικοῦ τούτου ὁ στρατηγὸς Micheler, οὗτινος ἡ ταξιαρχία ἦλθε νὰ στηρίξῃ τὸ κίνημα

τοῦ στρατηγοῦ Bastoul, ἐπροχώρησε μὲ μίαν κανονοστοιχίαν τοῦ 15ου συντάγματος, ἥτις καὶ ἐπιτυχῶς ἐπάλαυσε κατὰ τοῦ Πρωσσικοῦ πυροβολικοῦ.

» Ὑποστηριζόμενος ὑπὸ ἑνὸς τάγματος, τοῦ 40οῦ τῆς γραμμῆς, καὶ ὑπὸ λόχου τοῦ μηχανικοῦ τῆς 3ης μεραρχίας, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ κινήματος περιστροφῆς τοῦ συνταγματάρχου Mangin, ὅστις μὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ 67ου καὶ μὲ τὸ 66ον κατήρχετο πρὸς τὰ ἀριστερά, ὁ ἀντισυνταγματάρχης Thibaudin ἠδυνήθη νὰ κυριεύσῃ τὸ χωρίον τοῦ Saint-Arnual καὶ τὸ καταλάβῃ διὰ τοῦ τάγματος τοῦ 40οῦ καὶ τοῦ λόχου τοῦ μηχανικοῦ. Κατόπιν τὰ τάγματα τοῦ 67ου ἐπλησίασαν μετὰ μεγάλης ὀρμῆς τὰς κλιτύας τῶν λόφων τοῦ Saint-Arnual καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν (couronnement), ἀπέναντι τοῦ Saarbruck.

» Τὸ 66ον μὲ ὄχι ὀλιγωτέραν ἀποφασιστικότητα ἐκυρίευσε τὰ ὑψώματα μέχρι τοῦ πεδίου τῶν ἀσκήσεων, διαδοχικῶς ἐκδιώκων τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τῶν διαφορῶν θέσεών του.

» Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ στρατηγὸς Bataille ἔφερε δρομαίως τὴν πρώτην αὐτοῦ ταξιαρχίαν ἐπὶ τῶν κλιτύων ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Saarbruck, συνδέων τὴν κίνησιν τῆς 2ας αὐτοῦ ταξιαρχίας δι' ἑνὸς τάγματος, τοῦ 23ου.

» Βαδίζων κατὰ τάγματα ἀνεπτυγμένα, καλυπτόμενα ὑπὸ πικμπόλλων ἀκροβολιστῶν, τὰ τάγματα τοῦ 23ου καὶ τοῦ 8ου τῆς γραμμῆς ἀποφασιστικῶς ἐκυρίευσαν τὰς διαφορὰς φάραγας, αἵτινες κόπτουσι τὸν τόσον δύσκολον καὶ σύνδεον τοῦτον τόπον. Ἐν τάγμα τοῦ 8ου τῆς γραμμῆς, εἰσδύον διὰ μέσου τῶν δένδρων, ἠκολούθησε τὴν σιδηρόστρωτον μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ χωρίου Trotrany, ὅπου συνηνώθη μὲ τὰ λοιπὰ τάγματα τοῦ συντάγματος, καὶ ἐφώρμησαν ὁμοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ἀσκήσεων ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ.

» Φθάσας ἐπὶ τὰ ὑψώματα ὁ στρατηγὸς Bataille ἔθετο μίαν τῶν κανονοστοιχιῶν του ἔμπροσθεν τῶν γραμμῶν τοῦ 66ου καὶ μίαν ἄλλην ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ἀσκήσεων, ὅπως κτυπήσῃ τὸν σταθμὸν καὶ σβύσῃ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθρικοῦ πυροβολικοῦ, ὅπερ ἔλαβε θέσιν ἀριστερὰ τοῦ Saarbruck. Τοῦτο δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθῆξῃ εἰς τὸ πῦρ τοῦ ἡμετέρου καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρυνθῇ πλέον ὀπίσω.

» Ἡ κανονοστοιχία τῶν 12 τῆς ἐφεδρείας ἤλθε, τῇ ἐμῇ διαταγῇ, νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ πῦρ τῆς κανονοστοιχίας τῆς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ἀσκήσεων, καὶ τελευταῖον ἡ κανονοστοιχία τῶν μυδροβόλων (mitrailleuses) (1) τῆς 2ας μεραρχίας ἔφερε μεγάλην ἀταξίαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν φαλάγγων τοῦ ἐχθρικοῦ πεζικοῦ, ἀποχωροῦντος ἀπὸ τῆς πόλεως.

» Κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον τοῦ πυροβολικοῦ τὰ στρατεύματα ἠδυνήθησαν νὰ ζητωκραυγήσωσι τὴν Α. Μ. τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν αὐτοκρατορικὸν πρίγκιπα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, ὅθεν ἐξέβαλον τὸν ἐχθρὸν.

» Αἱ κινήσεις τοῦ πεζικοῦ ἔλαβον τελείαν συνδρομὴν ἐκ μέρους τοῦ 5ου συντάγματος τῶν κυνηγῶν ὑπὸ τὰς διατάγας τοῦ συνταγματάρχου Séréville. Αἱ ἱλαί, βοηθούμεναι ὑπὸ ἀκροβολιστῶν τοῦ πεζικοῦ, ἰγνηλάτου ὄλας τὰς τοῦ ἐδάφους πτωχὰς καὶ ἐπέβαινον ταχέως ἐπὶ τῶν κορυφῶν, ὅθεν ἠδύναντο νὰ ἐπιδείξωσι (signaler) τὸν ἐχθρὸν.

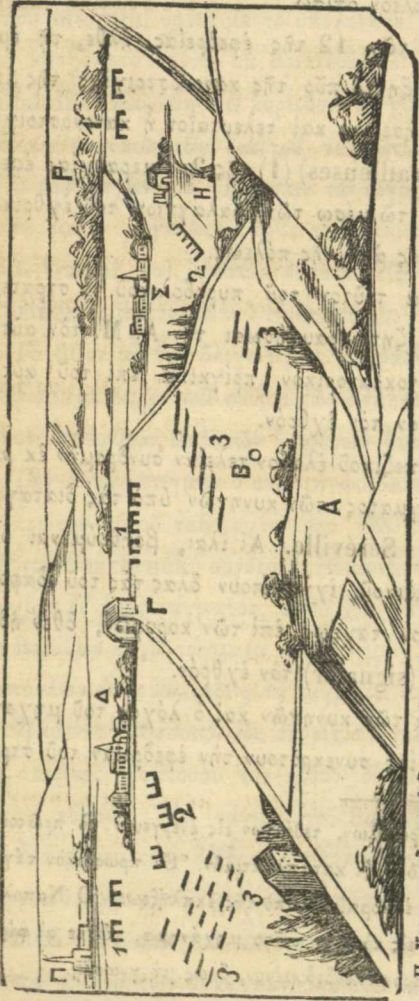
» Τὸ 12ον τάγμα τῶν κυνηγῶν καὶ ὁ λόχος τοῦ μηχανικοῦ τῆς 2ας μεραρχίας συνεχρότου τὴν ἐφεδρείαν τοῦ στρα-

(1) Τὸ πῦρ τῶν μυδροβόλων, τεθέντων εἰς ἐνέργειαν τὸ πρῶτον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὑπῆρξε καταπληκτικόν. Ἐν πρωσσικὸν τάγμα, καθ' οὗ ἐξεκινώθησαν, ἐσκοπίσθη ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως. Ὁ Ναπολιὼν εἶχε τόσην ζηλοτυπίαν εἰς τὸ νέον τοῦτο μὴχάνημα, ὥστε αἱ φέρουσαι αὐτὸ ἄμαζαι τὸ ἔφερον ἐπενδεδυμένον, ὅπως μὴ γνωσθῇ.

τηγού *Bataille*· ήνώθησαν δὲ μετὰ τὰ στρατεύματα τῆς 1ης ταξιαρχίας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ἀσκήσεων.

»Ἡ 1η ταξιαρχία τοῦ στρατηγού *Vergé*, σχηματίζουσα δευτέραν γραμμὴν, ἔμεινε διαρκῶς 400—500 μέτρα ὀπίσθεν τῆς 1ης γραμμῆς, ἐπιωφελομένη νὰ καλυφθῇ διὰ τῶν ἐδαφι-
φικῶν ἀνωμαλιῶν.

Ἄγων ἐν Saarbrück κατά τὴν 2. Ἀυγούστου 1870.

II. Κέρασοποιόν τοῦ <i>La-dnigswall</i> 1. Κανόνιστ, Πρωσικὴ 2. » Γαλλικὴ 3. Στρατεύματα Γαλλικὰ	IV. Χορίον <i>Arneval</i> 3. Στρατεύματα Γαλλικὰ B. θέσις ἐνθα ἤρξατο ὁ ἄγων Γαλλικὸν καὶ ἐφονεύθη ὁ πρῶτος Ἡ. Ἐλες τοῦ <i>Tarbac</i> ἐμφύλου ἡττάτος στρατιώτης.	P. θέσις τοῦ <i>Arneval</i> 1. Κανόνιστ, Πρωσικόν 2. » Γαλλικόν 3. Ἐλες τοῦ <i>Tarbac</i> ἐμφύλου ἡττάτος στρατιώτης.

»Αἱ ἀναφοραὶ, αἱ ἄχρις ὥρας διαβιβασθεῖται πρὸς με, μοὶ δεικνύουσι τὰς ἐπομένους ζημίας.....

»Τὰ στρατεύματα μένουσιν ἐπὶ τοῦ ἀλωθέντος ἐδάφους.

»Ὁ ἀριθμὸς τῶν ζημιῶν ἡμῶν, ὡς τὴν στιγμὴν ταύτην μαθηθῶν, ἀνέρχεται εἰς 6 φονευμένους καὶ 67 πληγωμένους».

»Δέχθητε, Μεγαλειότατε, τὴν ἐκφρασιν τοῦ βαθέος μου σεβασμοῦ.

»Ὁ ἀντιστράτηγος, διοικητὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος καὶ ἀρχηγὸς τοῦ 2ου σώματος,

»*Frossard*.»

Καὶ ἐνταῦθα μὲν οἱ Γάλλοι ἐνίκησαν, ἡ τύχη ὅμως τῶν ὅπλων τοὺς ἐστρέψε τὰ νῶτα εἰς τὸν στρατὸν τὸν προωρισμένον νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὸ Παλαινάτον καὶ τὸ Βάδεν.

Τὸ Παλαινάτον διαχωρίζεται ἀπὸ τῆς Παραρρήνιου Γαλλίας διὰ τοῦ ποταμοῦ *Lauter*, παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ Γαλλικὴ μικρὰ πόλις *Weissembourg* (1).

(2) Ὁ *Lauter* κατέρχεται τῶν ὄρεων *Vosges*, ἀφίκει εἰς τὰ δεξιὰ τὴν *Pirmasens*, ἐνθα ἔλαβε χώραν μάχην τῷ 1793, νικηθέντων τῶν Γάλλων ὑπὸ τῶν Πρωσίων, ρεῖ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, εἰσέρχεται εἰς τὴν Γαλλίαν, ποτίζει τὴν *Weissembourg*, ὑπερασπιζομένη ὑπὸ ἀπλοῦ τείχους καὶ περιφρουρημένη διὰ τὰς ὄχρωτικὰς γραμμάς, αἵτινες ἐκτείνονται παρὰ τὸν *Lauter* μέχρι τῆς εἰς τὸν Ῥήνον ἐμβολῆς αὐτοῦ. Αἱ γραμμαὶ αὗται, κυριευθεῖσαι τῷ 1793 ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ἐκυριεύθησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ *Hoche* μετὰ τὴν μάχην τῆς *Geisberg*. Ὁ *Lauter* ἀπολῆγει κάτωθεν τῆς *Lautembourg*, ἀνηκούσης εἰς τὴν Ῥηνικὴν Βυβαρίαν.

Ὁ *Lauter*, ὁ *Moder* ἢ *Motter*, κατερχόμενος καὶ οὗτος ἀπὸ τῶν *Vosges*, καὶ ὁ *Ill* ἀπὸ τοῦ *Jura*, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ λεκάνη αὐτῶν ἀποτελεῖ τὴν ἀρχαίαν Ἀλσακίαν (*Alsace*)· εἶναι δὲ τόπος

Ἐνταῦθα συνεκροτήθη ἑτέρα μάχη, καθ' ἣν ἐνίκηθησαν οἱ Γάλλοι. Ἴδου τί περὶ αὐτῆς ἀναγινώσκωμεν·

α' Ὁ ἐκ τῆς ἀλώσεως τῶν ὑψωμάτων τῆς πόλεως Σάαρ-βρουκ ἐνθουσιασμός τῶν Γάλλων ὀλίγον χρόνον διήρκεσε. Μετὰ παρέλευσιν 48 ὥρῶν, τῇ πρώτῃ δηλαδὴ τῆς 23/4 αὐγούστου, ὁ ὑπὸ τὸν πρίγκιπα διάδοχον τῆς Πρωσσίας στρατός εἰσέβαλεν ἐκ τῆς Ῥηνικῆς Βαυαρίας εἰς τὴν γαλλικὴν ἐπαρχίαν Ἀλσατίαν, ἣτις μετὰ τῆς Λοραίνης ἀποτελεῖ, ὡς γνωστὸν, τὰς δύο γερμανικὰς ἐπαρχίας τῆς γαλλικῆς αὐτοκρατορίας. Νοτιοδυτικῶς τῆς Ῥηνικῆς Βαυαρίας κεῖται ἡ διὰ τοῦ ποταμοῦ Λάουτερ ἀποτελουμένη ὀχρὰ γραμμὴ, ἣτις ἀπὸ τῆς μικρᾶς πόλεως Βαϊτεμβούργ ἀρχομένη διήκει εἰς Λαουτεμβούργον. Οἱ Γάλλοι στρατηγοί, οὐδεμίαν, ὡς φαίνεται, ὑποπεύσαντες ἐντεῦθεν σπουδαίαν ἐπίθεσιν, ἀφῆκαν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ τὰς παρὰ τὸν Λάουτερ ἰσχυρὰς θέσεις. Καὶ ὁμοίως τὸ Βαϊτεμβούργον κεῖται οὐχὶ μακρὰν τοῦ Στρατσβούργου, ὅπου τὸ ὑπὸ τὸν στρατάρχη Μακμαὼν πρῶτον στρατιωτικὸν σῶμα (60,000) ἀπετέλει τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ ὅλου γαλλικοῦ στρατοῦ. Μόλις ἐπ' ἐσχάτων ἐνόησαν οἱ Γάλλοι ὅτι ἡ διὰ τοῦ Βαϊτεμβούργου ἐπίδρομὴ τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ αὐτοῖς λίαν ἐπικίνδυνος, διὰ τὸ κόπτουσα τὴν μετὰ τοῦ κέντρου ἄμεσον συγκοινωνίαν τῆς δεξιᾶς πτέρυγος. Ἐστάλη λοιπὸν κατεσπευσμένως εἰς Βαϊτεμβούργον ἡ πρώτη μεραρχία τοῦ σώματος Μακμαὼν, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Δουαί καὶ τοὺς ὑποστρατήγους Μονμαρί καὶ Πελλέ. Ἡ μεραρχία αὕτη (12,000) συνέκειτο ἐκ στρατευμάτων νεωστὶ ἀφικομένων ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, ἐν οἷς τὸ πρῶτον σύνταγμα τῶν Ζουάβων καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἐγγχωρίων ἀκροβολι-

στρατιωτικώτατος καὶ καθίσταται στρατιωτικὸν ἰσχυρότατον σύνορον εἰς τὴν Γαλίαν.

στῶν (Τουρκοί). Ὁ ὀλιγάριθμος οὗτος στρατός, λόγῳ ἴσως ὑπερβολικῆς πεποιθήσεως πρὸς τὸ ἀκαταμάχητον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δὲν ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ τὰ ἀπαιτούμενα προφυλακτικὰ μέτρα. Γερμανικὸς στρατός, ἀφανῶς πως προελάσας, ἐπετίθη κατ' αὐτοῦ ἀπροσδοκῆτως. Οἱ Βαυαροί, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατηγοῦ Βόθμερ, προκατήρξαντο τῆς ἐπιθέσεως, εἶτα δὲ οἱ Πρωσσοὶ ὑπὸ τοὺς στρατηγούς Ῥαιμβάβεν καὶ Σμίδ. Οἱ ἀφρικανοὶ στρατιῶται ἐπολέμησαν ὡς λέοντες· οἱ Ζουάβοι ἰδίως καὶ οἱ Τουρκοὶ ἐπέπεσον κατὰ τῶν Γερμανῶν διὰ τῶν μαχαιρῶν, ἀλλὰ περικυκλωθέντες, κατεκόπησαν οἱ πλεῖστοι ἢ παρεδόθησαν. Ὁ γενναῖος στρατηγὸς Δουαί ἐφρονεῦθη ἠγούμενος ἐνὸς τάγματος ἀκροβολιστῶν, ἢ, κατ' ἄλλους, ἐγένετο αὐτόχειρ, ἀπ' οὗτου εἶδε τὸν ἐχθρὸν θριαμβεύοντα. Ἐπίσης ἐπληρώθη καὶ ὁ ὑποστράτηγος Μονμαρί. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὀλίγαι χιλιάδες γάλλων στρατιωτῶν ἀντίστησαν ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς τὴν ἀκατάσχετον ἐπίθεσιν ἀλληλοδιαδόχων ταγματῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ Γερμανοὶ κατέλαβον ἐξ ἐφόδου τὰς ὀρεινὰς θέσεις τῆς γαλλικῆς μεραρχίας καὶ ἠνάγκασαν αὐτὴν νὰ διασκορπισθῇ ἐνθεν κακεῖθεν. Αἱ σκηναὶ καὶ αἱ ἀποσκευαὶ τῶν Γάλλων, ἐν πυροβόλον, 800 αἰχμάλωτοι, πολυάριθμα ὅπλα περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν. Ἐκ τῶν Γάλλων ἐφρονεῦθησαν ἢ ἐπληρώθησαν ὑπὲρ τοὺς τρισχιλίους ἄνδρας, ἐκ δὲ τῶν Γερμανῶν περὶ τοὺς δισχιλίους, μεταξύ δ' αὐτῶν πεντακόσιοι ἔμειναν νεκροί, οἱ δὲ λοιποὶ ὑπέστησαν βαρῆα ἢ ἐλαφρὰ τραύματα. Ὁ στρατηγὸς Κίρχβαχ, ἀρχηγὸς τοῦ πέμπτου πρωσσοικοῦ σώματος, ἐπληρώθη ἐλαφρῶς ἐν τῇ παλάμῃ. Ἡ πρώτη αὕτη πρωσσικὴ νίκη προεκάλεσε καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην βαθυτάτην αἴσθησιν. Παράτολμος, ἀλλ' ἐπιτυχῆς εἰσβολή, ἣτις, ὡς ἐκ τῆς ἀπρονοησίας ἢ τῆς ἀνικανότητος τῶν περὶ τὸν Ναπολέοντα, ἀπέληξε μετ' ὀλίγον εἰς

τὴν κατατροφὴν τῆς ἐκλεκτοτέρας μερίδος τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ! — Ὁ Douai ἦτο εἰς τῶν ἀρίστων στρατηγῶν τῆς Γαλλίας, καὶ εἶχε διαπρέψει ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἔν τῷ Μεξικῷ.»

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς 4. Αὐγούστου ὁ βασιλικὸς πρίγκιψ καὶ διάδοχος τοῦ Πρωσσικοῦ θρόνου, διατελῶν ἐν τῇ Παλατινάτῳ (Ῥηνικῇ Βαυαρία), ἐξέδοτο τὴν ἐπομένην διαταγὴν πρὸ τῆς μάχης·

«Στρατιῶται τοῦ τρίτου στρατοῦ! Ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀρχηγὸς τοῦ τρίτου στρατοῦ χαιρετίζω τοὺς Πρώσσους, Βαυαροὺς, Βυρτεμβεργαίους καὶ Βαδινούς στρατοὺς. Σεμνύνομαι καὶ χαίρω προελαύνων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἀπανταχόθεν τῆς γερμανικῆς πατρίδος ἠνωμένων υἱῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ὑπὲρ τῆς γερμανικῆς τιμῆς. Ἀντεξερχόμεθα εἰς μέγαν καὶ δεινὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ἔχοντες συνείδησιν τοῦ ἡμετέρου δικαίου καὶ πεποίθησιν εἰς τὴν ἀνδρείαν, τὴν καρτερίαν καὶ τὴν πειθαρχίαν σας, δὲν ἀμφιβάλλομεν περὶ τῆς νίκης. Ἄς ἐγκαρτερήσωμεν λοιπὸν ὡς πιστοὶ συναθληταί, ὅπως τῇ θείᾳ συνάρσει ἀναπετάσωμεν τὰς σημαίας ἡμῶν εἰς νέας νίκας ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τῆς εἰρήνης τῆς ἠνωμένης Γερμανίας».

Οἱ Πρώσσοι, μεταβαλόντες οὕτως ἀπὸ ἀμυντικῆς εἰς ἐπιθετικὴν τὴν θέσιν αὐτῶν, ἀπέδειξαν οὐχὶ σμικρὰν στρατηγικὴν ἱκανότητα. Ἡ κοιλάς, ἣν περιέριε οἱ Saare ἔξ ὁ Mosalle, εἰς ἣν ὁ πρῶτος χύνεται, χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Παλατινάτου (Ῥηνικῆς Βαυαρίας) διὰ τῶν ὀρέων Vosges, ἅτινα καταλήγουσι παρὰ τὸν Ῥήνον, σχεδὸν ἀντικρὺ τῆς Mayance. Νικησάντων τῶν Γάλλων εἰς Saalbruck καὶ σκοπούντων νὰ προεβῶσι διὰ τῆς Trèves εἰς τὸν Ῥήνον, ἀπέναντι τῆς Mayence, ἤθελον διὰ τῶν στενωπῶν τῶν Vosges συγκοινωνεῖν μετὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν, ἅτινα ἐτοιμάζοντο νὰ προελάσωσιν ἐντὸς

τοῦ Παλατινάτου, καὶ ἅπαντες ὁμοῦ οὗτοι ἤθελον παρασταθῆ ἀπέναντι τῶν Πρώσσων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Ῥήνου γραμμῆς, μεταξύ Coblenz, Mayence, Manheim. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας κατορθοῦτο ἡ παρεμπόδισις τῆς εἰς τὸ Παλατινάτον εἰσβολῆς τῶν Γάλλων, αἱ ἐπιτυχίαι αὐτῶν ἐπὶ τῆς κοιλάδος Saare-Mosella, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν, καθ' ἡμᾶς, ἤθελον θέσει εἰς κίνδυνον τὸν νικηφόρον Γαλλικὸν στρατόν, μεμονωμένως προχωροῦντα καὶ δυνάμενον ν' ἀποκοπῆ ἐκ τῶν ἐπισην, καὶ ἐπομένως, καὶ νικηταὶ οἱ Γάλλοι (ἐκτὸς ἂν ἐνίκων νίκην ἀποφασιστικὴν), ἤθελον ὑποχρεωθῆ νὰ σταθῶσιν ἢ καὶ νὰ ὑποχωρήσωσι.

Τῷ ὄντι μετὰ τὴν μάχην τοῦ Weissebourg οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τε τῆς Ῥηνικῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας ἀνάλαβον τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ 1ου καὶ τοῦ 2ου γαλλικοῦ σώματος· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐνίκησαν παρὰ τὸ χωρίον Worth, τὸ δὲ 2ον παρὰ τὸ Saarbruck. Ἰδοὺ τί περὶ τῆς πρώτης ἀναγινώσκωμεν·

«Τῇ πρωΐᾳ τῆς 24/5 Αὐγ. ὁ ὑπὸ τὸν πρίγκιπα διάδοχον στρατός, ἐγκαταλιπὼν τὴν γραμμὴν τοῦ Βαϊσεμβούργου, ἐστράφη πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος, μεταξύ Στρασβούργου ἔξ Νανσύ. Ὁ στρατάρχης Μακμαῶν εἶχε πρὸ τῆς ἐν Βαϊσεμβούργῳ μάχης τὸ στραταρχεῖόν του ἐν τῇ ὀχυρᾷ πόλει Στρασβούργῳ· μετὰ τὸ δυστύχημα ὁμοῦ τοῦ στρατηγοῦ Douai ἐξῆλθε παραχρῆμα κατὰ τοῦ εἰσβαλόντος ἐχθροῦ. Τὸ σῶμα τοῦ Μακμαῶν συνέκειτο κατ' ἀρχὰς ἐκ τεσσάρων μεραρχιῶν ὑπὸ τοὺς στρατηγούς Δυκρῶ, Δουαί, Ραοὺλ καὶ Λαρτίγκ· μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοῦ τῆς ὑπὸ τὸν Δουαί μοίρας—σημειωτέον δὲ ἐνκαῦθα, πρὸς ἀποφυγὴν παρανοσήσεως, ὅτι ὁ ἀποθανὼν στρατηγὸς Δουαί εἶναι ἀδελφὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ 7ου σώματος, ὅπερ δὲν κατηρτίσθη εἰσεῖτι — ἀπελήφθησαν εἰς τὸν Μακμαῶν τρεῖς

μόνον μεραρχίαι πεζικοῦ καὶ μία ἰππικοῦ, ἐπομένως ὄλος ὁ τὴν δεξιὰν πτέρυγα τῶν Γάλλων συναπαρτίζων στρατός δὲν ὑπερέβαινε τοὺς πεντηκονταχιλίους ἄνδρας, ἐν ᾧ οἱ Γερμανοὶ συνεποστοῦντο τοὺλάχιστον εἰς ἑκατοντακιχίλους, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς κατὰ πόδα παρακολουθούσης ἐφεδρείας. Ἀπορον πόθεν ὀρμηθεῖς ὁ τοσοῦτον ἐπὶ στρατηγικῇ ἐμπειρίᾳ διαπρέφας γάλλος στρατάρχης, ἀπεφάτισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπίθεσιν ὑπὲρ τὸ μέτρον παρακεκινδυνευμένην κατὰ τοῦ προελαύνοντος ἐχθροῦ. Ἡ ἐπίθεσις αὕτη ἐγένετο μετὰ μεσημβρίαν τῆς 25/6 αὐγούστου, παρὰ τὰ ἀλσατικά χωρία Βέρθ, Φροσβάιλερ καὶ Ραϊχσόφεν, ἀπέχοντα ἀλλήλων τέσσαρας λεύγας. Ἡ μάχη, ἀρξαμένη τῆ 3. μ. μ., ἔληξε τὴν ἐβδόμην. Εἶναι δὲ ἡ πρώτη ἐκ τοῦ συστάδην καὶ κρίσιμος μάχη, ἐπειδὴ ἑκατέρωθεν ἐπολέμησαν περὶ τὰς 15 μυριάδας ἀνδρῶν. Τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν εἶχον ἀναντιρρήτως οἱ Γερμανοὶ, ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶναι πῶς ὁ Μακμαὼν, καίπερ ἔχων ὀλιγωτέρας δυνάμεις, οὐ μόνον δὲν ἀπέφυγε τὴν μάχην, οὐ μόνον δὲν ἐφρόντισε νὰ παρενοχλήσῃ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν τῶν ἀντιπάλων δι' ἐπιτυχῶν λοξοδρομιῶν, ἀλλὰ ἀντεπεξῆλθεν εἰς προὔπαντησιν τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, ὡτανεὶ ἠγνῶσι τὰς κολοσσιαίας αὐτοῦ φαλάγγας. Ἐγγὺς τοῦ χωρίου Βέρθ ὑπέστησαν οἱ Γάλλοι φοβερὰν ἦτταν, ἀφέντες ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης 36 πυροβόλα, 6 μυδροβόλα (ἐκ τῶν πολυθρυλήτων ἐκείνων τοῦ Ναπολέοντος πολεμικῶν μηχανῶν!), 2 σημαίας, 6,000 αἰχμαλώτους, δύο ἀμαξοστοιχίας πλήρεις πολεμοφοδίων καὶ τροφῶν, ἀπάσας σχεδὸν τὰς σκηνάς των καὶ δεκαχιχιλίους ἄνδρας, φονευθέντας καὶ πληγωθέντας. Τὰ λείψανα τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ κετεδιώχθησαν μέχρις ἰκανῆς ἀποστάσεως ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ ἰππικοῦ, φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ τὴν ὀρμητικὴν ταύτην καταδρομὴν περιήλθον εἰς

χειρας τῶν νικητῶν τὰ πυροβόλα καὶ οἱ αἰχμαλώτοι. Κατὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην νίκην ἠρίστευεν ὁ καὶ ἐπὶ τοῦ 1866 ἀριστεύσας πρῶστος στατηγὸς Βόζε, περικυκλώσας διὰ στρατηγήματος τὴν ἐτέραν τῶν πτερύγων τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ πληγωθεὶς βιρώως καθ' ἣν στιγμὴν, προεξάρχων τοῦ 11ου σώματος, διέσπα τὰς ἐχθρικὰς φαλάγγας. Ὅτι οἱ Γάλλοι, μεθ' ὄλην τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῶν ἀσθένειαν, προκατήρξαντο τῆς προσβολῆς, εἶναι ἐναργῆς ἀπόδειξις τοῦ ἀφθίτου αὐτῶν ἠρωτισμοῦ· ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν μάχην συμπεριφορὰ τῶν Γάλλων στρατηγῶν ἀπεκάλυψεν ὅτι ἡ μεγαλοψυχία καὶ ὁ ἠρωτισμὸς οὐδὲν ὠφελοῦσιν, ἐὰν μὴ διέπωνται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Δύο γάλλοι στρατηγοὶ, ὁ Ραοὺλ, ἀρχηγὸς τῆς δευτέρας μεραρχίας, καὶ ὁ Κολσὼν, ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ πρώτου σώματος, ἔπεσον ἐνδόξως.

Περὶ ταύτης ἰδοὺ πῶς ἐκθέτει τὰ πράγματα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ὁ στρατάρχης Μὰκ Μαὼν

«Lavernie, 7. Αὐγούστου.

» Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ υποβάλω τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι, ὅτι τῆ 7ῃ Αὐγούστου τὸ 1ον σῶμα τοῦ στρατοῦ, ἀφοῦ ὑπεχρέωθη νὰ ἐκκενώσῃ τὴν πόλιν τῆς Wissembourg πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καλύψῃ τὴν σιδηρᾶν ὁδὸν τὴν ἀπὸ Strasbourg εἰς Bitche ἄγρουσαν καὶ τὰς ὁδοὺς τῶν κυριωτέρων συγκοινωνιῶν, αἵτινες συνενούσι τὰς ἀνατολικὰς πρὸς τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τῶν Vosges, κατεῖχε τὰς ἀκολουθούσας τοποθεσίας.

» Ἡ 1η μεραρχία ἦτο τοποθετημένη τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ ἐμπροσθεν τῆς Freischoffen, ἐπιστηριζόμενον ἐφ' ἐνὸς δάσους, ὅπερ καλύπτει τὸ χωρίον τοῦτο. Αὕτη ἀπέσπασε δύο λόχους εἰς Neanviller καὶ ἓνα εἰς Jaegersthal.

» Ἡ 3η μεραρχία κατεῖχε μετὰ τῆς πρώτης τῆς ταξιαρχίας ὀχύρωμά τι, ὅπερ ἀποσπάται ἀπὸ τῆς Freischwiller καὶ πε-

ρατούται· εἰς αἰχμὴν πρὸς τὸ Guesdorff· ἡ 2α ταξιαρχία ἐσῆριζε τὸ ἀριστερόν της εἰς τὴν Freischwiller, καὶ τὸ δεξιὸν της εἰς τὸ χωρίον της Elsashausen.

» Ἡ 4η μεραρχία ἐσχημάτιζε γραμμὴν ἠπλωμένην πρὸς τὸ δεξιὸν της 3ης μεραρχίας· ἡ 1η της ταξιαρχίας, ἀντιμετωπίζουσα εἰς Gunstadt, καὶ ἡ 2α της ἀντικρῦ τοῦ χωρίου Marsbroun, ὅπερ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ ἕνεκα ἐλλείψεως ἰκανῶν δυνάμεων. Ἡ μεραρχία Dumesnil τοῦ 7ου σώματος, ἥτις εἶχε συνενωθῆ μετ' ἐμοῦ τὴν 6ην τῆς πρωίας, ἦτο τοποθετημένη ὀπισθεν τῆς 4ης μεραρχίας.

» Ἐν ἐφεδρεία εὐρίσκοντο ἡ 2α μεραρχία, τοποθετημένη ὀπισθεν τῆς 2ας ταξιαρχίας τῆς 3ης μεραρχίας, καὶ ἡ 1η ταξιαρχία τῆς 4ης. Τέλος ἀπώτερον εὐρίσκειτο ἡ ταξιαρχία τοῦ ἐλαφροῦ ἵππικοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ de Leprieul, καὶ ἡ μεραρχία τῶν θωρακοφόρων τοῦ στρατηγοῦ de Bounemains· ἡ μοῖρα τοῦ ἵππικοῦ Michel, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Duchesne, ἦτο τοποθετημένη εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα τῆς 4ης μεραρχίας.

» Τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς πρωίας ὁ ἐχθρὸς ἐπαρουσιάσθη ἔμπροσθεν τῶν ὑψημάτων τῆς Guesdorff, καὶ ἤρξατο τὴν μάχην διὰ κανονβολισμοῦ, ἀκολουθηθέντος ταχέως ὑπὸ ζωνροῦ πυρὸς τῶν ἀκροβολιστῶν ἐναντίον τῆς 1ης καὶ 3ης μεραρχίας. Ἡ προσβολὴ αὕτη ὑπῆρξεν ἀρκετὰ ζωνρὰ, ὥστε ὑπεχρέωτε τὴν 1ην μεραρχίαν νὰ κάμῃ ἀλλαγὴν μετώπου πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς της πτέρυγος, ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ ὑπερβαλλῇ τὴν γενικὴν τοποθέτησιν.

» Ὀλίγον τι ἀργότερον ἠῤῥῆσε σπουδαίως τὸν ἀριθμὸν τῶν κανονοστοιχιῶν του, καὶ ἤνοιξε τὸ πῦρ ἐπὶ τοῦ κέντρου τῶν τοποθεσιῶν, ἃς κατεῖχον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Sauer-

bach. Ἡ δευτέρα αὕτη ἐπίδειξις ἦτο ψευδὴς προσβολὴ, ἥτις ζωνρὸς ἀπεκρούσθη.

» Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἐχθρὸς ἀνήγγειλε τὴν προσβολὴν του κατὰ τοῦ δεξιοῦ μας. Στίφη ἀκροβολιστῶν, ὑποστηριζόμενα ὑπὸ πολυαριθμῶν σωμάτων πεζικοῦ καὶ προστατευόμενα ὑπὸ 60 κανονίων, τοποθετημένων ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Gunstadt, ὤρμησαν ἐπὶ τῆς 4ης μεραρχίας καὶ ἐπὶ τῆς 2ας ταξιαρχίας, αἵτινες κατεῖχον τὸ χωρίον Elsashausen.

» Ἐναντίον τῶν ἰσχυρῶν ἐπιθετικῶν ἐπιστροφῶν, πολλάκις ἐπαναληφθεῖσων, ἐναντίον τῶν πυρῶν τοῦ πυροβολικοῦ, πολὺ καλῶς διευθυνομένων, καὶ πολλῶν λαμπρῶν προσβολῶν τῶν θωρακοφόρων, ἡ δεξιὰ μας ἐξετοπίσθη μετὰ πολλὰς ὥρας ἀντιστάσεως πεισματώδους. Ἦτο τετάρτη ὥρα.

» Διέταξα τὴν ὑποχώρησιν. Αὕτη ἐπροστατεύθη ὑπὸ τῆς 1ης καὶ 3ης μεραρχίας, αἵτινες ἐφέρθησαν καλῶς καὶ ἐπέτρεψαν εἰς τὰ ἄλλα στρατεύματα ν' ἀποχωρήσωσι, χωρὶς νὰ θορυβηθῶσι σπουδαίως. Ἡ ὀπισθοχώρησις ἐξετελέσθη ἐπὶ τῆς Saverne διὰ τῆς Niederbrou, ὅπου ἡ μεραρχία Gugot de Lespart τοῦ 5ου σώματος, ἥτις κατέφθατε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐτοποθετήθη, καὶ δὲν ἀπεμακρύνθη πρὸ τῆς βαθείας ρυκτός.

» Ἐσωκλείστως διευθύνω τῇ Ὑμετέρα Μεγαλειότητι τὰ ἐνόματα τῶν φονευθέντων, πληγωθέντων καὶ ἀπολεσθέντων αξιωματικῶν. Ὁ κατάλογος οὗτος εἶναι ἀτελής, καὶ θὰ σᾶς ἀποστείλω, ἅμα προμηθευθῶ, τέλειον.

» Δέχθητε κτλ.

» Ὁ στρατάρχης

Mac-Mahon.

» (ὑπογεγρ.)

Τῇ ἐπαύριον (7. Αὐγούστου) οἱ Πρῶσσοι ἐκυρίευσαν τὴν Haguenau, ὠχυρωμένην γαλλικὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ Μόττερ
ΕΛΛΗΝ. ΣΤΡΑΤ. 8. ΦΥΛ. Τ. Β'. 10.

ποταμοῦ, παρὰ τῷ ὁμωνύμῳ μεγάλῳ δάσει καὶ πρὸς ἄρκτον τοῦ Στρασβούργου 7 λεύγας, καὶ κειμένην μεταξὺ τούτου καὶ τῆς Weissebourg, τὴν Forbach, πολίχνην γαλ. ἐπὶ τῶν γαλλοπρωσσιτικῶν συνόρων, 4 λ. ΒΑ. τῆς Saargemine, ὅπου εἶχε στήσει τὸ στραταρχεῖον αὐτοῦ ὁ Frossard, καὶ τὴν Saargemünde, πολίχνην γαλλικὴν ἐν τῇ σφύρῃ τοῦ Blies καὶ Saare, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Metz 20 λ.

Οὕτως ὁ πρίγκιψ διάδοχος τῆς Πρωσσίας ἐματαίωσε πᾶσαν ἐπιχείρησιν κατὰ τοῦ Παλατινάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ Βάδεν.

Ἐνῶ δὲ ὁ πρίγκιψ διάδοχος ἐνίκα οὕτω τὸν Μάχ-Μαῶν, ὁ Πρωσσιτικὸς στρατὸς, ὁ ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσσίᾳ ἐξεδίωκε τὸν Φροσσάρ ἀπὸ τῶν περὶ τὸ Saarbrouck θέσεων (ὅς εἶχε κυριεύσει τὴν 2. Αὐγούστου) καὶ ἠνάγκαζεν αὐτὸν εἰς ὑποχώρησιν ἐντὸς τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους πρὸς τὸ Μέτς. Περὶ τῆς μάχης ταύτης, γενομένης ἐπίσης τὴν 7. Αὐγούστου, ἰδοὺ τὴν ἀναγινώσκωμεν.

« Αὐθήμερόν (τῇ πρωΐᾳ τῆς 24/5), σχεδὸν αὐθωρεὶ, συνήρθη αἱματηρὰ μάχη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σάαρ, ἐν τῇ ἀριστερεᾷ πτέρυγι τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ. Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα τὸ στρατηγικὸν σχέδιον τοῦ μεγαλοφυοῦς Μόλτκε ἀφορᾷ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν δύο πτερύγων τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, εἴτα δὲ εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ κατὰ τοῦ κέντρου ἐπίθεσιν. Τὴν δευτέραν Αὐγούστου τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Φροσσάρ σῶμα ἐκυριεύσεν ἀντὶ ἀσημάντων θυσιῶν τὰ ὑψώματα τοῦ Σάαρβρουκ, ἔκ τῶν ἀξιολόγων ἐκείνων τοποθεσιῶν οἱ Γάλλοι ἠδύνατο ἐγκαίρως προχωροῦντες νὰ διακόψωσι τὴν συγκοινωνίαν τῆς βορείου καὶ τῆς μέσης στρατιᾶς καὶ παρεμποδίσωσιν ἐπὶ τέλους τὴν ἔνωσιν αὐτῶν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ γερμανικοῦ ἐδάφους. Ἄλλ' ἐν ᾧ ὁ πρίγκιψ διάδοχος, διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς γραμμῆς τοῦ Βαϊτεμβούργου καὶ τῆς θριαμβευτικῆς αὐτοῦ προ-

λάσεως, κατέστρεψε τὴν δεξιὰν πτέρυγα καὶ ἠπέλκει τὴν μετὰ τῶν νοτιοανατολικῶν ἐπαρχιῶν συγκοινωνίαν τῶν Παρισίων, οἱ ἐν Σάαρβρουκ Γάλλοι μετὰ κρατερὸν ἀγῶνα, ἀπὸ μεσημβρίας μέχρι τῆς ἐβδόμης ἑσπερινῆς ὥρας διαρκέσαντα, ἠναγκάζοντο νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὰ Γαλλικὰ σύνορα. Ἡ μάχη ὑπῆρξεν αἱματηρὰ· τρεῖς γερμανικαὶ μεραρχίαι, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν στρατηγῶν Στυπνάγελ, Βαρνεκῶφ καὶ Κάμεκε, ἐπετέθησαν ἀλληλοδιαδόχως ἐξ ἐφόδου κατὰ τῶν γαλλικῶν θέσεων· τῶν Γάλλων ἦρχεν ὁ Φροσσάρ, τῶν δὲ Πρωσσῶν ὁ στρατηγὸς Γέβεν, ἀρχηγὸς τοῦ ὀγδόου σώματος. Οἱ Γάλλοι ἀντέστησαν γενναίως ἐπὶ πολλὰς ὥρας· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ στρατηγὸς Κάμεκε, ἀπειλήσας τὴν γραμμὴν τῆς ἀποχώρησεως τῶν γαλλικῶν μεραρχιῶν, ἠνάγκασεν αὐτὰς νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἐκατέρωθεν ἔπεσον οὐκ ὀλίγοι· οἱ Γερμανοὶ λέγουσιν ὅτι ἀπώλεσαν περὶ τοὺς δισχιλίους ἀνδρας, ἐν οἷς ἓνα στρατηγὸν καὶ πολλοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς· ἠχμαλώτευσαν ὅμως δισχιλίους Γάλλους, πρὸς δὲ τούτοις τὰς σκητὰς καὶ τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ὑπὸ τὸν Φροσσάρ σώματος. Κατεδίωξαν δὲ τὸν ἐχθρὸν ἐντὸς τῶν γαλλικῶν συνόρων, ὅπου κατέλαβον τὰς κώμας Φόρβαχ καὶ Σαινταβῶλ, ἀφ' ὧν ἄρχονται αἱ εἰς τὸ κεντρικὸν στραταρχεῖον (Μέτς) ἄγουται ὁδοί.»

Ἀπὸ τῆς 4. Αὐγούστου λοιπὸν μέχρι τῆς 7. τρεῖς νίκαι Πρωσσικαὶ, παρὰ τὸ Weissebourg, Vorth καὶ Saarbrouck μετέτρεψαν ὀλοσχερῶς τὰ πράγματα. Οἱ Γάλλοι, οἱ μέλλοντες νὰ φθάσωσι καὶ διέλθωσι τὸν Ῥήνον διὰ τῆς κοιλάδος Saare-Moselle, διὰ τῆς Ῥηνικῆς Βαυαρίας (Παλατινάτου) καὶ διὰ τοῦ Στρασβούργου, ἐπαπειλοῦντες τὴν Βάδεν, διαχωριζομένην ἀπὸ τῆς Γαλλίας δι' αὐτοῦ τοῦ Ῥήνου, οἱ Γάλλοι, ὧν ἡ στρατιωτικὴ δόξα διὰ τῶν διαρκῶν αὐτῶν νι-

κῶν ἐπλήρου ἀπ' αἰῶνων τὴν ἱστορίαν, οἱ Γάλλοι, μὴ προφθάσαντες οὐδὲ βῆμα νὰ προβῶσι κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ ἐδάφους, ἐξαιρέσει ἐν ἀρχῇ (2. Αὐγούστου) τοῦ Saarbrouck, εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀνάγκῃ νὰ καλύψωσι τὴν πρὸς Παρισίους ὁδόν, συγκεντρούμενοι εἰς τὴν γραμμὴν Thiorville, Metz, Nancy, καὶ κατέχοντες πάντοτε τὸ Στρασβούργον, ὅπερ ὁ ἐχθρὸς, ἐὰν προχωρήσῃ, ὀφείλει νὰ πολιορκήσῃ, ἀφίνων κατ' αὐτοῦ ἐπιτηρητικὸν σῶμα.

Ἴδου αἱ κάκιστα συνέπειαι τῆς ἐπὶ μόνου τοῦ χάρτου ἐγγραφείσης Γαλλικῆς κινήτης ἐθνοφυλακῆς, ἥτις ἐψηφίσθη διὰ τοῦ νόμου τῆς 1. Φεβρουαρίου 1868, ἀλλ' οὐδέποτε προσεκλήθη, φοβουμένου τοῦ Ναπολέοντος τοὺς ἐσωτερικοὺς περισπασμούς· ἐνῶ, ἂν αὕτη ἦτο ἔτοιμος, ἡ Γαλλία ἠδύνατο νὰ παράσῃ 1,350,000 ἀνδρῶν.

Ὁ Πρωσσικὸς στρατὸς συγκεντροῦται ἐπὶ τοῦ Saare ποταμοῦ, ἐτοιμαζόμενος νὰ προβῇ κατὰ τῶν εἰς ἄμυναν ἐτοιμαζομένων Γάλλων καὶ συγκεντρούμενων παρὰ τὸ Metz. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἀπὸ τῆς Φραγκφόρτης μετήνεγκε τὸ στραταρχεῖον αὐτοῦ εἰς Kaiserlautern (πόλιν τοῦ Παλατινάτου), ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, ἀποθέμενος τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἰς χεῖρας τοῦ στρατάρχου Bazaine, μετέβη εἰς τὸ στραταρχεῖον τούτου ἐν Μετς, ὅθεν ἐξέδοτο τὴν ἐπομένην προκήρυξιν πρὸς τὸ γαλλικὸν ἔθνος, καλῶς καταδεικνύουσαν τὴν δεινὴν τῶν πραγμάτων θέσιν, εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ Γαλλία ἐνεκα τῶν προσγενομένων ἀποτυχιῶν.

Ἴδου ἡ προκήρυξις αὕτη·

« Μετς, Κυριακῇ, 7. Αὐγούστου, 8. ὥρα καὶ 30 λ. πρωΐα.

» Γάλλοι! Ὅπως ὑποστηριχθῶμεν ἐνταῦθα, ἀνάγκη οἱ Παρίσιοι καὶ ἡ Γαλλία νὰ καταβάλωσι μεγάλας προσπάθειας πατριωτισμοῦ. Ἐνταῦθα δὲν ἐξέλιπον οὔτε ἡ ἀταραξία οὔτε ἡ

ἐμπιστοσύνη· ὁ στρατάρχης Μακ-Μαὼν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Fleischveiller (1) ὑπεχώρησε καλύπτων τὴν ὁδὸν τοῦ Nancy. Τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Frossard στρατιωτικὸν σῶμα ἰσχυρῶς προσεβλήθη. Λαμβάνονται μέτρα δραστήρια. Ὁ ἡμέτερος ἀρχηγὸς τῶν ἐπιτελῶν εἶναι εἰς τοὺς ἐμπροσθοφύλακας.

Ν α π ο λ έ ω ν . »

Ταυτοχρόνως ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἐκνήρυχθη εἰς κατάστασιν πολιορκίας, ὡς καὶ οἱ νομοὶ τῆς Γαλλίας οἱ πρὸς τὸ ἐμπόλεμον μέρους. Ἐπίσης προσεκλήθησαν εἰς τὰ ὅπλα ὅλοι οἱ Γάλλοι μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 40 ἐτῶν· καὶ οἱ μὲν ἄνω τῶν 30 διὰ τὴν καθεστηκυῖαν ἐθνοφυλακὴν πρὸς φύλαξιν τῶν πόλεων καὶ φρουρίων, οἱ δὲ κάτω τῶν 30 ἐτῶν διὰ ἐνίσχυσιν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ.

Τὴν δ' αὐτὴν ἡμέραν (7. Αὐγούστου) ἐξέδοτο ἐκ τοῦ Κεραιμικοῦ ἡ αὐτοκράτειρα Εὐγενία τὴν ἐξῆς προκήρυξιν πρὸς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος·

« Γάλλοι! Ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου δὲν ἀπέβη ἡμῖν εὐνοϊκῇ. Ὁ στρατὸς ἡμῶν ὑπέστη ἀποτυχίαν. Ἄς φανῶμεν ἀπτόητοι ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ ταύτῃ, καὶ ἄς σπεύσωμεν νὰ τὴν ἐπανορθώσωμεν. Ἄς μὴ ὑπάρχῃ μεταξὺ ἡμῶν εἰμὴ ἐν μόνον κόμμα, τὸ τῆς Γαλλίας, μία μόνη σημαία, ἡ τῆς ἐθνικῆς τιμῆς. Ἔρχομαι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, πιστὴ εἰς τὴν ἀποστολήν μου καὶ εἰς τὸ καθῆκόν μου· θέλετε μὲ ἶδει πρῶτην εἰς τὸν κίνδυνον, ὅπως ὑπερασπίσω τὴν σημαίαν τῆς πατρίδος. Ἐξορκίζω πάντας τοὺς ἀγαθοὺς πολίτας νὰ διατηρήσωσι τὴν τάξιν. Τὸ νὰ διαταράττῃ τις αὐτὴν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ συνομότη μετὰ τῶν ἐχθρῶν μας. »

(1) Οἱ Γερμανοὶ ἀπεκάλεσαν τὴν μάχην ταύτην «μάχην τοῦ Worth», ὡς γενομένην μεταξὺ αὐτῶν τῶν μερῶν. Τοῦτο πολλάκις συμβαίνει.

Τὸ δὲ Γαλλικὸν ὑπουργεῖον ἐτοιχοκόλλησεν ἀπανταχοῦ τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν 8. Αὐγούστου τὴν ἀκόλουθον διακήρυξίν του, σύμφωνον πρὸς τὰς περιπετείας τῆς ὥρας·

«Γάλλοι! Ἡμεῖς εἴπομεν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· εἰς ὑμᾶς δ' ἐναπόκειται νὰ ἐπιτελέσητε τὸ ὑμέτερον καθήκον. Μία φωνὴ ἀκουσθήτω ἀπὸ τοῦ στήθους παντὸς Γάλλου ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τῆς Γαλλίας. Ὁ λαὸς σύμπαξ ἐγερθήτω φρυάττων καὶ ὑποστηριξάτω τὸν μέγαν ἀγῶνα. Ὁ στρατὸς ἡμῶν δὲν ἠττήθη· ἐμπορεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀτρομήτου πνεύματος· ὑποστηρίζωμεν αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν προσκαιρῶς εὐπραγοῦσαν θρασυότητα ἀντιτάξωμεν τὴν σταθερότητα, τὴν καταβάλλουσαν καὶ τὴν εἰμαρμένην. Καταφύγωμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, οἱ δὲ καθ' ἡμῶν ἐπιτεθέντες ἄς προσκρούσωσιν εἰς τεῖχος ἀνθρωπίνων σιτηῶν, ὡς κατὰ τὸ 1792, ὡς ἐν Σεβαστουπόλει. Αἱ δυστυχίαι ἀποθήτωσαν σχολεῖον τῶν νικῶν ἡμῶν. Τὸ νὰ ἀμφιβάλη τις καὶ ἐπὶ μίαν κἂν στιγμήν περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, μάλιστα δὲ νὰ μὴ συντελέσῃ εἰς τοῦτο, εἶναι ἐγκλημα. Ἐμπρὸς λοιπὸν, ἔμπρός! Ἡμεῖς δὲ, κάτοικοι τῶν κεντρικῶν, βορείων καὶ μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν, ἐφ' οὓς ἐπίκειται τὸ βᾶρος τοῦ πολέμου, δράμετε ὁμοθυμῶς εἰς βοήθειαν τῶν ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐπαρχίαις ἀδελφῶν ὑμῶν. Ἡ Γαλλία, μία ἐν ταῖς νίκαις, συνδεθήτω ἔτι μᾶλλον ἐν ταῖς δυσπραγίαις. Εἶθε ὁ Θεὸς εὐλογῆται τὰ ὄπλα ἡμῶν.»

Περατοῦντες ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἡμῶν ἄρθρον περὶ τοῦ Γαλλοπρωσσικοῦ πολέμου, τοῦτο μόνον ἤδη παρατηροῦμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς 8. Αὐγούστου (ν) ἡ σκηνὴ ἤλλαξε, καὶ πρόκειται νὰ ἴδωμεν τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα, ἅτινα θὰ μεταχειρισθῶσιν οἱ Γάλλοι,

λοι, ὅπως ἀποκρούσωσι τοὺς προβαίνοντας Πρώτσους (1).

Αὐγούστου 1. (13).

B. I. ΒΑΛΤΙΝΟΣ.

(1) Καθίσταται ἀνεξήγητος τῶντι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ναπολέοντος, ἐπισπεύσαντος ἐπὶ τοσοῦτον τὴν κίρυξιν τοῦ πολέμου πρὶν ἢ δυναθῆ νὰ ἐτοιμάσῃ στρατὸν ἀριθμητικῶς ἀντάξιον τοῦ Γερμανικοῦ καὶ πραγματικῶς. Ἐὰν αἱ πληροφορίες ὡσιν ἀκριβεῖς, ὁ κατὰ τῶν Γερμανῶν γαλλικὸς στρατὸς εἶχεν εἰς ἄνδρας ὡς ἑξῆς·

1ον σῶμα (Μακμαῶν)	60,000
2ον » (Φροσσάρ)	40,000
3ον » (Βαζαῖν)	50,000
4ον » (Λαμιρῶ)	40,000
5ον » (Δεφαιλὸ)	40,000
6ον » (Κανροβέρ)	80,000
7ον » (Δουαί)	40,000
Αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ (Βούρβαχης)	36,000

386,000

ἀφ' ὧν δεῖον νὰ ἀφαιρεθῶσιν αἱ δυνάμεις τοῦ 6ου καὶ 7ου σώματος, μήπω τότε ἐντελῶς ὀργανισμένων· ὥστε κυρίως ἐμπόλεμοι γαλλικαὶ δυνάμεις ἦσαν, ἀρχομένων τῶν ἐχθροπραξιῶν, μόλις 260,000 ἐναντίον τοῦλάχιστον 400,000 Γερμανῶν τῆς πρώτης γραμμῆς, ἧτοι ἐπὶ τοῦ Ῥήνου.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΜΥΔΡΟΒΟΛΩΝ
(LES MITRAILLEUSES).

Τεθέντων τῶν μυδροβόλων ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τὸν παρόντα γαλλοπρωσικὸν πόλεμον, ἀναφέρομεν ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν, παρατηροῦντες ὅτι ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ σχεδὸν ὑπάρχουσι τοιαῦτα ὄπλα, διαφέροντα μόνον κατὰ τὸ παρ' ἐκάστης κυβερνήσεως παραδεχθὲν σύστημα. Τὸ τῆς Γαλλίας δὲν ἦτο γνωστὸν, κρυπτόμενον καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὅπου κατὰ πρῶτον ἐφηρμόσθησαν ταῦτα (τῇ 2. Αὐγούστου ἐν Saarbruck) ἤδη δὲ κυριευθέντων τινῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Worth, βεβαίως θὰ γενῆ γνωστὸν καὶ τὸ σύστημα τοῦτο.

Ἡ Mitrailleuse ἀνήκει εἰς τὸ σύστημα τῶν πολλαπλῶν πυροβόλων, ἡ δ' ἰδέα τούτων εἶναι ἀρχαία, καὶ ὑπάρχουσι ἀπανταχοῦ τοιαῦτα πρότυπα ὀρειχάλκινα. Τινὰ τούτων κεῖνται περίξ κεντρικοῦ πυροβόλου, ἄλλα κλιμακωδῶς, ἄλλα ὀριζοντίως ἅπαντα (1).

Τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ βραβευθὲν τῷ 1693 εἶναι τὸ τοῦ James Austin καὶ Francis Ball. Ἦδη, ἐπανελθούσης τῆς ἰδέας τῶν πολλαπλῶν πυροβόλων, τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ βραβευθὲν τῷ 1854 εἶναι τὸ τοῦ F. S. Thomas. Τῷ 1858 ὁ Charles Shaw ἐφεῦρε τὸ νέον μυδροβόλον (mitrailleuse), αὐτὸς τινος αἱ κάναι δύνανται νὰ πληρωθῶσι καὶ κενωθῶσι ἑρε-

(1) Ἐν τῷ ὄπλοστασίῳ τοῦ Ναυπλίου ὑπῆρχε, καὶ ἴσως ὑπάρχει, ἐν τοιοῦτον. Συνίσταται ἀπὸ ἐξ, ἂν δὲν σφάλλωμεν, μικρὰ πυροβόλα, συνδεόμενα ὀπισθεν καὶ ταυτοχρόνως βάλλοντα, κοιμωουσῶν τῶν ἑπῶν αὐτῶν διὰ τινος αὐλακος.

φόμεναι, καὶ τὸ ὅποιον δύνανται νὰ μεταχειρισθῆ τις ὡς ἐκ περιστροφῆς (revolver).»

Ἐκτοτε ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ πρότυπα, δυνάμενα νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο· τὰ μὲν ἐκπέμποντα τὰ βλήματά των ὄλα ὁμοῦ ἢ κατὰ διαδοχικὰς συμπυροκροτήσεις (salves), τὰ δὲ κινούμενα διαδοχικῶς. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐκλήθησαν πυροβόλα συμπυροκροτούντα (Canons à salves), τὰ δὲ μυδροβόλα (mitrailleuses). Τῷ 1867 ὁ στρατηγὸς τοῦ Γαλλικοῦ πυροβολικοῦ Daullé ἐπαρουσίασεν ἐν πρότυπον canon à salve περιεργότατον. Ἦτο πυροβόλον ἐξ ὀρειχάλκου, πληρούμενον ἀπὸ τοῦ πυθμένου καὶ συνιστάμενον ἀπὸ ἐν κεντρικὸν κανόνιον ὀλκῆς σχεδὸν 2 δακτ., περίξ δ' αὐτοῦ, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ μετὰλλου, εὐρίσκοντο διατρυπημένα 12 ἄλλα κανόνια, βάλλοντα συνήθεις σφαῖρας τουφεκίου. Ἄπαντα ἦσαν ραβδωτά. Ἐισαχθέντων τῶν βλημάτων καὶ τῶν φυσεκίων, ἡ πυριτοδόχη (le tonnerre) ἐκλείετο διὰ τινος τεμαχίου ὀρειχάλκου ἐπιπέδου, ἔχοντος αὐλακας ἀκτινοειδῶς, ἡ δ' ἐμπρόσθιος αὐτοῦ ἐπιφάνεια ἦτο οὕτως, ὥστε ἡ ἔκρηξις τοῦ κεντρικοῦ φυσεκίου ἤναπτε τὰ λοιπά. Τὸ κεντρικὸν ἠνάπτετο διὰ συστήματος ἐκπυροκροτικοῦ ἢ διὰ τριβεκκαύματος.

Ἐπίσης ὑπάρχει τὸ μυδροβόλον τοῦ Agar καὶ Claxton καὶ ἄλλα, πρὸς δὲ καὶ τὸ τοῦ Montigny, δοκιμασθὲν ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1869.

Ἡ mitrailleuse Montigny, ἥτις διὰ δύο βραχιόνων κρατεῖται ἐπὶ ἑλαφροῦ κιλλίβαντος πεδινού, συνίσταται ἀπὸ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ χαλυβινοῦς σωληνας, ραβδωτοῦς, μικρᾶς ὀλκῆς, τεθειμένους τὸν ἓνα παρὰ τὸν ἄλλον οὕτως, ὥστε ἀποτελοῦσι κύλινδρον, ὃν κρατεῖ στερεῶς λαβὴς σιδηρᾶ, ἑσῶθι μὲν κυκλικῆ, ἐξῶθεν δὲ ἔχουσα σχῆμα ἑξαπλεύρου πρίσματος. Ἡ λαβὴς αὕτη ἀπολήγει ὀπισθεν εἰς εἶδος περιδέσμου (étrier),

οὔτινος αἱ πλευραὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ θέτωσι διαδοχικῶς ἐν θέσει τοὺς κινητοὺς συστώμους πυθμένας (les blocs de culasse), οἷτινες περιλαμβάνουσι τὰ πολεμεφόδια, καὶ ἐν οἷς ὑπάρχουσι πρὸς τοῦτο ἐγκεχαραγμένοι 37 θάλαμοι φυτεκίων (chambres à cartouche). Εἰς ἕκαστον τῶν θαλάμων τούτων ὑπάρχει μικρὰ τις πλατίνη, ἥτις, ὅταν ἐργάζεται ἡ μηχανή, χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ πυροκροτῇ ἕκαστον φυτέκιον. Εἰς στρόφαλος (manivelle), τεθειμένος ὀπισθεν τοῦ ὄλου πυροβόλου καὶ ἐν τῇ ἐκτάσει αὐτοῦ, ἐπιτρέπει νὰ κρατηθῶσιν ἡ ἐλευθερωθῶσι (engager ou degager) οἱ σύσσωμοι πυθμένες, καθ' ὅσον ἐξαντλοῦνται τὰ πολεμεφόδια αὐτῶν· δι' εὐφυοῦς δέ τινος μηχανισμοῦ καὶ τινων ἀνταλλαγῶν δύναται τις κατὰ θέλησιν νὰ παραγάγῃ πυρὰ κατὰ συμπτωροκροτήσεις (salves), ἢ νὰ κενώσῃ τοὺς 37 σωλῆνας διαδοχικῶς τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Τὰ φυτέκια εἶναι κεντρικῆς ἀναφλέξεως, ἀποβρίπτονται δὲ μηχανικῶς μετὰ τὴν ἐκπυροκρότησιν. Τέλος τὸ σκοπευτικὸν αὐτῶν σύστημα ἐπιτρέπει τὸ πυροβολεῖν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Λέγεται ὅτι εἷς μόνος ἄνθρωπος δύναται νὰ κενώσῃ δεκάκις ἐν τοιοῦτο μυδροβόλον, ἥτοι νὰ παραγάγῃ ἐν ὄλῳ 370 πυρὰ ἐντὸς ἐνὸς τῆς ὥρας λεπτοῦ· φαίνεται ὅμως ὅτι χρειάζονται 5 ἄνδρες, ὅπως ἀφαιρῶσι τοὺς κινουμένους πυθμένας καὶ θέτωσιν ἄλλους πλήρεις.

Ἡ Γαλλία ἔχει πλέον τῶν 1000 μυδροβόλων ὠργανισμένων εἰς κανονοστοιχίας, ἐξ ὀκτώ μυδροβόλων ἑκάστην· τὰς ἔκρυπτεν ὅμως (ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν) μέχρι τῆς εἰς τὸν πόλεμον ἐφαρμογῆς. Λέγεται ὅτι διαφέρουσι ὀλίγον ἀπὸ τὰ μυδροβόλα, ἅτινα περιεγράψαμεν, ἥτοι τὰ τοῦ Montigny.

Οἱ Αὐστριακοὶ ἐπίσης ἔχουσι μυδροβόλα, καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ Πρωσσοὶ, καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ κράτη, διαφόρων συστημάτων, ὀλίγον ἀλλήλων διαφερόντων.